

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletne 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENECE

Uprava: 60-61, 60-62, 60-63, 60-64, 60-65 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cok. račun: Ljubljana št. 10,650 in 10,349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39,011, Praga-Dunaj 24,797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6

Nova francoska smer

Zadnji dogodki na zahodu, ki so se odigravali v Franciji in v Španiji ter so dosegli za enkrat svoj višek v sporazumu, ki je bil dosežen pri obisku vladarja Francije maršala Petaina pri voditelju Nemčije kanclerju Hitlerju, pomenijo zgodovinski prelom v zunanje-politični usmeritvi Francije. Skozi dolga stoletja, da tisočletja je Francija obvladala s svojim kulturnim in političnim ter končno tudi gospodarskim vplivom vso evropsko celino in v Evropi se ni moglo in smelo ničesar zgoditi brez odločilne besede Francije. Prelom zaradi tega ni nič manjši, četudi je bila Francija v sedanji vojni poražena in ponižana. Kajti tudi največji nasprotnik bi se moral, če bi si delal utvare, da je mogoče francoski narod izbrisati iz evropskega življenja za trajno, ali pa vsaj za dolgo dobo, ter si prigovarjal, da je danes prav za prav brezpredmetno, kakšno politiko vodi Francija. Zato pravimo, da je treba prelom vrednotiti ne kot znak obupanja v položaju, iz katerega ni videti izhoda, marveč kot znak življenjske žilavosti kulturnega naroda, ki si v zrelosti svoje zgodovine išče potov, da ohrani sebe in svojo kulturo.

Prelom, o katerem govorimo v francoski zunanji politiki, je nedavno jasno in določno označil maršal Petain v svojem nagovoru na francoski narod, ki je bolj podoben velikemu manifestu ob zgodovinski preokretnosti. Maršal Petain je namreč dejal: »Kakor so naloge, ki jih ima Francija pred seboj, neodvisne od nesreče njenega orožja tako in v še mnogo večji meri so one neodvisne od sreče ali nesreče drugih narodov ki so bili v zgodovini Francije njeni prijatelji ali njeni neprijatelji. Novi režim se bo moral če bo hotel zares biti nacionalen, osvoboditi od bremena takolimenovanih »tradicionalnih prijateljstev« in »tradicionalnih neprijateljstev«, ki se v naši zgodovini dejansko niso nikdar spreminjali, kar je bilo v korist tistim, ki so dali posojila, in tistim, ki so tržili z orožjem. Res je, Nemčija danes po svoji zmagi nad nami, lahko izbira med tradicionalnim mirom nasilja, in novim mirom, ki uvaja sodelovanje. Namesto revščine, neredov, nasilstev in novih sporov, ki bi jih moral roditi mir sklenjen po starih načelih, izbere Nemčija lahko mir, ki bo oživljaljoč za zmagovalca, a bo rodil tudi blagostanje za nas in za vse. Izbiro ima v prvi vrsti zmagovalce sam. Toda odvisna je tudi od nas. Spričo zmagovalca, ki bi se znal obvladati v svoji zmagi, bomo tudi mi znali obvladati svoje ponižanje.

To, kar je maršal Petain povedal, in kar njegova vlada v zadnjem času tudi dosledno zasleduje, je torej zares zgodovinski prelom in sicer v dveh osnovnih točkah dosedanje francoske politike. Prelom v dveh osnovnih načelih: francoska zunanja politika se odreka politiki zavezništva, in francoska politika se odreka neposrednemu sodelovanju pri oblikovanju usode drugih narodov.

Prvo načelo, s katerim nova Francija ukinja pojme »tradicionalnih prijateljstev« in »tradicionalnih sovražnikov«, je znanikanje samih osnov francoske zunanje politike zadnjih 100 let, odkar je postalo prijateljstvo z Anglijo »tradicionalno«, sovrastvo do Nemčije prav tako »tradicionalno« in ko so razna druga prijateljstva in sovrastva v francoski politiki tvorila okosteljen okvir za njeno udejstvovanje, ki so ga vodili bolj interesi bank in orožne industrije, kakor pa plamen prave francoske duhovne kulture. Petainova Francija ukinja to načelo in se vrača nazaj, daleč nazaj v svojo zgodovino k pojmu univerzalne, od krščanstva oplojene Francije, ki ne glede na ime narodov, s katerimi prihaja v stik, hoče deliti darove svoje bogate duše, pa čeprav pri tem ne pridejo na svoj račun trgovci z denarjem in z orožjem. Po našem mnenju je ta prelom trajnega značaja, ne prihaja od zgoraj kot posledica trenutnega razočaranja, marveč kot sad notranjega spoznanja usodne zmoge, ki je bila prokletstvo Francije od revolucije dalje, da je namreč mislila da mora izžarevati okrog sebe materijalizem, namesto da bi bila ostala mati duhovne omike. Iz tega spoznanja se je pri Petainu in po našem mnenju pri veliki večini francoskega naroda rodila želja po sodelovanju z zmagovalcem, ne za vsako ceno, kakor to delajo suženjske duše ali obupanci, ki so izgubili vero vase, ampak v duhu pravega nacionalizma, ki ga je maršal Petain tako lepo opisal, ko je o njem dejal, da »je prostovoljno prenehal biti samoljubljen in sebičen«. Mislimo da da bo vsaka prihodnja vlada, pa naj bo politični zemljevid Evrope v bodočnosti takšen ali takšen, to novo, ali če govorimo pravilno, to staro načelo francoske zunanje politike osvojila kot trajno smernico zunanje-političnega življenja Francije v bodočem svetu.

Drugo načelo, ki ga Francija uvaja v svojo zunanjo politiko in s katerim se odreka sodelovanju pri oblikovanju in življenju Evrope in sveta, pa je po našem prepričanju le trenutnega, stvarnim nujnostim prilagojenega značaja. »Kup razvaline«, ki o

Začetni boji na severni grško-albanski meji

Italijansko vojno poročilo javlja napredovanje proti Florini — Angleška pomoč se že izvaja — Prizadevanja, da se grško-italijanski spor omeji

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 29. oktobra. AA. Stefani: Poročilo št. 144 glavnega štaba italijanske oborožene sile se glasi:

Zgodaj zjutraj so naše čete na albanski meji prestopile mejo in prodrele na več krajih v sovražnikovo ozemlje. Napredovanje se nadaljuje. Navzlic neugodnim vremenskim razmeram je naše letalstvo neprestano bombardiralo vojaške cilje. Zadata so bila obrežja in železniške postaje v pristanišču Patrasa, kjer so nastali požari. Ob Korintskem prekopu so bile zadete naprave in pomorska oporišča. Prav tako je bilo zadeto letališče Tatoi v bližini Aten. Vsa naša letala so se vrnila domov.

V Vzhodni Afriki je naš letalski oddelček zmetal večje količine večjih in manjših bomb, na sovražnikov pas v Srednjem Sudanu. Sovražnikova letala so bombardirala Asos, jugovzhodno od Nuamuna, ter Dimo, severovzhodno od Abramarkosa. Bilo je sedem ranjenih.

Atene niso bile bombardirane

Rim, 29. oktobra. t. Stefani: Angleška propaganda je razširila, da so bile bombardirane Atene. Ta novica je lažnjiva. Italijanske letalske sile so bombardirale samo letališče v Tatoi, ki leži v bližini Aten.

Atene, 29. oktobra. AA. DNB: Pretekla noč je potekla mirno in ni bilo nobenega alarma.

»Ne proti grškemu narodu ...«

Rim, 29. oktobra. t. Stefani: Italijanski tisk z velikim poudarkom piše o napredovanju italijanskih čet v Grčijo. Listi podčrtavajo, da nastop Italije v nobenem oziru ni naperjen proti grškemu narodu, marveč proti vojaški organizaciji, ki jo je Anglija razpletla po vsej Grčiji z odkritim sodelovanjem sedanje grške vlade.

Italijanski letalski napad na Malto

Nekje v Italiji, 29. oktobra. AA. Stefani: Posebni vojni dopisnik agencije Stefani poroča o zmagoviti bitki 9 italijanskih lovskih letal proti 9 sovražnim letalom nad Malto. O tej bitki že govori večerjanske uradno poročilo.

Ta bitka se je vršila v višini od 5000 do 6000 metrov in je bila najdaljša izmed vseh bitk, kar jih je bilo do sedaj nad otokom Malto. Italijanska letala so opravljala izvidniški polet, toda nenadoma so prišla v stik s 6 sovražnimi lovskimi letali, ki so letela višje od italijanskih letal. Sovražnim letalom so prihitela na pomoč še 3 lovška letala. Italijanska letala so bila še zmerom zbrana in so napadla angleška letala, ki so se razdelila v tri skupine, da bi se umaknila bitki. Eno letalo je bilo zadeto in sestreljeno takoj v začetku bitke, drugo letalo je padlo v plamenih, tretje letalo pa je bilo večkrat zadeto in je padlo v strmem poletu. To tretje letalo je najbrž izgubljeno. Italijanski letalci mislijo, da je tudi to letalo doživelo usodo obeh predhodnikov.

Grška poročila

Atene, 29. oktobra. b. Grški ... je snoči uradno sporočil, da so angleške oborožene sile že prispele na pomoč grški vojski.

Atene, 29. oktobra. b. Vso noč in ves dan se vozijo in korakajo skozi Atene grške čete, ki gredo proti albansko-grški meji. Tako v Atenah kakor po vsej državi pa vlada mir.

Atene, 29. oktobra. b. Močne italijanske motorizirane enote so prodrele na treh krajih prve grške obrambne položaje in prodirajo dalje v vzhodni smeri. Vodijo se hude borbe in izgube so na obeh straneh velike. Italijani v prvih bojnih črtah uporabljajo izključno majhne hitre tanke.

Metaksas Churchillu

Atene, 29. oktobra. t. Atenska agencija: Ministrski predsednik Metaksas je odgovoril na brzojavni pozdrav angleškega predsednika vlade Churchilla z brzojavom, v katerem pravi: S polnim zaupanjem v našo veliko zavezništvo bomo svojo skupno zmago izvajali na temelju večnih načel mo-

njem govori maršal Petain, da ga bo treba razkropiti in na njem zgraditi novo življenje, bo Franciji, pa naj bo izid vojne kakršenkoli, naložil, da se pogrezne vase in brez ozira na okolico v svoji notranjosti ustvari pogoje za materijelno in duhovno blagostanje. Ta proces utegne trajati več ali manj dolgo in bo njegova hitrost odvisna od iskrenosti in intenzivnosti notranjega preporenja. Toda tudi zmagovalce nad Francijo mora biti prepričan, da bo slej ali prej, čim prej, država, ki bo v najslabšem primeru štela še 35 milijonov ljudi, v Evropi, katere kulturo je oplajala skozi tisoč let, spet dobila svoj neodločevalni glas, in da bo v interesu evropske skupnosti, če se bo kmalu spet slišal, seveda če bo prihajal iz prerojenega srca.

Te misli so se porajale ob čitanju oklica maršala Petaina ter poročil o sestanku med Hitlerjem in Petainom

rale, pravice in svobode, ki so bila ustanovljena pred tri tisoč leti na sveti zemlji, ki jo sedaj brani. Z isto resno odločnostjo, s katero smo se uprli nasprotniku, bomo korakali dalje proti končnemu zmagoslavju.

Angleška pomoč

London, 29. oktobra. t. Reuter. V spodnjem domu je pomočnik prvi lord admiraltete Aleksander izjavil na vprašanje, kaj je z pomočjo grški vladi, ki je angleško vlado zaprosila za pomoč proti napadalcem, naslednje: »Pooblaščen sem, da vam dam zagotovilo, da bo vojno brodovje njegovega veličanstva radevolje storilo vse, kar je v njegovi moči, da pride Grčiji na pomoč v borbi za njeno neodvisnost.«

Angleži na Kreti

Rim, 29. oktobra. b. »Popolo di Roma« piše, da je Italija morala stopiti v vojno proti Grčiji, ker je Grčija dovolila, da Anglija izkrea na otoku Kreti in v lukl Calamen svoje čete.

Poročilo londonskega radia

London, 29. oktobra. b. Angleška radijska postaja je opozorila v začetku današnje oddaje, naj prebivalstvo ne veruje v raznim govoricam glede vojne med Grčijo in Italijo, ki so se razširile, temveč naj počaka uradnega poročila. V Londonu smatrajo, da Italija včeraj še ni izvršila nobenih resnejših vojnih operacij in da bo tega prišlo šele prihodnje dni. Predvsem pričakujejo zasedbo nekaterih otokov po italijanskih četah in pa glavni udarec na albansko-grški fronti.

Kako gleda o na spor v Nemčiji

Berlin, 29. oktobra. b. Nemško stališče zaradi vojnih operacij v Grčiji je jasno. Berlinski uradni krogi so izkazali svoje simpatije za Italijo že včeraj, danes pa opozarjajo na uradno poročilo, ki je bilo izdano po sestanku v Firenzi in ki govori o popolnem soglasju narodnosocialistične Nemčije in fašistične Italije. »National Zeitung« poroča, da se bo vojni položaj po sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem razčistil, bliskovita vojna pa se bo skoraj spremenila v bliskoviti mir. To je cilj osovščnih držav. Kdor se ne bo pokoril, bo k temu

prisiljen. »Völkischer Beobachter« piše o italijansko-grškem sporu pod naslovom »Italija zahteva od Grčije strogo nevtralnost«. »Fremdenblatt« pa označuje cilj nastopa Italije proti Grčiji pod naslovom: »Kontinentalni jez proti Angliji«. »Berliner Zeitung am Mittag« pravi: Italija je dolgo kazala svojo potrpežljivost. Iz istih poročil narodnosocialističnega tiska se vidi, da je bil Grčiji izročen samo italijanski ultimatum in opis, zakaj je prišlo do tega ultimata. Poročila o vojnih operacijah si zelo nasprotujejo.

V Berlinu se celo neadejajo, da bo še prišlo do mirne rešitve sedanjega spora med Grčijo in Italijo. Za to tezo govorje sledeča dejstva: Italija ima še vedno svojega poslanika v Atenah. Razen tega se nahaja v Berlinu grški poslanik, medtem ko se v Atenah nahaja nemški poslanik. Nemški državljani niso dobili naloga, da zapustijo Grčijo, prav tako pa v Berlinu zanikajo govorice o aretacijah Nemcev v Grčiji.

Oba poslanika še na svojih mestih

Rim, 29. oktobra. t. Domei: Italijanski poslanik v Grčiji Grazi je še vedno v Atenah. Prav tako se nahaja tudi grški poslanik v Italiji Politis še vedno na svojem mestu.

Atene, 29. oktobra. AA. DNB: Izvemo, da je grški poslanik v Rimu dobil nalog od grške vlade, naj zapusti Italijo. Do zdaj še ni mogoče dobiti uradnega potrdila za to poročilo.

Sovjetski molk

Zürich, 29. oktobra. b. Tukajšnji listi niso iz Moskve dobili nobenih komentarjev o dogodkih na Balkanu. Kremelj je prejkoslej molčel.

Moskva, 29. oktobra. b. Moskovski radio objavlja samo angleške, ameriške in grške novice o razvoju dogodkov v Grčiji. Čeprav do sedaj ni bilo nobenih uradnih komentarjev, so dobili politični opazovalci vtis, da bo sovjetska vlada ostala še naprej nevtralna. V Moskvi ni nič znanega, da bi sovjetska vlada vložila protest v Rimu in Berlinu zaradi razširitve vojne na Balkanu.

V Berlinu so zadovoljni z zadržanjem Sovjetov

Berlin, 29. oktobra. b. Tukajšnji uradni krogi poudarjajo, da je stališče Moskve popolnoma pravilno in da so neresnična poročila o diplomatskih korakih v Berlinu in Rimu.

Stališče Turčije

Turška vlada sprašuje Sovjete in Bolgarijo glede zadržanja v grškem sporu

Istanbul, 29. okt. t. Domei. Do sedaj turška vlada še ni dala nobene izjave o svojem stališču do dogodkov v Grčiji. Na merodajnih mestih izjavljajo, da grška vlada Turčije tudi ni prosila za pomoč v smislu zavezniške vojaške pogodbe iz leta 1938.

V časnikarskih krogih trdijo, da je Grčija Turčijo prosila za pomoč samo v primeru, če bi bila napadena od Bolgarije in da je turška vlada iz tega razloga poslala na bolgarsko mejo večje število vojaštva. V ostalem pa menijo v časnikarskih krogih, da bo Turčija v sporu med Italijo in Grčijo storila svoje dolžnosti. Dokler ne pridejo novi razvoji, da bo Turčija, tako pravijo, ostala na stališču »v vojni neudeležene, a na vojni ne desinteresirane države, torej ne bo nevtralna v polnem pomenu besede.

Tudi to poudarjajo, da bo zadržanje Turčije v veliki meri odvisno tudi od zadržanja Sovjetske Rusije, ki je bila že vprašana o njenem stališču do novih dogodkov na Balkanu.

Curih, 29. oktobra. b. Iz Ankare poročajo, da je imela turška vlada snoči dve in pol ure trajajočo sejo. Vzporedno s to sejo je bila tudi seja turškega generalnega štaba, na kateri so bili izdani važni ukrepi. V tukajšnjih diplomatskih krogih mislijo, da Turčija ni prevzela nase obveznosti napram Grčiji za primer njenega spora z Italijo.

Šef angleškega sredozemskega generalnega štaba v Ankari

Ankara, 29. okt. t. Anatolska agencija. Zunanji minister Saradzoglu je sprejel angleškega poslanika sira Knatchbull-Hugessena, ki mu je predstavil generala sira Arthura Smitha, čefa generalnega štaba angleške sredozemske armade. Popoldne je Saradzoglu še enkrat sprejel angleškega poslanika.

»Turčija bo stražila Bolgare«

Atene, 29. okt. t. Associated Press: V Atenah so zadovoljni s stališčem, ki ga je zavzela Turčija. Po najnovejših obvestilih je Turčija izrazila svojo pripravljenost, da zadržuje Bolgarijo, tako da bo

Grčija vso svojo armado mogla postaviti proti Italiji. V poučenih krogih pravijo, da je grška vlada tudi od Bolgarije sprejela zagotovila, da ne bo opustila svoje nevtralnosti. Za primer, da bi se pozneje morala Bolgarija vdati morebitnim pritiskom, velja zagotovilo Turčije, da bo prišla takoj na pomoč z vso oboroženo silo. Do takrat pa bo Turčija pomagala Grčiji s pošiljanjem orožja in drugih potrebščin.

Londonsko ugibanje

Stockholm, 29. okt. DNB: »Aftonbladet« objavlja v torek popoldne naslednje poročilo »Informationsdienst« iz Londona:

Veliko vprašanje, ki si ga v Londonu postavljajo, je, če bo Bolgarija potisnila Grčiji bodalo v hrbet. To naj bi preprečila Turčija. Zaradi tega v Londonu tudi odobravajo sedanje zdržno stališče Turčije. V Londonu menijo nadalje, da sta bili Grčija in Turčija že dalj časa poučeni o obsegu in možnosti takojšnje angleške pomoči. Zato prevladuje prepričanje, da postopata Turčija in Grčija točno po določenem načrtu.

Eno uro po prekoračenju italijanskih čet čez grško mejo je turški poslanik v Moskvi obiskal sovjetskega zunanjega komisarja Molotova, ki je Turčiji svetoval, naj se ne vmešava, kajti sovjetska vlada da si je popolnoma na jasnem, da bi morebitni vstop Turčije v vojno Sovjetsko Rusijo postavil v neprijeten položaj. V Londonu razumejo, da bi se v tem primeru morala Sovjetska Rusija vprašati, če ji bo še nadalje mogoče vztrajati pri svoji dosedanj politiki glede Bosporja in Dardanel.

Tudi v Setiji je turški poslanik zaprosil za jasno izjavo bolgarske vlade, če namerava Bolgarija ohraniti svojo nevtralnost. Bolgarska vlada mu je dala izjavajoča se pojasnila.

Nadaljevanje na 2. strani

Zemunska vremenska napoved: Oblačno in hladno. Dež skoraj v vseh krajih. Tu pa tam bo padal tudi sneg. Spremenljive jakosti veter bo pihal s severa in severozahoda.

Zagrebska vremen. napoved: Deževno, oblačno, sneg.

Politični zapiski

Srbski gospodarski krogi

Kakor beremo, je bilo dne 27. oktobra v Zagrebu ustanovljena »Kolo Srba privrednika«. Na zborovanju so takoj izvolili svoj odbor. Za predsednika je bil izvoljen g. Branko Pešić, trgovec v Zagrebu. V odboru pa so razna imena iz Zagreba in drugih delov Hrvatske, med njimi tudi Miloš Teslić. Izvolili so tudi nadzorni in posvetovalni odbor. Takoj, ko je bilo društvo konstituirano, so člani začeli vpisovati deleže, katerih so vpisali nad pol milijona dinarjev. To pomeni, da je k temu srbskemu gospodarskemu društvu na Hrvatskem takoj sploščeta pristopila 600 članov.

Patriarh Gavril o srbski enotnosti

Pri slavnosti osvoboditve mesta Skoplja je na banketu imel govor tudi pr. voslavni srbski patriarh Gavril, ki je med drugim dejal: »Čez štiri leta bo minilo natančno sto let, odkar je narod vtiške Srbije po svojem velikem državniku v sistematičnem načrtu razložil tisto, kar je mislil in čutil. Ta sistematični načrt se je imenoval »Načrtanje«. V njem je obsežno poslanstvo, ki si ga je Srbija nadela za svojo nalogo, da bi uresničila veliko delo osvoboditve in združenja našega naroda. Iz bližnje preteklosti vemo in smo tudi sami priče najnovjših dogodkov, kako je to veliko delo bilo dovršeno. Z nepristransko oceno vsega uspeha, ki smo jih dosegli, se moramo prepričati, koliko je bilo to dobro za usodo naroda in za doseg naših ciljev ter za uresničenje naših stoletnih idealov. Naša pravoslavna cerkev nikdar ni delala razlike med pripadniki svoje vere. Vedno je bila teh misli, da je treba ustvariti enotnost in slogu naroda. V njeni tradiciji so se krepile vezi med narodom in našo narodno dinastijo.«

»Narodna Pravda« o dr. Behmenu

Glasilo ministra dr. Kulenovića sarajevska »Narodna Pravda« se čudi, da je bivšega ministra dr. Behmena začela braniti »Jugoslovenska Pošta«, ki je na glas, da je glasilo JNS in ki je že dolgi deset let vedno napadala muslimanske zahteve. List o tem pravi: »Odkod, za Boga, sta se našla dr. Behmen in »Jugoslovenska Pošta«, ta veliki prijatelj bosansko-hercegovaških muslimanov? Ali ju morda ni združila avtonomija ali pa skrb za prihodnost bosansko-hercegovaških muslimanov, te prizirane »nacionalne verske manjšine«, kakor nas je to list še včeraj imenoval? Kaj bi sicer moglo biti drugega vzrok?... Ali pa morda se prav v ozadju vsega tega kaže slika prave politične igre, ki jo je zadnje čase začel imeti dr. Behmen, »skrbeč in borič« se skupaj z »Jugoslovensko Pošto« za »interese« bosansko-hercegovaških muslimanov? Namesto odgovora na to vprašanje prepuščamo »Jugoslovske« in dr. Behmenu, naj se še dalje skupno brani in spopolnjujeta. — Iz navedenih polemiknih vrstic je razvidno, kako hud je že spor med dr. Behmenom in zastopnikom bosanskih muslimanov dr. Kulenovičem in kako vlogo pri tem ima glasilo JNS.

Kdo naj plača primanjkljaj glasila SDS

V novosadskem listu »Dan« beremo, da je sodnik novosadskega Okrožnega sodišča te dni moral obravnavati neprijetno civilno zadevo političnega ozadja. Civilno tožbo je vložil zoper svojega stanovskega tovariša in strankarskega prijatelja novosadskega advokata dr. Moča znani voditelj vojvodinskih samostojnih demokratov ter menda celo podpredsednik SDS znani dr. Dušan Bošković. Ta torej toži dr. Moča za izplačilo 15.750 dinarjev ter svoj zahtevek v tožbi utemeljuje takole: Dr. Bošković je kot lastnik izdal politično glasilo SDS »Vojvodjanec«. Dr. Moč se je kot zaveden samostojni demokrat zavezal, da bo plačal primanjkljaj, o čemer pa zdaj neče nič slišati. Ker je list prenehal — najbrž ga ni nihče bral in nihče plačal — je ostal za njim le dolg, ki bi ga moral zdaj poravnati lastnik lista dr. Bošković. Ta pa ima v žepu izjavo dr. Moča, ki se je zavezal plačevati primanjkljaj. Zato je dr. Moč dolžan plačati tistih 15.000 dinarjev. — Drugih misli pa je toženi dr. Moč, ki pravi, da je dr. Boškovičeva tožba prenapeta. Dr. Moč se je res zavezal prispevati k primanjkljaju, vendar ne sam, marveč so z njim isto dolžnost prevzeli drugi voditelji SDS v Vojvodini, in sicer sami advokati: dr. Stjepan Purković in Pančević, dr. Voja Stanković in Kosta Hadži mlajši iz Novoga Sada. — Tako se bodo zaradi tistih 15.000 dinarjev ti politični veljaki zdaj spoprijeli pred sodiščem dne 18. decembra.

Težave na Hrvatskem

»Hrvatski dnevnik« prinaša uvodnik, kjer govori o velikih težavah, s katerimi se mora dandanes boriti banovina Hrvatska. Nato pa pravi, ko je navedel celotno težavo, tole: »Pripadniki Hrvatske morajo brez dvoma prestopiti največjo prekušnjo. Do sporazuma so bile pri nas razmere kar nevzdržne. Ljudje so potem pričakovali nagle in velike spremembe na bolje. Takoj po sporazumu je nastala cela vrsta osebnih vprašanj. Med njimi je bilo tudi precej neopravičenih osebnih ambicij in precejšenja lastnih zaslug in sposobnosti. Vendar so po večini bile želje pravične in poštene. Moramo pa obznavati, da je bilo pri uresničenju enega dela teh želja takih in toliko ovir, da ni bilo mogoče vseh uresničiti. Gospodarska stiska, ki je veak dan rastla, je dala socialnim vprašanjem težo in ostrino, kakršne poprej niso imela. Nameravanih javnih del ni bilo mogoče izvršiti v zaželenem obsegu, ker je zmanjkovalo finančnih sredstev. Maršalatermu siromaku je pa bil omogočen zaslužek, maršalatermu je bilo tudi omogočeno, da se je za zaslužek povišal v sorazmerju s novimi razmerami. Socialni oddelek banke oblasti je bil na veliki višini. Vendar vse to ni bilo dovolj, da bi se pri nas začelo blagostanje... Ko se bodo razmere spremenile, se bodo povečali tudi uspehi. Takrat se bo videlo, zakaj je bilo vredno začasnega prenašati žrtve, da se rešijo druge dobrine, ki bi brez njih bil ogrožen sam naš obstoj...«

Vodja jugoslovanskih Nemcev v Nemčiji

Listi prinašajo poročilo DNB iz Monakovega o kongresu narodne zveze nemških v inozemstvu, kjer so zastopniki nemških manjšin iz inozemstva položili dne 27. oktobra venec na oltar padlih narodnih socialistov na Kraljevem Trgu. »Nemški odposlanci so prikorakali v strnjene formacije, deloma v uniformah, deloma pa v narodnih nošah. Polaganje venca so izvršili glavni odposlanci dr. Basch z Madžarskega, državni podtajnik Karmasin s Slovaškega, dr. Janko iz Jugoslavije, Andreas Schmidt iz Romunije in dr. Mooler z Danskega.«

Seja mariborskega občinskega sveta

Maribor, 29. oktobra. Nocoj je imel mariborski občinski svet svoje osmo sejo. Uvodoma je župan dr. Juvan poročal, da se bo tudi letos dodelila dnevniciarjem mestne občine božičnica kakor vsako leto.

Iz vrst železničarjev je prešla mestna občina prošnja, naj bi naslovila na finančno in prometno ministristvo posebno predstavko, da se čim prej zakonj objavljen uredba, s katero se priznava pokojnina in napredovanje tiste dobe, ki so jo železničarji preživeli pri bivši južni železnici. Občinski svet je to soglasno odobril. Izšla je naredba za preskrbo mestnega prebivalstva z drvmi. Za to je bil obljubljen kredit. Občina je za kredit prosila. Dobil pa je odgovor, da kredit se ni na razpolago. Kljub temu se je občina pogodila z veleposestnikom Klančnikom na Fali zaradi nakupa 8000 kub. metrov drv. Ta drva bo kupila skupaj z Nabavljalo zadrugo drž. uslužbencev, in sicer tako, da bo ona prevzela 2000 kub. metrov, omejena zadruga pa 6000 kub. metrov. Drva bodo stala postavljena v Maribor 600—630 din za klastro. Občinski svet je dovolil v ta namen kredit 300.000 din. Nadalje je poročal župan, da je občina kupila ob banovine 45 vagonov pšenice za rezervno hrano. Ta pšenica se bo shranila v Francovem mlinu. Koruza, masl in druga živila se bodo nabavila pozneje.

Sledila so poročila odsekov. Za prvi odsek je poročal dr. Müller samo c dveh ugovorih zoper odmero prirasitkarne.

Za drugi odsek je poročal Aljančič. Proračun mestnega socialnega skrbstva za leto 1941-42 se bo moral zvišati za 1.167.000 din. O tem smo v »Slovencu« že obširno poročali. Občinski svet je to poročilo sprejel na znanje. Odobren je bil pravilnik o poslovanju okrajnih predstojnikov.

Ker je zaradi boleznj odstopil predstojnik za prvi okraj Ivan Klančnik, je bil imenovan na njegovo mesto obč. svetnik urar Ignac Jan, Klančniku pa se je občinski svet zahvalil za njegovo delo.

Kot prva točka je bila na dnevnem redu priključitev občine Košaki k mariborski mestni občini. O tem je mestni župan izjavil, da je dobil od banske uprave sledeči dopis: »Kr. banska uprava je od mestne občine zahtevala mnenje o priključitvi celotne občine Košaki k mariborski

Politično zborovanje min. dr. Kreka v Krškem

Radeče, 28. oktobra.

Z jutranjim osebnim vlakom iz Ljubljane se je pripeljal v Krško minister dr. Krek. Z istim vlakom so se pripeljali tudi župani, politični predstavniki iz Radeč in Mirne doline. Na kolodvoru so ga počakali in pozdravili okrajni načelnik dr. Tomšič, mestni župan primarij dr. Murgelj, dekan Golob, banski svetnik in koštanjeviški župan Likar in radeški župan Rozman. Takoj po prihodu se je pričela seja okrajnega odbora JRZ, ki so ji prisostvovali poleg navedenih še po dva zastopnika vseh občin krškega okraja. Na seji, ki ji je predsedoval minister sam, je podal minister dr. Krek tudi politično poročilo, nakar so sledila poročila zastopnikov občin in razgovor o tekočih potrebah in zahtevah posameznih krajev.

Ker je viniki pridelali skoraj popolnoma odpovedal, so vinorodni kraji krškega okraja v skrajni bedi in skrb za prehrano ljudi in živine. Čule so se pogoste prilozbe tudi zaradi tega, ker trošarine prost sladkor za slajenje mošta je ni prispel, tako da še tista malenkost pridelka, kar ga je, ne more biti pravočasno osajena. G. minister je obrazložil, da je bila uredba letos pravočasno izdana, in je obljubil ponovno intervencijo pri upravnih oblasteh, da se bo dobava hitro izvršila.

Seja je izrekla nemajmno in popolno zaupanje slovenskemu narodnemu voditelju dr. Korošcu, zahvalo pa banu dr. Natlačenju, in v celoti z odobravanjem vzela na znanje poročilo ministra dr. Kreka, ki je z naslednjim vlakom odpotoval v Belgrad.

Nova določila za uvoz bombaža

Belgrad, 29. oktobra. AA. Trgovinski minister dr. Andres je po zaslišanju sveta za zunanjo trgovino predpisal ukaz o nadzorstvu nad uvozom bombaža, bombažnega prediva in fjoke. Po tej uredbi se uvoz navedenih predmetov, pa naj izvršajo iz katere koli države, postavlja pod nadzorstvo direktorije za zunanjo trgovino. Bombažno predivo in fjoko uvažajo lahko samo uvozniki, ki so registrirani pri direktoriji ali pa pri organih, ki so od nje pooblašteni, ekspoziture, direktije, oddelek za obrt in industrijo, banske oblasti v Zagrebu in druge oblasti, in na temelju uvoznega potrdila. Uvozno potrdilo vsebuje številko, pod katero je uvoznik registriran, ime in priimek uvoznika, sedež, vrsto, količino, vrednost in poreklo blaga, način plačevanja, pogoje, pod katerimi se izdaja potrdilo, opozorilo, v katerih primerih bo potrdilo razveljavljeno, navodilo za carinarico, ki bo blago ocarinila. Vsakemu potrdilu bo dodan kontrolni list, ki ga bo pristojna carinarica po navodilih izpolnila in dostavila direktoriji za zunanjo trgovino v petih dneh po izvršenem carinjenju. Carinske oblasti ne bodo izvršile uvoznega carinjenja, ako bombaž, bombažno predivo in fjoka ne bodo oskrbljeni z uvoznim potrdilom. Uvozno potrdilo je neprenosno in ga torej ni mogoče prenašati na druge osebe. Vsaka zloraba tega potrdila bo kaznovana po kazenskem zakonu, kar pa ne izključuje kazni, ki jih določa ta ukaz. Uvozniki bombaža, bombažnega prediva in fjoka, ki nameravajo še naprej uvažati imenovano blago, so dolžni v roku 15 dni po uveljavitvi navedbe predložiti prošnjo za registracijo pri direktoriji za zunanjo trgovino ali pa pri organih, ki so od nje pooblašteni. Direktorija bo ukinila trajno izdajanje uvoznih potrdil uvoznikom, katerim je bilo trikrat začasno ustavljeno izdajanje uvoznih potrdil v teku 24 mesecev. To ima za posledico tudi izbris iz registra uvoznikov imenovanih predmetov. Urad za razdelitev bombažnega prediva v Belgradu bo tudi v nadalje razdeljeval imenovano blago do ustanovitve zajednice uvoza bombaža ali bombažnega prediva.

Izvažanje klavnih konj omejeno

Belgrad, 29. oktobra. AA. Trgovinski minister dr. Andres je podpisal danes ukaz o nadzorstvu nad izvozom konj za klanje. Izvoz konj za klanje po tej uredbi je mogoče samo na temelju izvoznega potrdila, ki ga izdaja direktorija za zunanjo trgovino. Organi oblasti ne bodo dovolili natovarjati konje na obmejnih postajah, oziroma ne bodo dovoljevali izvažati konje za klanje brez izvoznega dovoljenja direktorije za zunanjo trgovino. Skupno količino ter države, v katere je mogoče konje za klanje izvažati, določuje za vsako trimesečje trgo-

vojni minister na predlog strokovnega odbora za promet s konji, ki je bil ustanovljen na podlagi čl. 3. uredbi o izvozu konj, dne 16. avgusta 1940. Natovarjanje konj za klanje je dovoljeno samo, če konje predhodno pregleda komisija, v kateri so okr. živinodravnik tistega okraja, kjer konje natovarjajo, ter vojaški živinodravnik, ki ga bo določilo ministristvo za vojsko in mornarico. Direktorija za zunanjo trgovino, oziroma za vojsko in mornarico bosta po posebnem organu na posameznih obmejnih postajah od časa do časa izvrševali nadzorstvo nad pravilno izvršenim natovarjanjem. Glede nadzorstva nad delom pooblaščenih trgovinskih organizacij, kakor tudi glede kaznovanih oseb, ki so se proti temu pregrešile, veljajo odredbe čl. 9 in 10 uredbi o izvozu konj z dne, ko stopi v veljavo ta ukaz, prenehajo veljati vsi predpisi, ki so v nasprotju s sedanjimi odredbami.

Cene govedi za izvoz zvišane

Belgrad, 29. oktobra. AA. Ravnateljstvo za zunanjo trgovino je povišalo cene za vse vrste in kakovosti govedi za izvoz v Nemčijo in Italijo. Zvišana je cena za 0,50 din pri likogramu, da bi tako omogočili neoviran izvoz govedi v te države. To povečanje cene velja za izvoz na podlagi potrdil, ki so bila izdana pričenši s 27. t. m.

Vojaški manevri okoli Trebinja

Trebinje, 29. okt. m. V okolici Trebinja so bili tridnevni manevri naše vojske, katerim je prisostvoval poveljnik II. armadne oblasti general Dušan Simović. Manevre je vodil general Varjačić.

Zoper letake na Hrvatskem

Kakor se zdi, imajo tudi na Hrvatskem nekateri tako bolezen, da razširjajo letake. Zoper take ljudi zdaj mnogo govore na shodih HSS. Kakor beremo, je bila 28. oktobra seja okrajne organizacije HSS v Vinkovcih, kjer je govoril poslanec dr. Čajkovac, ki je med drugim oostro obsodil delovanje nezadovoljencev, ki v letakih napadajo vodstvo HSS. Na koncu je razložil zunanjo politično situacijo ter naglasil zaslug dr. Mačka za ohranitev naše nevtiralnosti. — V listih beremo tudi o zborovanju hrvatskih delavcev in nameščencev v Bjelevaru, kjer je poleg drugih govoril tudi Franjo Hegeduš, ki je v svojem govoru ostro nastopil zoper tiste, ki se zadnje čase pečajo z razširjanjem govorin in razdajanjem letakov, kjer govore o krizi vlade, o novih ministrih itd. Vsega tega ni, to vse je le vrženo z ulice od nezaželenih ljudi, ki jim urejanje razmer v banovini Hrvatski ne gre v račun...«

Vihar podri garažo

Belgrad, 29. okt. m. V Belgradu je danes pihala izredno močna košava, ki je na več mestih povzročila veliko škodo. Tako je odnesla streho velike garaže na Avalski cesti. Zidovje, ki se je zrušilo, je zasulo dvajset novih tovornih avtomobilov. Človeških žrtev k sreči ni bilo.

Belgrajske novice

Belgrad, 29. okt. m. Pravosodni minister dr. Laza Marković je sprejel v svojem kabinetu novega skopljanskega škofa dr. Smiljana Čekado v spremstvu finančnega ministra dr. Šuteja škof dr. Čekado je obiskal pravosodnega ministra pred svojim nastopom v Skoplju.

Hudi boji na Kitajskem

Japonci so izpraznili mesto Nanking — Dvodnevno bombardiranje »birmanske ceste« po Japoncih

Sanghai, 29. okt. t. Domei. Uradno poročajo da so japonski bombniki včeraj in danes bombardirali in popolnoma porušili viseči most čez reko Salvin, koder pelje tako imenovana »birmanska cesta« iz Birmanije na Kitajsko. Promet na tej cesti je skoraj prekinjen.

Cunghing, 29. okt. t. Reuter. Kitajska vlada ima na razpolago 10.000 kitajskih delavcev, ki sproti popravljajo cesto iz Birmanije (Burme) na Kitajsko. Promet se potemtakem razvija skoraj normalno z malimi zamudami zaradi japonskih bombnih napadov.

Tokio, 29. okt. t. Domei. Uradno poročajo, da

Govor turškega predsednika vlade (Nadaljevanje s 1. strani)

Ankara, 29. okt. t. Ob priliki 17 letnice ustanovitve turške republike je imel ministrski predsednik Refik Sajdam govor, v katerem je dejal, da se v imenu vse Turčije klanja spominu ustanovitelja Turčije Kemala Atatürka, ki da je na ta slovesni dan v duhu prisoten med turškim narodom. Nato je nadaljeval:

»Vsako leto rastemo in postajamo močnejši. Življenje nikdar ni bilo brez nevarnosti. Življenje turškega naroda je vedno bilo obdano od njih. Toda v vsaki nevarnosti, pa naj je bila še tolikšna, je turški narod našel pravo orožje za obrambo svoje svobode in svoje varnosti v strjenosti in edinstvi, v globoki ljubezni do narodne časti ter v mirnem in dostojanstvenem obnašanju. S tem orožjem Turčija sme mirno gledati v bodočnost. Turški narod je tudi vedno zaupal v svojo moč in nikdar ni omahoval, kadar je bilo treba braniti svojo neodvisnost. Naš duh požrtvovalnosti in naše zaupanje v oboroženo silo našega naroda je večje danes kot je bilo kdaj prej. Svet okrog nas se zviža v neredu, toda naš položaj je dober. Znalci bomo storili svojo dolžnost, če bi nastopili časi, da bi bila v nevarnosti naša svoboda. Takrat bo zavladal med nami duh našega velikega Atatürka.

Nemški državni kancler Hitler je predsedniku turške republike generalu Izmet Ineniju brzojavno čestital k 17. obletnici ustanovitve turške republike.

Izjava turškega vojnega ministra

Sofija, 29. oktobra. m. Europa Press. Bolgarski politični krogi zatrjujejo, da bo Turčija mirna tako dolgo, dokler njene meje ne bi bile ogrožene. V tem smislu tolmačijo tudi izjavo turškega vojnega ministra generala Arikana, ki je dal poluradnemu listu »Ulus« izjavo, v kateri poudarja, da bo turška vojska branila turško mejo v primeru, če bi se za to pokazala potreba.

Izjava bolgarskega vojnega ministra

Sofija, 29. oktobra. m. Europa Press. Vojni minister general Daskalov je danes dal časniki izjavo, v kateri je dejal, da je položaj na bolgarski meji nasproti Grčiji popolnoma miren. Za dokaz dobrih prijateljskih odnosov, ki obstojajo med Bolgarijo in Turčijo, pa je general Daskalov navedel okolnost, da je turška garnizija v obmejnem mestu Odrinu povabila bolgarske častnike na proslavo turškega narodnega praznika. Bolgarski častniki so se odzvali temu povabilu in so se slavnosti udeležili.

Stališče Bolgarije odvisno - od turškega

Curij, 29. oktobra. b. Po vesteh iz jugovzhodnih evropskih držav se politični krogi na Balkanu predvsem poglabljajo v vprašanje, če bo italijansko-grški spor ostal omejen samo na Italijo in Grčijo. Poročila iz Budimpešte so zelo optimistična in trdijo, da bo spor ostal lokaliziran, ker je tudi Bolgarija zavzela stališče čakanja in izjavi, da bo diplomatskim potom, nikakor pa ne z vojnimi sredstvi dosegla svoje zahteve, predvsem izhod na Egejsko morje. Načelo nevmešavanja v sedanjo vojno pa velja za Bolgarijo le toliko časa, dokler bo Turčija ostala nevtralna in ne bo prešla na stran Grčije ali Anglije.

Nemški odmev

na govor kralja Borisa

Berlin, 29. oktobra. t. Stefani. Nemški politični krogi z veliko zadovoljnostjo jemljejo na znanje izjave bolgarskega kralja Borisa pred bolgarskim parlamentom. Posebno podčrtavajo dejstvo, da je kralj Boris podčrtal vzajemnost bolgarske države s politiko veselih osi. S tem se je postavil jasno in odločno na stran Nemčije in Italije, ki hočejo Evropo preurediti tako, da se v njej ne bo uveljavljala več nobena nadoblast kakšne izvenevropske velesile.

Albanska armada

vključena v italijansko

Tirana, 29. oktobra. AA. Stefani: Vrhovni korporativni fašistični svet je na svoji včerajšnji seji odobril zakonski ukaz o spojitvi italijanske in albanske oborožene sile. Predsednik vrhovne fašistične korporacije Toči je imel ob tej priliki govor, v katerem je poudarjal pomen tega zakonskega ukaza, ki je bil izdan prav na dan, ko je fašistična vojska prešla mejo južne Albanije. Zakon je bil sprejet z vzklikanjem ob živahnem ploskanju cesarju in kralju in duceju.

Odmevi od grško-albanske meje

Belgrad, 29. okt. m. Zaradi vojnega zapleta med Grčijo in Italijo je od danes med Lerino in Bitoljem oziroma Kremenico, našo obmejno postajo, ustavljen mednarodni železniški promet. Snodi je privozil zadnji vlak ter so ob tej priliki organi grških oblasti našim oblastem sporočili, da je s tem ustavljen vsak železniški promet. Včeraj se je v naših obmejnih vaseh, predvsem okrog Prespanskega jezera, kjer je tromeja Jugoslavije, Grčije in Albanije, slišalo močno topovsko streljanje, ki se je ponoči še okrepilo. Od časa do časa se je streljanje slišalo celo v Bitolju. Vojaške operacije so se vršile v zelo slabem vremenu. Avtobusni promet med Bitoljem in Korčo se nemote- no vrši. Poštni avtomobil, ki je odpeljal včeraj iz Bitolja v Korčo, se je danes vrnil.

Sofija, 29. oktobra. m. Europa Press. Brzovlak, ki vozi iz Carigrada v Belgrad, so grške oblasti v ponedeljek zadržale pri Odrinu. Danes je vlak normalno nadaljeval pot čez Sofijo v Belgrad.

so japonske čete v južnem delu pokrajine Kvanzi izpraznile mesto Nankinga, v katerega so vkorakale čete maršala Čangkajseka.

Tokio, 29. oktobra. AA. DNB: Japonske obrežne sile so se umaknile iz Nankinga. Po poročilih iz japonskega vira pa kitajske čete niso ovirale tega umika. Ta premik je bil izvršen po poročilih iz japonskih vojaških krogov zato, ker je Nanking izgubil svoj pomen kot japonsko oporišče, odkar japonske čete iz Francoske Indokinje preprečujejo preskrbovanje kitajske vlade skozi Burmo. Pri umiku iz Nankinga so Japonci uničili veliki most čez reko Jukijang, ki je bil dolg 300 m.

Nemško-angleški boji

Letalski napadi na Anglijo trajajo nepretrgano noč in dan

Nad Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 29. oktobra. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo sporoča:

Nemške letalske eskadrole so tudi včeraj nadaljevale z napadi in masčevalnimi poleti na angleško prestolnico ter industrijska podjetja v južni Angliji. Posebno težki zadetki so poškodovali važne industrijske naprave pri Brooklandu, Standhovu, Clactonu in Altonu. V južni Angliji so bila uspešno bombardirana taborišča čet. Pri napadu na neki konvoj je bila zadeta ena patrolna ladja v sredini tako težko, da se je takoj nagnila v stran in obticala. Ponoči so naši težki letalski oddelki v ojačeni meri napadali London in povzročili tam težke požare. Razen tega so bile uspešno bombardirane tovarne v Birminghamu, Coventryju in v pristanišču Liverpoola ter več letališč v Angliji. Nemške patrolne ladje so s preciznim ognjem odbile napad sovražnikovih letal, ki so metala torpeda. Torpeda, ki jih je sovražnik metala, so zgorela cilji. Napad sovražnikovih letal preteklo noč nad Nemčijo je imelo slab učinek. V posameznih krajih je sovražnik bombardiral mesta in poškodoval hiše, več meščanov pa je bilo ubitih in ranjenih. V enem mestu severne Nemčije je bila poškodovana kurilnica neke tovarne, vendar pa ni bila povzročena večja škoda in delo v tovarni ni resno ovirano.

Sovražnik je včeraj izgubil 10 letal, od katerih je eno zbil protiletalsko topništvo. Osem naših letal se ni vrnilo.

Od začetka vojne so zbile oborožene sile nemške vojske mornarice 116 sovražnikovih letal, od katerih so jih 26 zbila nemška vodna letala, devetdeset pa ladijsko topništvo. Pri prvem napadu na veliko in močno zaščiten britanski ladijski konvoj »Empress of Britain« se je odlikovalo posebno meštvo nemškega bojnega letala pod poveljstvom poročnika Jopeja.

Berlin, 29. oktobra. AA. DNB. Čl. jutraj se nemški letalski oddelki ponovno udeležujejo nad Anglijo, zlasti pa nad Londonom in južno Anglijo.

Angleška poročila

London, 29. oktobra. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

Nemška letala so začela napadati sinoči ob nastopu mraka in čeprav so napadi proti eredi noči nekoliko popustili, so trajali brez presledka do jutra. V Londonu, ki je bil epet glavni predmet napadov, je bilo porušeni nekaj trgovskih hiš in stanovanjskih zgradb ter industrijskih poslopij. V srednji Angliji je posebno trpelo neko mesto, kamor je bilo vrženih veliko zažgalnih bomb, ki so povzročile požare, ki pa so bili hitro pogaseni. Včeraj je izgubil nasprotnik nad Anglijo 4 letala, ponoči je bilo sestreljeno še eno. Na angleški strani ni bilo včeraj in ponoči nobenih izgub.

Zasebni dopisnik Reuterja pa poroča, da je bilo poleg tega bombardiranih še nekaj mest južno-zahodnem in severozahodnem delu Anglije in da je bil nad Firth of Forthom sestreljen nemški bombnik.

London, 29. oktobra. t. Reuter. Pri današnjih bojih so do 5 ure popoldne naša letala sestrelila 11 sovražnih letal, med tem ko pogrešamo dve angleški letali. Danes je le nekaj redkih sovražnih bombnikov priletelo nad London, kjer so metali bombe v predmestjih. Škoda je malenkostna. Poskus sovražnih letal, da bi napadla Portsmouth, je bil popolnoma preprečen. Nobeno letalo ni prišlo nad Portsmouth.

Angleške navedbe o izgubah trgovskega brodogoja

London, 29. oktobra. AA. Reuter. Tedensko poročilo mornariškega ministrstva o izgubah trgovske mornarice v tednu, ki se je končal 21. oktobra, navaja sledeče:

Potopljenih je bilo 32 britanskih ladij s skupno tonažo 146.528 tonami, sedem zaveznških ladij s 24.686 tonami in 6 nevtralnih ladij s skupno 26.816 tonami. Potem takem znašajo skupne izgube v tem tednu 198.300 ton. To je teden, v katerem smo utrpeli največje izgube v vojni, izjemni teden, ki se je končal 23. junija, ko je šlo v nič 209.984 ton. Toda tukaj so bile vračunane tudi izgube o priliki evakuacije iz Dunkerqua. Povprečne izgube v preteklih 58 tednih so znašale tedensko okrog 57.000 ton. Na pristojnem mestu izjavljajo, da je do tolikšnih britanskih izgub v teku tega tedna prišlo zaradi velike koncentracije sovražnih podmornic v nekih delih Atlantskega oceana.

Ameriške »leteče trdnjave«

Newyork, 29. oktobra. AA. Tass. Vojaški strokovnjak lista »Newyork Times« piše, da vojaški krogi v Ameriki menijo, da bodo letala vrste »Leteče trdnjave« odstopili Angliji po predsedniških volitvah, mogoče pa tudi prej. V Ameriki imajo se-

Tolažba iz zgodovine

Ko sta apostol Pavel in Sila bila pretepena in vržena v ječo v Filipu, sta prepevala Bogu hvalnice. To je bilo v prvem stoletju po Kristusu.

Ko je škof Atanazij iz Aleksandrije moral bežati pred vsemogočnim cesarjem Julijanom Odpadnikom in se je zdelo, da se bliža popoln propad krščanstva, je neustrašni škof tolažil svoje vernike, ki so trepetali zanj in za sebe s sledečimi besedami: »Ta cesar, ki nas preganja je le oblaček, ki pojde kmalu mimo!« To je bilo v četrtem stoletju.

V 17. stoletju so francoski Hugonoti prestajali najhujše trpljenje, ki si ga more izmisliti človeška grozovitost, čeprav bi samo z besedo: »Jaz premenim svojo vero«, mogli rešiti družino, položaj in svoje premoženje.

O takih stvareh, ki so se dogajale v zgodovini čisto beremo ne brez ganotja in se sprašujemo, kako bo pri nas v Evropi v 20. stoletju? Ali bomo zdržali? Ali bomo zdržali, če bi kdaj prišlo najhujše nad nas? Ali smo pripravljeni tudi na resne žrtve? V zgodovini je vedno bilo tako, da je najvišje vrednote čisto bilo treba braniti z največjimi žrtvami. Če gledamo na preteklost, zaupajmo tudi sedanjosti in bodočnosti!

daj 64 letal te vrste, polovico pa jih bodo odstopili Angliji do konca leta 1940, ko bo dograjenih 80 takih ogromnih bombnikov. V letu 1941 bodo nadaljevali z izdelovanjem teh letal z najmodernejšimi izpopolnitvami.

Nad Nemčijo

Angleška poročila

London, 29. okt. t. Reuter: Letalsko ministrstvo objavlja:

Ponoči so večje angleške skupine bombnikov uspešno napadle različne cilje v Nemčiji. Med napadenimi cilji so tovarne, pristanišča, letališča tako v Nemčiji kakor v pristaniščih zasadenem ozemlju.

Predvsem so bile napadene ladjedelnice v Hamburgu, Bremenu in Kielu. Eksplozivne bombe so napravile mnogo škode. Tudi nekaj požarov je bilo povzročenih v dokih »Blom« in »Voss« v Hamburgu, ki so še davi goreli. V Kielu so bile zadete »Deutschwerften«. Težki bombniki so bombardirali pomorsko oporišče Wilhelmshaven. Bombardiranje je trajalo eno uro. Zadele so bile številne zgradbe in požari so trajali še, ko so se angleški bombniki proti jutru vračali z drugih poletov nad Nemčijo. Prav tako je bilo bombardirano vojno pristanišče Emden, kjer so bile bombe vržene na skladišče petroleja. Bombe so bile vržene na petrolejske rafinerije v Hamburgu in v Kölnu, kjer so zagoreli požari.

Nemška poročila

Berlin, 29. okt. AA. Stefani: Spridlo angleških poročil, da je Berlin mnogo trpel zaradi bombardiranja v zadnjih nočeh, objavlja Deutsche Allgemeine Zeitung članek, v katerem zanikuje ta poročila in pravi, da je bila po britanskih poročilih že štirikrat uničena postaja Lehrter, čeprav potniki, ki prihajajo v Berlin, izstopajo ravno na tej postaji. List pravi, da so prav tako ne-točna poročila, ki govorijo o uničenju nekaterih nemških industrijskih objektov v prestolnici.

Bruselj, 29. okt. AA. Stefani: Angleška letala so tudi preteklo noč ponovno bombardirala Belgijo, zlasti pa Liege, Anvers in Bruselj. Pri St. Lemberu so bile ubite tri osebe, več pa ranjenih. V Bruslju je bilo uničenih več hiš. Zrtev ni bilo.

Angleško-italijanski boji v Afriki

Angleška poročila

Kairo, 29. okt. t. Reuter: Vrhovno angleško vojno poveljstvo poroča:

V nedeljo so naša bombna letala bombardirala italijansko pristanišče Benghazi ter Derno. Pri napadu na Kassalo na abesinsko-sudanski meji so nastali večji požari, povzročeni od zažgalnih bomb in je bilo porušeni nekaj zgradb. Južnoafriška letala so v južni Abesiniji bombardirala italijansko vojaško zbirališče v Maji. Tudi tukaj so bile porušene zgradbe in so nastali požari.

Včeraj je bilo na egiptsko-libijski meji mirno. Z drugih bojišč ni nobenih novih novic.

Kairo, 29. okt. t. Reuter: Vrhovno poveljstvo poroča: Naše patrolje so po dvanajstem zasledovanju napadle in uničile močno italijansko iz-

Nemški zemljevid k dogodku na Balkanu

vidniško četo na levem bregu Modrega Nila. Pri napadu so sodelovala tudi letala.

Italijanska poročila

K bojem v Rdečem morju

Asmara, 29. okt. AA. Stefani: Izvedo se nove podrobnosti o herojski epizodi, ki se je odigrala pri nedavnih spopadih v Rdečem morju. Ko so italijanske pomorske sile izvedle junaški napad na britanske bojne ladje, ki so spremljale neki angleški konvoj. Poveljnik rušilca Nullo, Costanzo Borsini, ni prenehal z borbo vse dotlej, dokler nasprotnikova križarka, s katero se je bil spoprijel, ni bila zadeta od strelcev iz daljnometnih topov z obale. Čeprav je bil ranjen, je do konca vodil reševanje svoje ladje, nato pa je sklenil utopiti se skupaj s svojo ladjo. Njegov ordonanc, ki je opazil, da se kapitan nahaja na ladji, je tedaj, ko je bil 500 m stran od rušilca, skočil v morje, ker je hotel v smrt skupaj s svojim poveljnikom.

Položaj Francije

Italijanski tisk napoveduje velike dogodke v zvezi z zadnjim sestankom Hitlerja z Mussolinijem

Italijanski tisk o stališču velesil osišča do Francije

Rim, 29. okt. b. Sestanek med šefom italijanske vlade Mussolinijem in nemškim državnim kanclerjem Hitlerjem v Firenci ne predstavlja samo novo dobo vzajemnosti v vojnih in političnih nastopih osiščnih držav, temveč po svojem pomenu prekaša vse dosedanje sestanke obeh državnikov in bodo razgovori v Firenci kmalu prilihi do izraza v dogodkih, ki bodo odločilni za vso Evropo.

»Gazzetta del Popolo« piše k temu sestanku, da Mussolini in Hitler kot ustvaritelja novega reda pozivata vse ljudi dobre volje, naj sodelujejo pri ustvaritvi tega velikega dela ter je zaradi tega tudi Francija dobila možnost, da tvorno sodeluje in doprinese svoj del k ustvaritvi novega reda v Evropi. To dokazuje, da se pripravljajo veliki dogodki. Francoska vlada je soglasno odobrila izjave maršala Petaina in podpredsednika vlade Lavalja, ki se brez dvoma tičejo konkretnih predlogov, ki jih je Hitler postavil francoskim predstavnikom. Francija je zaradi tega že sprejela sklepe, ki so potrjeni. Niso še znani pogoji, pod katerimi se bo rešil spor med Francijo in osiščnimi velesilami in kakšna oblika se bo dala urediti tega vprašanja. To se bo kmalu videlo. Mnogo pa je seveda odvisno od same Francije, da se vprašanje reši na način, ki bo za njo ugoden, pri čemer pa bo seveda morala Francija plačati svoje napake. Franciji ne morejo biti opravičeni vsi njeni grehi, temveč se ji bo kazeno samo omilila, doletela pa jo bo vsekakor. Za omilitev kazni pa je potrebno, da se Francija izkaže korektno, da bo ono, kar se ji nudi, pošteno zaslužila, ker se ne sme pozabiti, da v Franciji in njenih kolonijah ni majhno število onih, ki so na strani generala de Gaulleja. Iz tega razloga tudi ne more biti za sedaj definitivne rešitve, temveč bo ta rešitev prišla šele tedaj, ko bo Francija izpolnila s svoje strani vse obveznosti, ki ji bodo naložene.

Iz vsega gornjega se jasno vidi, da bo v najkrajšem času prišlo do odločilnih in usodopolnih dogodkov za Evropo, ker bo tisto, kar se bo dogajalo, vsaj približno končna oblika novega evropskega reda.

Rim, 29. okt. t. Stefani. V »Giornale d'Italia« piše Virginio Gayda o pomnu sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem na Brennerju in v Firenci ter o drugih zgodovinskih sestankih v zadnjem času. Na Brennerju so bili

proučevani — tako pravi članek — mnogi drugi zelo važni politični pogledi na položaj v Evropi, ki je nastal po zmagah držav osišča. Hitlerjevi razgovori s generalom Francem in z maršalom Petainom spadajo v okvir sklepov, sprejetih na Brennerju. Uspehi teh sestankov ter še drugih razgovorov, ki so se razvijali ob strani in se o njih v javnosti ni poročalo, so bili proučevani na sestanku v Firenci. Kolikor tiče falangistične Španije, je bila podčrtana njena tesna zveza z velesilami osišča. Kar tiče Francije, je bilo sprejeto stališče zdržnega zadržanja napram njeni vladi. Proti stari Franciji predstavlja Nemčija in Italija svoje pravilne in zakonite zahteve, ki morajo biti priznane. Tudi v tej točki se obe velesili osišča popolnoma strinjata, kakor tudi o vseh drugih vprašanjih, ki tičejo nadaljevanja vojne in političnih razvojev tako v Evropi kakor tudi po drugih svetovnih celinah.

Angleška poočila o mirovni pogoji h

London, 29. okt. t. Reuterjeva dopisnika v Švici in na Švedskem sta oba skoraj istočasno sporočila v London vsebino nemških predlogov francoski vladi v Vichyju. Ker prihajata obe sporočili iz drug od drugega tako oddaljenih krajev in virov, menijo v Londonu, da so trditve, ki jih vsebujeta, verodostojne. Po teh dveh poročilih naj bi bil nemški kancler predložil maršalu Petainu sledeče predloge za sklenitev miru:

1. Francija odstopi Alzacijo in Lotaringijo Nemčiji.
2. Pomorska in letalska oporišča v zasedenem delu Francije ostanejo na razpolago velesilam osišča dokler traja sedanja vojna z Anglijo.
3. Francija stavi svoje vojno brodogoja na razpolago velesilam osišča.
4. Francija odstopi Indokino Japonski.
5. Severni del Maroka odstopi Francija Španiji.
6. Francija odstopi Italiji večji del Tunizije, košek Alžirije in del francoske obmorske alpske pokrajine (Alpes Maritimes).
7. Francoske kolonije pridejo pod skupno francosko-nemško italijansko upravo do konca sedanjega vojne.

Zanimiva švicarska poročila o pogajanjih s Petainom in o posvetih v Firenci

Zürich, 29. oktobra. t. Associated Press. V zvezi s poročili o mirovni pogoji, ki jih je Nemčija stavila Franciji, izjavljajo švicarski listi, da je nemški državni kancler potoval v Firence, da Mussolinij obvesti o razgovorih s francosko vlado in mu predloži, da bi bilo v interesu skupnih političnih in vojaških ciljev, ako bi Italija omejila svoje težnje po ozemeljskih pridobitvah v Franciji. Kakor znano, pišejo švicarski listi, je Italija že pred vojno opozorila, da želi imeti otok Korsiko, francosko pokrajino Savojo z Nico ter Tunizijo. Na podlagi razgovorov z maršalom Petainom pa je prišel do veljave predlog da bi Francija le ohranila Korsiko in Savojo, verjetno tudi Nico, med tem ko naj bi za Tunis veljalo načelo skupne uprave. Zelo verjetno je tudi, da je maršal Petain dosegel, da bi Franciji ostala še Lorena, med tem ko bi Alzacija brez dvoma prišla k Nemčiji. Nemčija bi pomaknila svojo mejo zasedenega ozemlja za časa vojne višje, tako, da bi francoska vlada mogla nazaj v Pariz. Toda Francija bi se zavezala, da politično in gospodarsko sodeluje z Nemčijo. Tukaj tudi menijo, pišejo švicarski listi, da bo Francija vendarle dala velesilam osišča na razpolago svoja pomorska oporišča na Sredozemskem morju in v severni Afriki, vendar pa ni govora o tem, da bi se francoska kolonialna armada borila proti Angliji, razven če bi bila napadena.

Francoska vlada pom rila Amer ko

Washington 29. oktobra t. Domei: Na dobro poučenih msetih so danes objavili, da je vlada Združenih držav Severne Amerike vzemirjena zaradi novih nevarnosti, ki nastajajo za ameriške interese. Ameriška vlada je bila primorana, da vpraša francosko vlado v Vichyju za uradne podatke o morebitnih spremembah pravnega položaja francoskega vojnega brodogoja kakor tudi nekaterih francoskih pomorskih oporišč v zahodni Afriki, med njimi v prvi vrsti pristanišča Dakarja.

Washington, 29. oktobra t. Associated Press: Francosko veleposlaništvo je danes objavilo izjavo, v kateri odločno zanika, da bi bila med Francijo in velesilami osišča Nemčijo in Italijo kakšna mirovna pogajanja na osnovi odstopitve francoskega ozemlja. Izjava pravi nadalje, da so vsa poročila o tem, da imajo velesile osišča na razpolago francoska letalska in pomorska oporišča v nezasedeni Franciji odnosno v njenih kolonijah, neresnična in zlonamerna. Francoska nadoblast ni nikjer v nezasedenem ozemlju in v kolonialnem imperiju pretrpela kakšne kršitve svoje neodvisnosti.

Italija dela Grčijo in Anglijo odgovorno za izbruh vojne

Rim, 29. oktobra. AA. Stefani: Diplomatski urednik agencije Stefani piše: Noto, ki jo je včeraj italijanski poslanik v Atenah izročil grški vladi, postavlja jasno vprašanje o odgovornosti, ki si jo je Grčija naložila s svojim izvalnim obnašanjem in s stalnimi kršitvami nevtralnosti.

Dejanja, na katera se naslanja italijanski spis, so večinoma že znana. Ze dalj časa je grška vlada ob albanski meji izvajala teroristično politiko in izživala na škodo albanskega prebivalstva, ker je s tem hotela izzvati nered na drugi strani meje.

Italijanska vlada je večkrat Grčijo opozarjala na vse to. Toda grška vlada, namesto da bi s svojimi odredbami zagotovila spoštovanje nevtralnosti, je še bolj okrepila svoje sodelovanje z angleškimi

vojnimi silami. Z vsem svojim stališčem se je Grčija navezala na angleške varščine, pri tem pa se je trudila, da bi izvedla in sprejela politične obveze in vojaške stike, ki so ji bili narekovani z angleške strani. Tako je hotela razširiti in podpreti angleške načrte pri obkroževanju držav osi.

Odgovornost za tako politiko pada v prvi vrsti na londonsko vlado, ki se je trudila, da bi v spopad potegnila vse druge države za obrambo svojega imperializma. Toda iste odgovornosti ima tudi grška vlada, ki bi se lahko zavedala, da bodo kršitve nevtralnosti imele hude posledice. Italijanska vlada je bila dolgo potrpežljiva. Sedaj pa je mera polna in grški nameni morajo biti končno osvetljeni.

Gospodarstvo

Preskrba Slovenije s premogom

Blizajoča se zima je postavila zopet aktualno vprašanje, kako je s preskrbo s premogom. Lanska zima nam je zaradi dolgega trajanja nagnala nekoliko strahu v kosti, in izredne razmere, ki vladajo letos po svetu, so tudi pripomogle, da so se ljudje letos začeli prej preskrbovati s kurivom kot prejšnja leta, pa tudi v večji meri. Zato se javnost tudi zanima za številke o preskrbi s kurivom.

Nedavno je bilo objavljeno, da je bil dosednji uvoz drv v Ljubljano že večji kot celo lanske leto. Tudi dovozi premoga so znatni. Po podatkih največjega premožnega podjetja v državi, Trboveljske premožne družbe, je ta družba v prvih 9 mesecih letos prodala za hišno kurjavo 76.157 ton premoga, dočim je lani v prvih 9 mesecih prodala samo 38.857 ton. Iz pregleda po posameznih mesecih se vidi, da se je v poletnih mesecih začelo obsežnejše preskrbovanje Slovenije s premogom. Primerjava prodaje Trboveljske premožne družbe v posameznih mesecih letos v Sloveniji za aprovizacijo nam kaže v tonah naslednjo sliko:

	1939	1940
maj	1.843	4.771
junij	1.774	6.186
julij	2.381	10.781
avgust	5.541	11.837
september	9.012	12.607

Iz tega pregleda je razvidno, da se je letos zasebni konzum zelo požužil nakupiti še pred nastopajočo zimo zadostne količine premoga. — Kljub svoječasnemu znatnemu izvozu premoga v Italijo se preskrba Slovenije ne samo ni zmanjšala, temveč je tudi znatno narasla. Še bolj pa se je povečala oskrba s premogom v vsej državi ko je prenehal izvoz premoga v Italijo, kar traja že nad mesec dni.

V ostalem se vidi, da je tudi industrijska potrošnja premoga letos zelo narasla, kar je v zvezi z dobro zaposlitvijo nekaterih strok. Skupno je v prvih 9 mesecih letos prodala Trboveljska premožna družba industriji 324.343 ton, lani v prvih 9 mesecih pa samo 249.700 ton.

Ogromno povečanje cene domačega bombaža

Kot je znano imamo v Južni Srbiji veliko bombažnih polj, ki dajejo nekaj bombaža naši tekstilni industriji, vendar ne toliko, da bi krili domačo potrebo in moramo znatne količine bombaža uvažati.

V primeri z drugimi državami, kjer obstoja prav tako velika potreba bombaža in se da bombaž pridelovati doma, naši ukrepi za povečanje proizvodnje niso dali onih uspehov kot bi bilo treba. Leta 1930 je bilo pod bombažem komaj 1.365 ha, od tega požetih 1.306 ha. Do leta 1938 je kultura bombaža narasla na 5.641 ha, od tega je bilo požetih 5.051 ha. Lani se je kultivirana površina povečala na 5.641, požeta površina pa se je zaradi vremenskih neprilic zmanjšala na 5.038 ha. Skupni pridelok je znašal leta 1939 (v oklepajih za 1938): 10.872 (12.386) met. stotov vlakna in 13.706 (28.676) met. stotov semenja.

Za pospeševanje gojitve bombaža je bila odkupna cena za kakovostni bombaž zvišana za pridelok leta 1940 v primeri z letom 1939 od 16 na 26 din, za slabše kakovosti pa od 12,50 na 20 din. Tako znaša povprečje cene pri kakovostnem bombažu 62,50%, pri slabših kakovostih pa 60%. Toda to zvišanje cen je bilo nezadostno. Kakor čujemo, je cena letošnjega bombaža od dne do dne narasčala in včeraj smo slišali, da je cena dosegla že 80 din za kg! To pomeni za ono industrijo, ki predeluje domači bombaž, ogromno povečanje stroškov za surovine. Če vzamemo ceno 80 din za osnovo, potem bi morala znašati cena bombažne seje iz domačega bombaža nad 100 din, kar je v sedanjih razmerah ogromna cena. — V primeri z uradno minimalno odkupno ceno je cena 80 din nad trikrat večja, tako da znaša povečanje okoli 200%. To pomeni, da se bodo morale tudi cene vseh proizvodov, ki temelje na surovem bombažu, v kolikor prihaja iz domače proizvodnje, primerno zvišati in bo zopet udarjen kmet, ki kupuje te izdelke, poleg drugih stanov seveda. Tako nekontrolirano zviševanje cen povzroča ogromno škodo vsemu našemu gospodarstvu, ker prevrže vse relacije cen, ki so doslej obstojale, zaradi enega samega predmeta.

Naš žitni trg

Na žitnem trgu se še vedno v Vojvodini javljajo kot kupci slovenski in vojvodinski mlinci. Pšenice pa ni, ker gre vsa na račun Priv. izv. družbe. Tako se dogaja, da posamezni banaški mlinci ustavljajo svoje obratovanje, ker ne morejo vedeti za nadaljni razvoj. Tudi so na splošno dovozi kmetov majhni, saj še traja trgatve koroze.

Borzna agencija B. Balabušić in Kom. v Novem Sadu ceni letošnjo letino koroze na 14—15 met. stotov na or. Ker je bilo posajenih nad 4 milij. oravov, se pričakuje pridelok okoli 60 milij. met. stotov, kar je rekordna količina. Trgovina z novo korožo se še ni začela v večji meri. Dovozev je malo, pa tudi povpraševanja ni dosti. Sedaj se trguje samo umetno sušena koroza za takojšnjo dobavo, vendar cene polagoma popuščajo. Začasno suha koroza se še ne trguje. Stare koroze pa skoro ni več. Stara koroza stane okoli 340—nova umetno sušena pariteta Indija pa 265, banatska 262 din.

Moke je dovolj, zlasti ničla, ki je slaba v ceni. Glavni kupec otrobov je v Vojvodini Priv. izvozna družba, ki spravlja otrobe v papirnate vreče.

Kako je Francija izgubila vojno

Andre Maurois

VIII.

Od začetka vojne naprej je Reynaud tudi javno kazal svoje nasprotstvo do generala Gamelina. Kritiziral je njegovo brezdelje in zatrdel, da armada nima v njega nobenega zaupanja. To so bila vprašanja, o katerih je meni samemu bilo zelo težko izreči sodbo. Res je, da general Gamelin v septembru 1939 ni napravil kakšnega odločnega napada na nemško Siegfriedovo črto, marveč se je omejil na previdne operacije v Posaarju. Njegovi nasprotniki trdijo, da je bil takrat, ko je imela Nemčija svoje najboljše armade na Poljskem, najboljši trenutek za odločilni sunek, na kar je Gamelin odgovarjal, da zavezniki v začetku vojne niso razpolagali s potrebnimi materijelnimi orodjem, da bi bili mogli začeti z ofenzivo, da jim je za to predvsem manjkalo topov in letal. Brez tega orožja pa bi bil vsak napad zvezan z ogromnimi izgubami. »Vojne ne bom začel z bitko pri Verdun«, je dejal Gamelin. »Francija je narod, ki ima malo rojstev in je že v zadnji vojni trpela strašne izgube. Francija ne bi več imela moči, da bi prestala še eno tako spuščanje krvi. Vojna, ki jo mora danes Francija voditi, je znanstvena vojna, v kateri je vse v naprej tako točno predvideno, da takorekoč ne bo nobenih izgub.«

Priznam, da se mi je stališče generala Gamelina takrat zdelo modro. Vsak laik bi me moral šteti za predznega, če bi si bil upal dvomiti v vojaške sposobnosti generala Gamelina. V bitki pri Marji v zadnji svetovni vojni je stal na strani maršala Joffrea in je tudi izdelal načrte za vojaško operacijo, ki je Franciji takrat prinesla zmago. Bil je vzgleden in vzoren častnik v generalnem

štabu in pozneje občudovanja vreden divizijski poveljnik na fronti. Kdor ga je prvič srečal, ga je njegova močestnost in nepreglednost osupnila. Kratke pristrižene brke, male oči, ozke, špranjasto stisnjene ustnice so mu dale izraz. Zarečta živahnost maršala Focha je bila Gamelinu tuja, a prav tako tudi okorna genialnost maršala Joffrea. Le redko je Gamelin govoril. O njem je znano, da je sedel pri kakšni slavnostni večerji in ni spregovoril niti ene besede. Toda bil je vpljuden in skromen. Častniki njegovega generalnega štaba so imeli zanj veliko osebno naklonjenost.

Tudi meni nasproti je bil Gamelin vedno izredno prijazen. Ko je prvič prišel v glavni stan generala Joffrea in me je tamkaj videl v uniformi, mi je dejal: »Kaj, pri vaših letih še vedno poročnik?« — »Poročnik sem že od zadnje vojne naprej.« — »Dvajset let brez napredovanja, je rekkel z nasmeškom, to je pa res preveč. Imenoval vas bom za kapetana.« Ko je general Gamelin drugič prišel v Gortov glavni stan, sem bil še vedno poročnik. Gamelin se je začudil: »Kaj pa se je zgodilo,« je vprašal polkovnika Petitbona, »saj sem vendar naročil, da telefonirate v vojno ministrstvo, naj Andre Maurois napredujejo v kapetana.« — »Saj to sem tudi takoj storil, gospod general,« je odgovoril polkovnik »toda oviralo me je. Pravilnik o napredovanjih zahteva tečaje in izpite. Gospod Maurois pa je napravil samo enega. Nato se je Gamelin obrnil k Gortu in mu dejal: »Vse je težko. Vendar pa nisem mislil, da bo vrhovni poveljnik imel toliko muje, da enega poročnika pomakne naprej v kapetana.«

Ko sem končno le napredoval, mi je Gamelin poslal prisrčno pismo: »Torej vendar! Toda ne

transakcije v starem prometu je treba dobiti predhodno pismeno odobritev Narodne banke. Ves stari uvoz se plača s polaganjem dinarjev na poseben likvidacijski račun pri Obračunskem zavodu v Krakovu. Iz teh sredstev bo plačan tudi ves stari izvoz na osnovi prejetih aviz od Obračunskega zavoda v Krakovu. Relacija med dinarjem in poljskim zlatom je določena na 830 din za 100 zlatov. Za stara plačila je treba dostavljati dva seznama, prvi za promet od 1. septembra 1939, drugi za promet od 1. septembra 1939 do 30. septembra 1940.

Za novi promet je smatrati vse blag. transakcije po 1. oktobru 1940. Vsa plačila bodo izvršena v markah na poseben račun v markah (Reichsmarksonderkonto G), ki bo odprt pri naši Narodni banki. Novi uvoz se plača na osnovi tečaja 200 zlatov za 100 mark, ta znesek pa se pretvori v marke po tečaju 17,82 din za marko. Na isti način se bo obračunaval tudi novi izvoz v Poljsko. Nadalje bodo obračunavali na isti način tudi postranske stroške v zvezi z blagovnim prometom.

Nova organizacija lesnih izvoznikov na Sušaku. Pretekli teden je bila na Sušaku osnovana skupnost izvoznikov lesa za Gorski kotar, Liko in Hrvatsko Primorje. To organizacijo v prvi vrsti žage s tega področja, nadalje trgovci-predelovalci lesa in izvozniki lesa. Za predsednika ožjega delovnega odbora je bil izvoljen industrijec Nikola Bolf s Sušaka. Poleg tega pa je bil izvoljen še širši odbor 12 predstavnikov vseh panog.

Povišanje glavnice. Zagrebška del. tvornica papirja predlaga izredni glavni skupščini delničarjev zvišanje glavnice, ki znaša sedaj 10 milij. din. Obenem bodo tudi volitve novega upravnega odbora. — Zvišanje glavnice predlaga tudi d. d. Kristalun, veleprodaja stekla in porcelana v Zagrebu.

Občni zbor: Ljudevit Marx, tvornica lakov, Domžale, sedež v Količevem pri Domžalah 12. novembra 1940 ob 11 v hotelu Slon v Ljubljani.

Davki v Nemčiji in protektoratu. Iz nemških uradnih podatkov posnemamo, da je znašal v drugem četrtletju računskega leta 1940 do 1941 (t. j. od 1. julija 1940 do 30. septembra) donos posestnih in prometnih davkov vključno vojni pribitek v Nemčiji 5.981,9 milij. (v istem času lani 4.732,4 milij. mark). Donos carin in trošarin je znašal 1.369,2 (1.446,5) milij. mark, skupni donos torej 7.351,2 (6.178,9) milij. mark. V prvi polovici računskega leta 1940—1941 t. j. od 1. aprila 1940 do 30. septembra 1940 je znašal donos vseh davkov v Nemčiji 13.418,4 milij. mark, od česar odpade na posestne in prometne davke 10.878,3 milij. mark, na carine in trošarine pa 2.540,2 milij. mark. — V prvih 8 mesecih t. l. je znašal donos neposrednih davkov v protektoratu (vključno avtonomne doklade) 3.475 milij. kron, kar pomeni v primeri z odgovarjajočo dobo 1939 povečanje za 39%. Pristojbine so dale 681 milij. kron, t. j. povečanje za 10%, trošarine so dale približno isto kot lani, carine pa 19% manj kot lani. Natno se je zmanjšal tudi primanjkljaj železnice.

Madžarska tekstilna industrija je zmanjšala število tipov proizvodnje. Zaradi težav pri nabavi bombaža je sklenila madžarska tekstilna industrija zmanjšati število tipov proizvodnje. Odslej bodo madžarske tvornice proizvajale samo 11 vrst belega blaga, 7 vrst platna, 4 vrste robcev, samo 6 vrst pisanega in ravnotako samo 6 vrsti tiskanega blaga.

Borze

Dne 29. oktobra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 8.320.771 din, na belgrajski pa: 720.000 drahem, 21.317 mark po novem in 706.000 mark po starem tečaju, 208.886 šv. frankov in 33.919 dolarjev. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 890.000 dinarjev.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt	175.15—178.35
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	1028.64—1038.64

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	216.61—219.81
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1271.10—1281.10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	17.72—17.92
----------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	44.55—45.35
------------------	-------------

Metaxas, grški ministrski predsednik

Curih. Dev.: Pariz 9.95, London 17.10. Newyork 431, Milan 21.75, Madrid 40, Berlin 172.62 (reg. marka 51.25, trg. marka 8.50), Stockholm 107.70.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 440—444

v Zagrebu 443—444

v Belgradu 444—445

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96—98, agrariji 50—52, vojna škoda promptna 440—444, begluške obveznice 75—77, dalm. agrariji 70.50—71.50, 8% Blerovo posojilo 97—99, 7% Blerovo posojilo 94—96, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—102, 7% stab. posojilo 91—93. — Delnice: Narodna banka 6300—6500, Trboveljska 340 denar, Kranjska industrijska družba 136 zaklj.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 99—100, agrariji 52 denar, vojna škoda promptna 443 do 444 (443.50), begluške obveznice 78 blago, dalm. agrariji 70—71.50 (71), 6% šumeke obveznice 70.50 blago, 4% severni agrariji 52—53, 7% Blerovo posojilo 95 denar, 8% Blerovo posojilo 100 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 102 denar, 7% stab. posojilo 92 denar. Delnice: Narodna banka 6500 blago, Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska 346—350 (350), Gutmann 55 blago, Sladk. tov. Beker 650 denar, Sladk. tov. Osijek 275 denar, Osj. livarna 170 denar, leis 60 blago, Oceania 750 denar, Jad. plova 400 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 100—102, agrariji 57.25 denar, vojna škoda promptna 444—445 (445, 444), begluške obveznice 76—76.25 (76.50, 76.25), dalm. agrariji 69—69.75 (69.50), 6% šumeke obveznice 69 denar (69.50, 69.25), 7% posojilo Drž. hip. banke 100—102. — Delnice: Priv. agrarna banke 195—197 (197, 196).

Žitni trg

Novi Sad. Koroza: bač, nova, sušena, pariteta Indija 255—257.50, bač, nova, sušena, pariteta Vršac 252.50—255. Tendence mirna. Promet srednji.

Sombor. Oves: bač, erem. elav. 315—317. — Rž: bač. 325—328. — Ječmen: bač, okolica Sombor 342.50—345, erem. 64—65 kg isto, bač, epomladanski 412.50—417.50, bar. apoml. 415.50 do 417.50. — Koroza: bač stara 315—320. — Fižol: bač. beli 2% 430—435. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Eksplodizija v Glasgouu

V Glasgouu je nastala velika nesreča v neki tovarni za škrob. Pri kratkem stiku je skočila iskra na lahko gorljivo snov in jo vnela. Čeprav so prihiteli gasilci takoj na pomoč, vendar niso mogli požara pogasiti. Čez dvajset minut je eksplodiral velik kotel. Tovarna je bila ena najstarejših v Glasgouu. Pogorela je do tal. Šele po šestih urah so lahko požar vsaj omejili, da ni več ogrožal drugih poslopij. Ko je nastal požar, je bilo v tovarni več sto delavcev in delavk. Pri reševanju so jim pomagali gasilci in vojniki. Večino so rešili. Izpod ruševin so potegnili okoli 40 mrtvih in težko ranjenih.

upam si Vam k temu tako poznemu napredovanju čestitati. Povabil me je, naj ga obiščem v gradu Vincennes (pri Parizu), kjer je imel svoj glavni stan. Zelo dobro se še spominjam na to kosilo v veliki obokani dvorani trdnjave, ki so se ga poleg častnikov Gamelinovega štaba udeležili še general Nogues, vrhovni poveljnik francoske armade v Severni Afriki, in Brugere, francoski poslanik v Belgradu. Pri mizi so v glavnem govorili o poslovnih stvareh. General Nogues je naševal potrebe svoje armade, nakar je Brugere govoril o naročilih, ki jih je nabavil v Franciji, a ki niso bila izpolnjena. Obema je general Gamelin odgovarjal jasno in točno ter s točnim poznavanjem stvari samih. To je napravilo na vse kar najboljši vtis. Mene je spraševal o 51 angleški diviziji, ki je bila na potu proti Posaarju. Potem se je pogovor zasukal drugam, k Francoski Akademiji in njenemu slovarju. Gamelin je dejal: »Kar potrebujemo, je ime za vojake v tej vojni. Oni iz leta 1914 so se sami imenovali »politis (kosmatineci), toda vojaki iz l. 1940 še vedno niso krščenici.«

Poslanik Brugere ga je vprašal, če že v kratkem pričakuje nemškega napada. »Da,« je odgovoril Gamelin, »vse na to kaže. Naša izvidniška letala in naši vojaki so ugotovili številna znamenja za napad. Opazili so zbiranje ogromnih količin topništva, municije, nadalje izpraznjevanje civilnega prebivalstva iz obmejnih mest. Razumemo, da je to lahko tudi kakšna vojna zvijača. Toda maršal Göring je imel včeraj govor, v katerem je napovedal važne vojaške dogodke. Maršal Göring je imel vedno navado, da je pri takšnih priložnostih govoril resnico. Zelo verjetno je, da stojimo tik pred velikim napadom.«

Mir, s katerim je nemški udar pričakoval, je vsem vtilval zaupanje. Rekli smo: »To je Joffre, s svojim neizpriljivim zdravjem.«

Toda Paul Reynaud tega zaupanja ni imel. »Zakaj imamo dva vrhovna poveljnika,« je spraše-

val. Če je general Georges poveljnik naših suhozemskih sil, potem naj se Gamelin omeji na vlogo načelnika generalnega štaba in na obrambo zemlje.

Toda nasprotje med Reynaudom in Gamelinom ni bilo toliko nasprotje med dvema osebnostima, kakor nasprotje med dvema nasprotujočima si metodama vojskovanja. Od začetka vojne že je bil Gamelin zagovornik obrambe. Hotel je pridobiti na času. Reynaud pa je upal, da bo postal mož dejanja in napadanja. »General, ki leži v svoji obrambi,« je menil Reynaud, »izgublja bitko za bitko. Odkar je postal ministrski predsednik in je sklenil, da boče vojno voditi z naraščajočo odločnostjo, se je žutil dolžnega, da se loti velikih napadalnih načrtov. Toda možnost za to so bile omejene. Začel je s tem, da je ob priliki svojega prvega potovanja v London zahteval, naj Angleži v norveških vodah položijo mine. Nekoliko pozneje je iz spisov zunanega ministrstva izkopal neki načrt pogodbe, v kateri Anglija in Francija druga druga obljubujeta, da ne bosta sklepali posebnega miru. Daladier se je vedno temu načrtu upiral. Potem je Reynaud vrgel na mizo vprašanje Belgije. »Ali je potrebno, da moramo čakati na poziv belgijske vlade, predno vkorakamo v Belgijo,« je spraševal. Reynaud je skušal belgijsko vlado prisiliti, da se odloči. »Ali ste z nami, ali proti nam?«, je vprašal belgijsko vlado, »če ste z nami, potem pa hitro na delo, da bomo s skupnim močmi utrdili našo obrambno črto, če ste pa proti nam.«

General Gamelin se je temu stališču vedno upiral, češ da bi se lahko 25 belgijskih divizij poglavo v naročje nasprotnika. Med Gamelinom in Reynaudom je prišlo do viharnih prizorov. Ze v aprilu bi bil Reynaud Gamelina odstavil in na njegovo mesto postavil generala Georges, toda temu se je spel zoperstavljala Daladier, ki je bil še vedno vojni minister in je grozil z odstopom. Tako daleč pa si Reynaud še ni upal. (Sledi.)

Naša kri v tujini in mi

Občni zbor Družbe sv. Rafaela - Država vse premalo stori za izseljence - Ukinitev državnih podpor

V ponedeljek popoldne ob 4 je bil v veliki dvorani Zbornice za TOI občni zbor Rafaelove družbe in izseljenske zbornice. Občnega zbora se je udeležilo lepo število članov in zastopnikov Rafaelove družbe iz Ljubljane, Maribora in Murske Sobotice. Družba je začel in vodil predsednik družbe, ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, ki je najprej pozdravil zastopnika bana dr. Karliha, zastopnika ljubljanskega župana dr. Kodreča, zastopnika načelnika prosvetnega oddelka banske uprave prof. Alojzija Zitnika, predsednika Rafaelove družbe v Crensovcih Josipa Klekha. Predsednik je za tem poudaril posebno važnost izseljenskega skrbstva v sedanjih časih, ko je še posebna dolžnost naroda in države, da skrbita za svojo kri, ki radi vojne v tujini doživlja težke dni. Za tem je predlagal pozdravne brzojavke predsedniku vlade Dragižu Cvetkoviču, predsedniku senata in ministru dr. A. Korošcu, ministru za soc. politiko dr. Budisavljeviču, ministru dr. Kreku, banu dr. Natlačenju, lavantinskemu škofu dr. Tomažiču ter šefu izseljenskega oddelka pri ministrstvu za socialno politiko dr. Araničemu, kar so vsi navzoči z odobravanjem sprejeli.

Delo Rafaelove družbe

Pri poročilih družbe je dal tajnik družbe g. p. Kazimir Zakrajšek obširno tajniško poročilo o naših izseljencih in o delu družbe. Zanimivo je iz poročila zlasti stališče državne izseljenske družbe do Slovencev. Po njem posnemamo, da je bila Družba sv. Rafaela v izseljenskem oddelku socialnega ministra sicer zelo vpoštovana, toda samo v toliko, v kolikor je bila potrebna, da je dajala inicijative državni izseljenski službi. Tako je sam šef oddelka dr. Aranič in neki svoji okoliščini na poslanika v Washingtonu in na ameriške konzule priznal, da je Družba sv. Rafaela vodila vse državno izseljensko delo in dajala zanj ministrstvu inicijative in nasvete. Ko pa je šlo za podporo dela Družbe sv. Rafaela, pa je bila Družba vedno zelo zapostavljena in je vedno zmanjkalo denarja. Slovenci so v primeri z drugimi dobili le skromne drobtinice in še te po mnogih intervencijah naših narodnih predstavnikov. Tudi v tem se vidijo posledice nesrečnega državnega centralizma. S hrvatskim sporazumom so šle vse hrvatske izseljenske kompetence iz socialnega ministrstva v Zagreb. Pri tem se je razbila vsedržavna izseljenska zveza SORIS, Srbi pa so hitro ustanovili svojo Srbsko izseljensko zvezo. Delo za slovenske izseljence je pri tem še bolj trpelo.

ni razumevanja

Takoj po sporazumu je bila dotedanja podpora socialnega ministrstva v znesku 5000 din mesečno zmanjšana, s 1. majem letošnjega leta pa je bila nenapovedano ukinjena. Sicer je Družba dobivala zagotovila, da se bo podpora nadaljevala vse dotlej, dokler se slovenske izseljenske kompetence ne prenese v Ljubljano in se izseljenski fond ne razdeli. Vendar je to ostala le obljuba. Prav tako je ostalo le pri obljubi, da bo naša banovina iz izseljenskega sklada dobila 1 milijon dinarjev, tako, da bo mogla urediti novim razmeram primerno izseljensko službo. Prav tako se je obljubljala delitev izseljenskega sklada, v katerega so izseljenci vplačali nad 73 milijonov din.

Podpora banovine

Ukinitev podpore s 1. majem je pomenila za Družbo hud udarec. Velikodušna podpora bana dr. Marka Natlačenja, ki je s svojim velikim razumevanjem izseljenskih potreb Družbi priskočil na pomoč, je omogočila, da je Družba vsaj za silo lahko nadaljevala s tako pomembnim delom prav v sedanjih težkih časih. Slovenskih izseljencev živi v zahodnih državah vsega skupaj okrog 100.000 in je prav danes delo Družbe sv. Rafaela še mnogo važnejše.

Da bi se mogla povečati skrb za naše sezonske izseljence, si je Prekmurje ustanovilo lani svojo lastno izseljensko agencijo, ki bo lahko dosegla velike uspehe. Škoda je le, da Družba sv. Rafaela v Crensovcih že ves čas svojega obstoja ni dobila nobene podpore od države, da si Prekmurci znesli izseljenski fond za svojo oskrbo najmanj 4-5 milijonov dinarjev. V Mariboru pa je bila ustanovljena Družba sv. Rafaela za Maribor in celo lavantinsko škofijo ter je krepko sodelovala v Ljubljani in v Družbo v Crensovcih. Pred leti ustanovljeni narodni izseljenski odbor, ki nikjer ni posegel v pravo izseljensko delo, je letos januarja tudi začel delovati, kar bo prav gotovo v prid našemu izseljstvu. Glede na težke razmere bo treba gotovo preurediti banovinski izseljenski urad, tako da bo mogoče izpeljati čimvečje sodelovanje Družbe sv. Rafaela.

Bodoče delo

Za bodoče delo bo treba urediti našo privatno izseljensko službo tako, da bo odgovarjala novim razmeram in potrebam doma in v tujini. Doseči bo treba pravično razdelitev izseljenskega sklada in izpeljati zahtevo po zgraditvi izseljenskega doma v Ljubljani. Glasilo »Izseljenski vestnik«, ki je zadnje mesece zaradi pomanjkanja denarnih sredstev prenehal izhajati, mora biti oživiljen, saj ima prav v sedanjih časih nadvse važno nalogo. Najbolj pravilno pa bi bilo, da socialno ministrstvo prepusti naši banovini skrb za slovensko izseljstvo glede narodnostne, prosvetne in verske vzgoje. Seveda bo moralo v ta namen dati banovini na razpolago tudi potrebna denarna sredstva.

O denarnem poslovanju Družbe je poročal prelat kanonik Voč, ki je omenil, da je Družba prešla letos 209.000 din in da je od tega že porabila 188.000 din. Zadnje tromesečje pa bo morala izhajati s prebitkom 21.000 din. Prav zaradi tega je že zmanjšala svoje poslovanje. Največ podpor je dala Družbi banovina.

Nove izseljence dobivamo

Predsednik škof dr. Gregor Rožman je v svojem poročilu poudaril, da je letos skrb za izseljence še posebno potrebna ne samo zaradi razmer, v katerih žive naši izseljenci na jugu, ampak tudi zaradi tega, ker se deloma slovenska industrija seli na jug države. S tem bo še bolj porastlo slovensko izseljstvo. Slovenski izseljenci v lastni državi so sicer bolj zavarovani kot zunaj, vendar nekateri tudi propadajo, ker se ne znajdejo v novih razmerah. Pretrgano zvezo z domom bodo morale skušati v takih primerih vpostaviti prav izseljenske organizacije.

Za nadzorni odbor je predlagal duh. svetnik in župnik Markun odbor razrešnic, ki je bila

doglasno sprejeta, nakar je poročal še predsednik Družbe v Crensovcih g. Klek. Omenil je, da je društvo lani dobilo podporo od banovine, od države pa nič, čeprav je bilo obljubljenih 2000 din na mesec. Družba je v teku leta rešila 280 spisov in je pisarno osebno obiskalo nad 1000 prizadetih izseljencev.

stori premalo

Na njegov predlog so bile nadalje sprejete resolucije, odposlane ministru za socialno politiko.

V resolucijah je naprosen minister za soc. politiko, naj preišče razmere slovenskega sezonskega delavstva v Bački in Baranji, kamor prihaja do 2000 Prekmurcev na delo. Razmere so take, da državi gotovo niso v čast in vzbuja jo zelo hudo kri med delavstvom. Za te delavce naj se sistematizira posebno mesto duhovnika, ki bi skrbel za kulturno, nacionalno in versko vzgojo sezoncev. Druga resolucija je obravnavala nemerno postopanje pri zamenjavanju nemških mark, ki so jih prinesli s seboj sezonski delavci, tretja pa je zahtevala, naj se vendar povrne potni stroški izseljenskemu duhovniku Ivanu Škafarju, ki se je v Nemčiji zadolžil samo zato, da je mogel ostati pri slovenskih izseljencih. Slovenski sezonski izseljenci so za lastno oskrbo plačali okrog 2 milijona v izseljenski sklad, v državo pa so prinesli lani okrog 48 milijonov in je zato prav, če država poplača stroške verskega in kulturnega skrbstva, za katerega so izseljenci sami dovolj plačali. Za tem je bila sprejeta resolucija, ki zahteva, da se izseljenske kompetence v verskem, kulturnem in nacionalnem pogledu takoj prenesejo iz Beograda v Ljubljano. Resolucija je bila sklenjena na podlagi razgovora s šefom oddelka za izseljstvo g. Araničijem, ki je tik pred obnim zborom obiskal Ljubljano. Resolucija se glasi:

Resolucija

Slovenske izseljenske zadeve so tako svojske, da jih razumemo samo mi Slovenci. Zato jih moramo pravilno reševati samo mi sami. Zato Vas

IV. hrvatski liturgični kongres v Zagrebu (Od 24. do 28. oktobra)

Tretji dan kongresa

Kakor prejšnji dan tako je tudi sedaj prvo dnevno predavanje bilo poverjeno enemu izmed škofov, in sicer škofu hrvatskemu msgr. Mihi Pušiču, ki je resnično duša hrvatskega liturgičnega gibanja. V svojem predavanju: »Smernice svete Stolice v liturgičnem gibanju«, je hrvatski vladika najprej poudaril, da je katoliška Cerkev živ organizem, ki se razvija in krepi po svoji notranji moči, ki je jo dobila in jo dobiva od svojega ustanovitelja Kristusa; Kristus je svojo Cerkev oskrbel z vsemi potrebnimi sredstvi; da more doseči svoj cilj. V njeni notranjosti so se vsak čas javljale preporodilne sile. Nastali so redovi, ki so Cerkev in njenemu življenju dajali nove tokove, nov polet, novo moč pri njenem notranjem prenavljanju. To dejstvo moremo ugotoviti tudi v najnovejši dobi cerkvene zgodovine. Kdo ne pozna zaslug benediktinskega opata Don Prospera Guérangera v Solesmesu, ki je v sredi 19. stoletja s svojimi sloviti liturgičnimi deli dal znamenje in pobudo za tako imenovano liturgično gibanje. — Samostani, ki jih je solesmska opatija ustanavljala, so postali liturgična ognjišča. Jasno je, da je sveta Stolica že v začetku pozdravila to gibanje, ki si je vzelo za nalogo, da utrdi in poživi že zrahla, a zdrave ustanove sv. liturgije. Msgr. Pušič je nato navedel avtentične papeške izjave od Pija X. do Pija XI., ki govore o veliki skrbi svete Stolice in njeni vroči želji, da bi vprav pri liturgiji prišli do resnične obnove krščanskega duha in življenja. K tej lepi vrsti izjav je hrvatski vladika dodal še praktični del, kaj trdi sv. Stolica in premnogi škofje o recitirani maši (o oblikah sodelovanja vernikov pri sv. daritvi), namreč da je pod vodstvom cerkvene hierarhije treba vse storiti. Da verniki pri maši ne bodo tuji in nemi gledalci, marveč dejavni sodelavci, sodarovalci in molilci.

To nekoliko obširnejše predavanje, toda vsestransko podprto z izjavami svete Stolice in odličnih cerkvenih mož, je pokazalo, kako je delo za liturgično obnovo važen sodobni apostolat in kako gre Cerkev z vso ljubeznijo in blagoslovom na roko, da bi naše krščansko življenje čim bolj bilo pritegnjeno v notranji, življenje dajoči organizem skrivnostnega Kristusovega telesa.

Temu, navdušeno pozdravljenemu predavanju je sledil drugi referat prof. dr. Matija Markova o predmetu: »Homilija v službi liturgije«. Predavatelj je pokazal, kako ljudstvo ljubi cerkvene obrede in se želi seznaniti z njih pomenom. Zato ljubi tudi liturgične pridige, ki razlagajo ne samo ta ali oni obred, marveč obdelajo tudi liturgično misel praznika, duha praznovanja. Predavatelj je opozoril, naj bo pridiga v zvezi s sv. mašo, t. j. naj sledi takoj po evangeliju kot vrh tako imenovane »maše katehumenov« ali poučnega dela

prosimo gospod minister, da takoj vso nacionalno, kulturno in versko oskrbo izseljencev in to zadavne kompetence s posebno ministerialno odredbo prenesete na kr. bansko upravo v Ljubljani.

Ker pa kr. banska uprava v Ljubljani nima na razpolago tozadevnih sredstev, zato Vas obni zbor nujno prosi, da odstopite Hipotekarni banki v Ljubljani ves oni denar, ki je bil iz izseljenskega fonda posojen Murski Soboti za Delavski dom, Šolski polikliniki v Ljubljani in Umobolnici na Studencu.

Ako, gospodar minister, to vsoto odstopite kr. banki upravi, naj bi kr. banska uprava potem vzela v popolnoma svoje vodstvo vso kulturno, nacionalno in versko oskrbo, sama plačevala izseljenske učitelje in izseljenske duhovnike in vse drugo, kar je v zvezi z zgoraj omenjeno oskrbo.

Sledile so volitve in je bil z navdušenim vzklikanjem ponovno izvoljen za predsednika škof dr. Gregorij Rožman. V glavnem je ostal stari odbor, za tajnika pa je bil izvoljen g. Stanko Grims, ki je bil doslej izseljenski duhovnik v Franciji. Da se bo mogla ustanoviti Slovenska izseljenska zveza, ki bi se lažje borila za pravično razdelitev izseljenskega sklada in lažje sodelovala s hrvatskimi in srbskimi organizacijami, so bila s sklepom občnega zbora primerno spreminjena pravila Rafaelove družbe. Tri samostojne Rafaelove družbe, v Ljubljani, Mariboru in Crensovcih, nameravajo skupno z narodnim izseljenskim odborom vstopiti v to zvezo in skupno sodelovati v korist naših izseljencev. Občni zbor je spremembo pravil potrdil. Pri slučajnostih je bil z odobravanjem sprejet predlog, naj občni zbor pošlje pismeno zahvalo banu dr. Marku Natlačenju, ki je v letošnjem letu velikodušno priskočil Družbi na pomoč v največji stiski. Sprejeto je bilo tudi, da bomo praznovali prvo adventno nedeljo kot izseljensko nedeljo. Ob zaključku se je škof dr. Gregorij Rožman vsem zahvalil za požrtvovalno sedanje delo s prošnjo, naj dosedanj sodelavci še v naprej ostanejo zvesti Družbi sv. Rafaela.

Vsakodnevna nega zob

mora postati za vsakega

človeka ravno tako samo ob

sebi umevna potreba kakor

redno umivanje rok.

Chlorodont
zobna pasta

svetniki, se mu vedno odkriva tudi kos življenja in dela za Cerkev. Liturgija vodi vernika od zasebne pobožnosti k objektivni pobožnosti, uvaža ga v pravo cerkveno čutenje (sentire cum ecclesia).

Zaključek kongresa

Liturgični kongres v Zagrebu se je zaključil s slovesno pontifikalno mašo v stolnici. Nato se je vršilo zadnje zborovanje, pri katerem je hrvatski škof msgr. Miho Pušič spregovoril o odnosu liturgičnega gibanja do katoliške akcije. Liturgija vodi vernika k zavesti, da je član skrivnostnega Kristusovega telesa. Kot tak je dolžan Bogu ne samo hvalo in čast, marveč tudi apostolsko delo za utrjevanje in širjenje božjega Kristusovega kraljestva v dušah. V liturgično vzgojenih vernikih more katoliška akcija najti šele prave božje bore.

Prebran je bil brzojav sv. očeta Pija XII., ki mu je ta prekoristni kongres v veselje in zato vsem kongresistom podeljuje svoj blagoslov.

K tej dopoldanski slavnosti se je popoldne ob 4 pridružila svečana akademija v Zagrebškem Zboru, kjer se je zbralo kakih 3-4 tisoč udeležencev. Pod vodstvom stolnega dirigenta g. Hajdukoviča je stolni pevski zbor z deško, »schola cantorum« z vso preciznostjo izvajal koralne speve; himen Kristusa Kralja, alelujo iz maše Marijinega vnebovzeta in gradual iz maše Zalostne Matere božje. Nastopile so tudi učiteljske in ženske gimnazije pri č. sestrach milosrdnicah, ki so najprej zapele staroslovensko Slavo in Svet, nato pa še nekaj drugih skladb, pri katerih so gojenke izvajale tudi zelo lepe gimnastične vaje.

Prof. Peter Grgec je pred množično govorno množico v navdušenem govoru naslikal še »duhovnika v zgodovini hrvatskega naroda«. Svečanost se je končala s koralnim: »Moja duša povečuje se Gospodu«.

Liturgični kongres v Zagrebu je pokazal, da se hrvatski katoličani zavedajo, da je liturgija, globoko in doživljano življenje s Kristusovi skrivnostmi — vir prave katoliške prenoje tako za posameznika kot za ves narod. P. Md. T.

Nabiralna akcija Slov. straže

Nedeljsko izredno slabo, moko in mrzlo vreme je v Ljubljani pozdravilo zimsko nabiralno akcijo Slovenske straže za pomoč obmejnim krajem na naši severni meji s prvimi letošnjim snegom. Tako so vremenske nepravilne na eni strani kar same po sebi glasno klicale na pomoč naši ubogi deci, ki brez tople obleke in brez obutve pričakuje neizprosno zimo. Saj smo imeli priliko vi-

Z nabiralne akcije Slovenske straže v nedeljo v Ljubljani. Nabiralna akcija Slov. straže v Ljubljani je lepo uspela in kakor dokazuje slika, so imeli nabiralci zadoščenje, da so nabrali lepe vreče drobiža.

deti po mestu, kako je v deževnem nalivu in mrazu trepetala že naša požrtvovalna in več ali manj topla oblečena mladina, ki je z nabiralniki v premraženih rokah trkala na usmiljena srca zavednih Ljubljančanov. Tem večjega sočutja in pomoči so torej potrební šele oni naši malčki, ki proti zimskemu mrazu in mokremu vremenu niso prav nič zavarovani in tudi njihov prazen želodeček terja od njih svoje.

Na drugi strani pa je izredno slabo vreme vendarle tudi zelo vplivalo na končni denarni uspeh vsega nabiranja. Kljub izredni in vztrajni požrtvovalnosti naše akademske in srednješolske mladine, organizirane v Slov. dijaški Zvezi, med katero se je v prav posebno veliki in izdatni meri izkazalo predvsem učiteljske, je trenutni uspeh nabiranja — v kolikor nabirka še ni zaključena — v Ljubljani po mestu nekaj nad 17.000 din. Če bodo šole, ki so dobile okoliščino za nabiranje po razredih od naše šolske oblasti, v dneh tega tedna izvršile svojo dolžnost in po svojih močeh prispevale k zbirki, se utegne nabrana vsota približati znesku prejšnjih nabirk Slovenske straže.

V Ljubljani so nabirali sledeči krožki in akad. društva: 1. Drž. učit. šola 4400 din; 2. I. drž. žen. real. gimn. 2877 din; 3. a. k. Straža 2831.75 din; 4. I. drž. moška real. gimn. 1555 din; 5. Mestna žen. gimnazija 1139 din; 6. Drž. klas. gimnazija 1132.25 din; 7. IV. drž. moška real. gimn. 700 din; 8. Savica 536 din; Uršul. žensko učiteljske 479 din; 10. II. drž. mošk. real. gimn. 432.50 din; 11. III. drž. mošk. real. gimn. 394 din; 12. AKD danica 310.75; 13. II. drž. žen. real. gimn. 253 din; 14. ZDK 275.25 din. Skupaj 17.315.50 din.

Izredno slabe posledice je vreme pokazalo pri nabiralni akciji v Mariboru, kjer je bil po dosedanjih poročilih odziv javnosti zelo majhen; saj si ljudje v tem vremenu niso skoraj upali na cesto. Nabrali so vsega skupaj okrog 3600 din.

Te dni je obhajala gluhozemnica jubilej 40letnega uspešnega dela. Slika nam kaže obisk odličnikov med poukom v I. razredu gluhozemnice. Mali učenci z velikim naporom ob zaključku pouka izgovarjajo kratko molitev: »V imenu Očeta in Sina in sv. Duha. Amen.«

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec ded., Rimska c. 31.

LJUBLJANA

Vozni promet na praznik Vseh svetnikov

Ljubljana, 29. oktobra.

Uprava policije odreja sporazumno z mestnim poglavarstvom sledeče predpise za promet na praznik Vseh svetnikov:

1. Dne 31. oktobra, 1., 2. in 3. novembra 1940 je dovoljen na pokopališče k Sv. Križu za vsa vozila brez izjeme, tudi kolesarje, samo enosmerni vozniki.

Dovoz je dovoljen po Šmartinski cesti, Savski cesti in Med hmeljki, odvoz izpred pokopališča pa po cesti, ki vodi v Tomačevo in po Linhartovi cesti v smeri Tyrševe ceste, za vozove s konjsko vprego po cesti, ki vodi v Jarše. Pokopališki ulici mimo kemične tovarne in dalje po Predovičevi ulici proti mestu.

2. Električna cestna železnica, ki bo vozila vsaki 2 minuti, bo imela pred pokopališčem posebna postajališča za izstop in vstop potnikov. Iz prometno-tehničnih razlogov odpadejo dne 1. novembra 1940 popoldne sledeča postajališča: Vilharjeva ulica v smeri proti Križu, Savska ulica, Zale in Linhartova ulica.

3. Avtobusni promet iz mesta na pokopališče in obratno ni dovoljen.

4. Veako prenatrpanje vozil je v smislu obstojećih predpisov strogo zabranjeno in smejo epredovodniki sprejeti le ono število potnikov, kolikor je komisijselno za vozila dovoljenih sedežev in stojašč. Varnostni organi imajo nalog, da vozila, ki bi bila prenatrpana, izločijo iz prometa ter jim zabranijo nadaljnjo obratovanje. Vsled tega se občinstvo opozarja, naj ne sili v vozove, ki so že zasedeni z najvišje dopustnim številom potnikov.

5. Za privatne automobile in izvoške je določen pred pokopališčem poseben park, istotako tudi za vozove s konjsko vprego. Kolesarjem je dovoljen pred pokopališčem prevozanje. Vsi kolesarji morajo pustiti svoja kolesa na za to določenem prostoru, to je na trikotnem vogalnem zemljišču, kjer se stekata Saveka in Linhartova cesta.

no; proga 4 od Viča preko glavnega kolodvora k Sv. Križu in obratno; proga 5 od Sv. Križa preko Poljan k Sv. Križu, t. j. krožno v drugo smer. Od Most do Hrvatskega trga bo nihalni promet s prestopanjem na Hrvatskem trgu. V soboto 2. in nedeljo 3. novembra bodo vozili tramvaji proge 3 ves dan od Rakovnika preko Poljan k Sv. Križu in obratno, popoldne pa bo obratovala tudi proga 4 od Viča od Sv. Križa in obratno. Postajališča »Vilharjeva cesta« v smeri Sv. Križa, »Savska cesta« v obe smeri, »Zale« in »Linhartova cesta« v petek dne 1. novembra popoldne odpadejo iz prometno tehničnih razlogov. Potniki se naprosajo, da se pri povratku od Sv. Križa poslužujejo direktnih prog. Potniki se opozarjajo, da je vstopanje v tramvajske vozove dovoljeno samo zadaj, izstopanje pa samo spredaj. Voznja na stopnicah je prepovedana. Nadalje se potniki naprosajo naj pripravijo drobiž, da bo sprevodnikom v velikem navalu delo vsaj nekoliko olajšano. Pripominjamo, da bodo te dni na Vse svete tudi letos tramvajski vozovi opremljeni na zunanji strani spredaj in zadaj z obešalniki za vence, na kar opozarjamo potujoče občinstvo, da ne bodo jemali vencev seboj v polne vozove.

1 Vsesvetska akcija postaja zaradi svoje ga plemenitega namena vedno bolj popularna in dobronamerni Ljubljanci hite kupovati mestne vence in sveče, da bodo z njimi čim lepše počastili spomin svojih rajnikov ter tam bolj izdatno podprli mestne reveže. Nič manj lepo pa ni Ljubljana sprejela najnovejše zamisli Vrhovnega socialnega sveta o sistematičnem zbiranju ostanovk svet, ki je prav tako namenjeno v prid mestnim revežem. Na praznik umrlih, t. j. dne 1. in 2. novembra bodo ob cerkvi na pokopališču Sv. Križa postavljene košare z vidnimi napisi »Odpadki svet« v korist mestnih revežev, ki jih bodo stražili mestni služitelji ali pa skavti in v katere naj dobronamerni Ljubljanci ob odhodu s pokopališča mečejo voščene ostanke dogorelih svet.

Premiera najuspešnejšega sodobnega filmskega dela slavnega ruskega mojstra režije Vladimirja Turžanskega

ŽENA KAKOR TI

V tem filmu velike in brezmejne ljubne nastopa lepa Brigita Horney, žena, ki se pojavi samo enkrat, toda nepozabno v življenju moškega, ki ga igra Joachim Gottschalk.

Genijalna režija Vladimirja Turžanskega povezana z odlično igro izbranega umetniškega ansambla, daje temu filmu posebno čustveno obeležje.

Predstave ob 16., 19. in 21. uri. — Rezervirajte si vstopnice v predprodaji! **Kino Sloga, tel. 27-80**

Danes zadnjikrat!

Pustolovščina, ljubezen in čustvenost, vse je združeno v velikem francoskem filmu

VIHAR NAD PARIZOM

(Temête sur Paris)

v glavnih vlogah: Erich von Stroheim, Annie Ducaux, André Luguet in drugi!

KINO UNION, tel. 22-21 Ob 16., 19. in 21. uri

6. Glede parkiranja vozil, kakor tudi glede vožnje same, se morajo vsi vozači brez izjeme strogo ravnati po navodilih službojočih varnostnih organov.

Lastniki motornih vozil se opozarjajo, da je 1. novembra 1940 promet z motornimi vozili po čl. 1 navedbe št. 4 o omejitvi prometa z motornimi vozili prepovedan.

7. Občinstvo se opozarja, da je vstop na pokopališče dovoljen le pri vratih na desni strani cerkve (ki so navadno zaprti), izhod pa le skozi leva vrata (t. j. med cerkvijo in upravnim poslopjem pokopališča).

8. Občinstvo, posebno starši z otroki, naj hodijo tam, kjer ni hodnikov, strogo po desni strani ceste, da se s tem izognejo nezgodam in ne ovirajo prometa.

9. Hoja in stopanje na grobove je prepovedano. Varnostni organi imajo nalog, da vse take osebe le-štitirajo in prijavijo, ker se bo proti njim poslopalo radi poškodbe tujege imetja.

10. Stojnice se smejo postavljati le na severni polovici travnika, ki leži južno od vhoda na pokopališče in pa na prostoru, ki leži med Šmartinsko in Linhartovo cesto ob desni strani Saveke ceste Ljubljana—Sv. Križ.

Postavljanje stojnic ob pokopališkem zidu, pred vodom in izhodom na pokopališče oziroma iz pokopališča na prostoru, katerega omejuje v krogu električna cestna železnica (Linhartova cesta—Sv. Križ—Linhartova cesta) ter vzdolž Zal, ni dovoljeno.

Stojnica mestne socialne akcije bo postavljena na prostoru pred pokopališčem, kjer bodo mogli obiskovalci kupiti sveče in vence za okrasitev grobov svojih rajnikov ter s tem pomagati revnim prebivalcem mesta.

1. Tramvajski promet o Vseh svetih. V dnevih od vključno 31. t. m. do vključno 5. novembra bo tekel tramvajski promet sledeče: v četrtek dne 31. t. m. bodo vozili tramvaji proge 3 ves dan od Rakovnika preko Poljan k Sv. Križu in obratno. Istega dne popoldan bo obratovala proga 4 od Viča do Sv. Križa in obratno. V petek 1. novembra bodo vozili ves dan vsi tramvaji z vseh prog k Sv. Križu, in sicer: proga 1 od St. Vida mimo glavnega kolodvora k Sv. Križu in obratno; proga 2 od Sv. Križa mimo glavnega kolodvora k Sv. Križu, t. j. krožno v eno smer; proga 3 od Rakovnika čez Poljane k Sv. Križu in obrat-

Po praznikih umrlih pa bodo uslužbenci mestnega poglavarstva pobrali ostanke dogorelih svet z vseh grobov, zato naprosamo lastnike grobov, da to dovolijo, saj bo s tem ne samo pomagano mestnim revežem, ampak bo tudi vsaj nekoliko preprečeno, da bi tatovi skrunili grobove naših dragih rajnikov s tatvinami svet in voščeni odpadki. Počastimo rajne z dobrimi deli!

1 Vence in sveče vsesvetske akcije, že prodajajo članice in člani Vrhovnega socialnega sveta in drugih humanitarnih in karitativnih organizacij, in sicer vsako popoldne na stojnicah na Vodnikovem trgu ter pri tromostovju ob kresiji, prav tako pa tudi v Spodnji Šiški pred gasilnim domom in pred novo cerkvijo, dočim je možno kupiti vence in sveče v pisarni vsesvetske akcije v Mahrovi hiši ter v prodajalnih mestne elektrarne in plinarne vsak dan tudi popoldan. Danes (30. oktobra) popoldne pa prično prodajati vence in sveče vsesvetske akcije na stojnicah pred pokopališčem Sv. Križa, ena stojnica pa bo stala pred Zalami. Pred cerkvijo sv. Krištofa in pred Navjem, pred pokopališču v Dravljah, na Viču in Štepanji vasi, nadalje pred cerkvijo Srca Jezusovega ter ob mladinskem zavetišču v Zeleni jami, ter pred cerkvijo sv. Družine, v Mostah pa bodo prodajali vence in sveče jutri popoldan in dne 1. novembra ves dan. Ljubljanci opozarjamo, da bodo dobili na kateri koli od navedenih stojnic na že kupljeno nakaznico vsesvetske akcije toliko vencev in svet, kolikor so jih plačali ob nakupu nakaznice.

1 Brezmesni dan. Ker pade na petek dne 1. novembra praznik, ta dan ne bo brezmesni dan. V smislu navodila kr. banske uprave v Ljubljani bo namesto tega na področju mestne občine ljubljanske brezmesni dan v torek, dne 5. novembra, na kar že danes opozarjamo vse prebivalstvo.

1 Slomškova družba vabi svoje člane in članice k pevski vaji, ki bo dne 2. novembra ob 3 popoldne na učiteljsku v Ljubljani. — Pevovodja.

1 Vedno bolj raste zanimanje za razstavo Kluba neodvisnih v Jakopičevem paviljonu. Vsi namreč priznavajo, da tako lepe razstave že dolgo ni bilo v Ljubljani. Ne zamudite prilike, ki se vam nudi v teh dneh in obiščite razstavo.

1 Iz Legije koroških borcev. Dne 1. novembra t. l. prirede tukajšnje bojevniske organizacije na pokopališču pri Sv. Križu spominsko svečanost v spomin padlih junakov. V kostnici, pred katero bo ta pietetna svečanost, počiva tudi 15 bivših koroških borcev, ki so za veličino naše domovine darovali svoje življenje. Vabimo vse svoje članstvo, da svečanosti prisostvuje v polnem številu ter s tem počasti spomin svojih nekdanjih soborcev in vseh onih, katerih kosti počivajo po širnem svetu. Zbirališče od pol 4 tik za pokopališko cerkvijo. Odhod ob pol 4. Istotako vabimo članstvo, da se dne 2. novembra udeleži ob 9 žalne sv. maše v frančiškanski cerkvi. — Glavni odbor LKB.

1 Združenje bivših mornarjev proslavlja dne 31. t. m. ob 20 v sejni dvorani mestnega poglavarstva dan »Krstne slave« naše kraljeve mornarice, to je dan, ko so prvič po svetovni vojni zaplapolale na našem brodomu jugoslovanske trobojnice. Vabimo vljudno slovensko javnost in vse bivše pomorščake na to proslavo.

1 Rezervni podoficirji se pozivajo, da se udeležijo žalne svečanosti v počastitev spomina padlih in umrlih bojnih tovarišev na dan 1. novembra. V Ljubljani bo spominska svečanost pred grobnico na pokopališču pri Sv. Križu dne 1. novembra ob 15.45. Cerkevna opravila bo opravil g.

so jo sedaj priredili Neodvisni v Jakopičevem paviljonu, naj bo dokaz, da znamo Slovenci pravilno ceniti napore in žrtve mladih slovenskih likovnih ustvarjalcev.

1 Žalosten rekord ljubljanske bolnišnice. V ponedeljek popoldne so v ljubljanski bolnišnici sprejeli par mesecev staro rejenko zdravstvenega doma v Lukovici Koren Mari- co, ki je pri vpisu dobila tekočo številko 30.000. Tako je ljubljanska bolnišnica z njo sprejela v letošnjem letu že 30.000 bolnikov. Če vpoštevamo, da je to številko bolnišnica lani dosegla šele 10. novembra, potem vidimo, da bo letos posekala vse svoje dosedanje rekorde. To velja tembolj, ker je naval v bolnišnico zelo velik. Mala Marica je bila sprejeta ob pol 3 popoldne, v torek popoldne pa je bil okrog 5 sprejet ž bolnik, ki je dobil številko 30.133. Najmanj 100 bolnikov na dan pride v ljubljansko bolnišnico. To pokaže tudi račun, saj je bilo v 10 mesecih sprejetih 30.000 bolnikov. Po tem računu bo letos do konca leta sprejetih najmanj 36.000 bolnikov, čeprav v sprejemnem uradu sprejemajo le najbolj potrebne in mnoge zaradi pomanjkanja prostorov odklanjajo.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj na prazen želodec en kozarec naravno »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 Film »ŽENA KAKOR TI«, je odlično delo genijalnega ruskega mojstra Vladimirja Turžanskega, ki obravnava na slikovit in ob enem pretresljiv način problem velike in brezmejne ljubne. Film posega v najplemenitejša človeška čustva. Izlove pa tudi mnogo razigrane veselosti. Prav zaradi tega bo ostal ta film vsakemu gledalcu v živem in globokem spominu. Glavno žensko vlogo predstavlja Brigita Horney, umetnica velikih igralskih sposobnosti. Njen partner je Joachim Gottschalk. Kino Sloga predvaja ta film samo nekaj dni.

1 Revna služkinja že 2 leti bolna prosi dobre ljudi za kak mali dar. Tudi kosi stare obleke, perilo ali obuvale bi bilo dobrodošli. Svoje prihranke je že porabila in nima sedaj s čim živeti. Bog povrni vsakemu že vnaprej. Darove sprejema uprava lista kjer se na željo izve tudi naslov.

1 Zaradi raznih tatvin — 1 leto robije. V Ljubljani, na Cankarjevem nabrežju stanujoči Anton Stefi je bil pred malim kazenskim senatom obsojen na eno leto robije zaradi raznih tatvin. Stojanu Stefiu je odnesel mnogo obleke in drugih stvari v vrednosti 1.950 din. Z vitrihom je odprl stanovanje in nato naglo pobral razne stvari. Obtoženec je dejanje in krivdo priznal, toda zatrjeval je, kot star zločinec, izvežban v vlognih tatvinah, da ni vplnil, ker je bilo stanovanje prosto in odklenjeno. Kar notri je stopil in pobral razne stvari.

Celje

škof dr. Gregorij Rožman, ki bo imel tudi govor v spomin pokojnih tovarišev. Dne 2. novembra ob 9 popoldne bo v frančiškanski cerkvi sv. maša, ki jo bo daroval predsednik Zveze bojevnikov g. Mirko Ratej. Dolžnost rezervnih podoficirjev je, da se v čim častnejšem številu udeležijo spominskih svečanosti.

1 Klub neodvisnih slov. likovnih umetnikov je letos meseca septembra priredil v Zagrebu reprezentativno razstavo mlade slovenske likovne umetnosti. Ni se ustrašil velikih gmotnih žrtv, ki so bile združene s to razstavo. Zavedal se je, da gre za čast slovenskega naroda. Mnogoštevilni obisk razstave, ki

cPlenarna seja celjskega mestnega sveta bo v petek, dne 8. novembra. Na seji bo mestni svet razpravljal o povišanju plač mestnim uslužbencem in uslužbencem mestnih podjetij in policije.

c Oseba vest. K orožniškemu polku v Belgradu je prestavljen iz celjske orožniške postaje podnadrednik Ernst Jančič.

c Po nesreči je mojster ustrelil svojega pomočnika. V nedeljo ob 11. ponoči sta bila v družbi 84 letni Cimperman Alojz, mesar in gostilničar, in njegov pomočnik Anton Bratec. Gostilničar je bil precej vinjen in se je igral s samokresom. Nenadoma pa se je samokres sprožil in kroga je zadela pomočnika naravnost v prsi, da se je zgrudil in takoj umrl. Gostilničar je bil ves iz sebe in si je v obupu skoraj vzel življenje, kar pa so preprečili domači. Cimpermana so izročili sodišču.

c V spomin na pokojnega gostilničarja Henkeja v Laškem so darovali v dobre namene: Tekstilna industrija — družba z o. z. Laško 200 din, ga. Herma Brečko 100 din, obitelj Gerkman 100 din, trgovce Elsbacher 100 din, obitelji dr. Cede, Dergan, Obal po din 50. Vodka društva se darovalcem iskreno zahvaljuje.

c Nesreča. V Senovem pri Rajhenburgu je zadela nesreča delavca Novaka Pavleta. Novak je prišel z glavo med stojko in Diesel motor, da mu je odtrgal levi uhelj in natrlo lobanjo. Nezvestnega Novaka so odpeljali takoj v bolnišnico v Brežice, kjer se bori za življenje.

c Več tovornih vagonov je iztirilo in se prevrnilo na postaji Dolji pri Mislinju.

c Za ureditev delavskih razmer v kamnolomih na Frankolovem in na Stranah je razpisana za danes v Slovenskih Konjicah poravnalna razprava za podjetje Laznik na Stranah, v četrtek, dne 7. novembra pa bo taka poravnava tudi na okrajnem načelstvu v Ceiju za podjetji Sodin Alojz in Ferdinand na Frankolovem.

c Skupna pevka vseh združenih pevskih društev za nastop na pokopališčih bo v četrtek ob 8. zvečer v Narodnem domu.

c Uradni dan Zbornice za TOI za Celje in celjsko okolico bo v torek, dne 5. novembra popoldne.

c Iz Velike Pirešice pri Celju. Z odlokom kr. banske uprave je bila ustanovljena nova krajevna enota Galicija pri Zalcu. S tem je bila izpolnjena davna želja Galicancov. Župnika in šola sta imeli že ime Galicija, sedaj pa so dobile še hišne številke del kraja Zavrha, 15 po številu ime Galicija. — Sadjarski kmetijski tečaj priredi občinski kmetijski odsek skupno s Kmečko zvezo v Galiciji v mesecu novembru in decembru. Pričetek tečaja bo v nedeljo, dne 3. novembra v Galiciji na šoli. Predavanja bodo vsako nedeljo popoldne in bo obisk prost. Predavanja bodo obsegala v glavnem razpravo o sadjarstvu, perutinarstvu, vinogradništvu, kletarstvu in o živinoreji. Prebivalstvu se nudi ugodna prilika za izobrazbo v zimskem času, zato naj se posestniki polnoštevilo odzovejo povabilu!

c Legija koroških borcev. krajevna organizacija v Celju, vabi svoje članstvo na spominsko slavnost 1. novembra ob 11. popoldne pred spomenikom padlih tovarišev v vojašnici 39 op. na Dečkovem trgu.

c Na leto in 8 mesecev strogega zapore je obsodilo okrajno sodišče v Celju 23letnega Jevšak Albina, pristojen v Rudnik pri Ljubljani, ker je izvršil več tatvin v celjski okolici. Jevšak se je zagovarjal, da je kradel zato, ker so ga povsod odklanjali zaradi njegove bolezni — božjasti.

c Vino je kradel 51letni Prevolshek Avgust iz okolice Vojnika in je bil obsojen na 5 mesecev zapore. Njegova hčerka in sin, ki sta bila prav tako obtožena tatvine, sta bila oproščena.

Kranj

Aktivnost ZZZ. Naša edina katoliška delavska organizacija ZZZ, ki je sicer najmlajša, stopa vedno bolj in bolj v ospredje in postaja vodilna delavska skupina, zato pa je tudi predmet neprestanega napadanja od strani nasprotnikov. Zanimivo je, da je šele sedaj marsikateri delavec in marsikatera delavska sprevidela, katera organizacija druži v sebi katoliško delavstvo. Teror, ki so ga uganjale doslej marksistične skupine, izgublja na svoji moči in vplivu. Delavstvo samo se je začelo zavedati, da ne bodo v boju za svoje upravičene zahteve prav nič dosegli s pomočjo vtilih in papirnatih gesel komunizma. Kranjska ZZZ je doslej in posebno v zadnjem času pokazala, da stoji na zdravi podlagi in je to tudi pokazala pri raznih številnih nastopih in borbah. S svojo aktivnostjo je dosegla, da so se organizirale tudi podružnice po vaseh, kjer je močno zastopano delavstvo. Ker so že ustanovljene podružnice v Kranju, Naklem in Senčurju, se je pokazala potreba po ustanovitvi okrajne ZZZ za ves kranjski okraj. Tozadavni pripravljani odbor je že sestavljen in bo okrožje v kratkem ustanovljeno. Letni obračun kranjske podružnice bodo funkcionarji položili prihodnjo nedeljo.

Sneg je vse pobelil. Od nedelje sem stalno sneži. Po drevmih in parkih je napravil sneg precej škode, ker je južen in zaradi svoje teže lomi veje.

Metlika

Z ozirom na dopis v nedeljskem »Slovenec« poročamo, da je banska uprava razrešila načelnika okrajnega cestnega odbora g. Antona Bajuka, ker je imela zato tehtne razloge. Za novega načelnika okrajnega cestnega odbora je imenovan g. Leopold Nemanic iz Bereče vasi, za novega odbornika pa g. Ivan Klopčar iz Drašič.

Rečica ob Savinji

Nakup posestva. Hranilnica in posojilnica v Rečici je kupila hišo in gospodarsko poslopje ter nekaj zemljišča s sadnim vrtni, ki je bilo last ramega Rakuna, p. d. Dobrova, v trgu Rečica. Pravilno je, da se je odbor odločil za nakup, kajti sedanji prostori pač niso več odgovarjali. Ob 40-letnici obstoja našega deurnega zavoda je to prvi večji nakup, ki pa je bil že nujno potreben, če se hoče hranilnica še nadalje uspešno razvijati.

Solun, drugo največje grško pristanišče in najvažnejše gospodarsko središče v severni Grčiji. Solun je važen po svoji legi, ker je naravno izhodišče vsega Balkana od Donave doli na Egejsko morje. Jugoslavija ima v Solunu svobodno luko. Okoli pristanišča je zrastle veliko moderno evropsko mesto, v ozadju so stari mestni deli, ki spominjajo na bizantinsko kulturo. Solun ima 245.000 prebivalcev, v veliki večini Grkov. Ustanovila ga je sestra Aleksandra Velikega, Thessalonike, žena makedonskega kralja Kasandra, okoli 1.315. pr. Kr. — Na sliki vidimo pristanišče in del mesta.

KULTURNI OBZORNIK

Otvoritev in letošnji program Instituta za italijansko kulturo v Ljubljani

Institut za italijansko kulturo (Istituto di Cultura Italiana) v Ljubljani, ki je začel lanske leto svojo delavnost pod direktorjem dr. Grillo in prof. dr. Gasperinom ter predsedništvom univ. prof. dr. Mavra v Rimu, bo letos začel svoje delovanje jutri v sredo s predavanjem univ. prof. dr. Bartolija iz Turina. Ker je ravnatelj dr. Grillo odšel na Institut za italijansko kulturo v Beograd, vodi letos direktorske posle g. prof. dr. E. Gasperini, kateremu stoji ob strani prof. dr. Papaluca. Tudi letos bo Institut razvijal svojo delavnost v istih smereh, kakor lani, le da je lani nekoliko pozno začel svoje delovanje ter ga ni mogel razviti v taki meri, kakor bi ga rad. Poleg jezikovnih tečajev bo Institut prirejal predavanja iz italijanske kulture, ki jih bodo imeli domači gospodje profesorji, poleg tega pa bo organiziral tudi predavanje najbolj znanih italijanskih učenjakov kot gostov, ki bodo tako posredovali italijansko znanost med nami.

Kakor je predviden načrt, bodo v Ljubljani v območju Instituta predavali naslednji italijanski učenjaki: najprej prof. Matteo Bartoli (jezikoslovje), prof. Natalino Sapego (literarni zgodovinar), prof. Chabod (moderni zgodovinar), prof. Pioeco (umetnost in zgodovina), prof. Camillo Pelizzi (strokovnjak za korporativizem), ekselencija baron Giacomo Acerbo (agrarni strokovnjak in predsednik mednarodnega agrarnega znanstvenega zavoda) ter prof. Bompiani (matematikar). Dogovorjeni so tudi nekateri koncerti italijanskih solistov, kakor so Michelangeli, Rossi in Agosti.

Letošnja akademska predavanja (poleg jezikovnih tečajev) bosta imela gospoda prof. dr. Gasparini in prof. dr. Papaluca. Prof. Gasparini bo predaval o Michelangelu med gotiko in barokom (tri predavanja), o Mantegni (eno predavanje), o astroloških spomenikih v Italiji (eno predavanje), o mestu Veroni (eno predavanje), o sodobnem slikarstvu v Italiji (eno predavanje) ter o mestu Vicenzy (eno predavanje). Prof. dr. Papaluca pa bo predaval o pogledu na italijansko Afriko (eno predavanje).

Bralo pa se bo pri prof. Gaspariniju in obravnavalo nekako v obliki seminarja: Renato Serra in impresionistična kritika ter Guido Gozzano, pesnik somraka in nians. Pri prof. Papaluci pa: manjka Dantejeva dela, Jacoponi da Todj (Guillare di Dio), Giacomo Leopardi, pesniška obnove G. Carducci, G. Pascoli, G. d'Annunzio ter Fr. de Sanctis in ova kritika.

Ze iz tega se vidi, da ima Institut za italijansko kulturo tudi akademski značaj ter ga priporočamo vsem, ki se zanimajo za italijanski jezik, še bolj pa za italijansko kulturo.

Otvoril pa bo delovanje Instituta za italijansko kulturo v Ljubljani v četrtek, 31. t. m. ob 18 svetovno znani italijanski jezikoslovec univ. prof. dr. Matteo Bartoli, redni profesor na univerzi v Turinu in ravnatelj Italijanskega jezikoslovnega arhiva ter Lingvističnega atlanta Italije, s predavanjem: Tradicija in revolucija v latinščini in italijanščini.

Matteo Bartoli je eden najslavnejših sodobnih znanstvenikov v Italiji. Rodil se je v Albionu v Istri leta 1873, doktoriral je na Dunaju in je od leta 1907 profesor na univerzi v Turinu. Ze v mladih letih se je zanimal za romanske dalmatinske dialekte in posrečilo se mu je, da je še ujel na otoku Krku zadnjega živega starca, govorečega staro romansko narečje, ki je z njim izumrlo že leta 1898. Mogočna publikacija o tem dalmatinskem dialektu, ki jo je izdal na Dunaju leta 1906, je začela tudi smer bodočemu njegovemu znanstvenemu delu. Konservativna moč tega jezika ga je privedla, da se je poglobil v početke starih romanskih jezikov. Nato je študiral slovanske reflekske romanskih, grških in germanskih labialov, kar je priobčil v »Zborniku v slavo V. Jagića (1908). Razširil je svoja lastna raziskavanja na splošno lingvistiko in je uvedel nove smernice v primerjavi in metodi (Introduzione alla neolingvistica, Genova 1925). Ze nekaj let skuša uspešno aplicirati na indoevropsko lingvistiko svojo teorijo o perifernih plasteh jezika, kakor se mu je odkrila pri opazovanju romanskih jezikov. V tem svojem poskusu je pokazal na novost in trdnost svoje metode ter je s tem na svoje ime opozoril mednarodno javnost. Prof. Bartoli začenja namreč z opazovanjem, da se gotovi jezikovni elementi (fleksivne oblike, sintaktične strukture, leksični fenomeni), ki so se razgubili iz žarišča skupine jezikov, ohranjajo na periferiji. S študiranjem in primerjanjem teh perifernih fenomenov nadomešča Bartoli studij prostora s studijem časa. Z apliciranjem te metode na primerjalni studij indoevropske lingvistike se je prof. Bartoli posrečilo časovno razvrstiti jezikovne pojave in pokazati novo gledanje na indoevropske lingvistične spremembe. Prof. Bartoli je tako postal začetnik in učitelj nove jezikoslovne šole v Italiji, ki je tudi v inozemstvu znana pod imenom nove lingvistične šole. Noben italijanski znanstvenik ne more z večjo avtoriteto nastopiti pred ljubljansko kulturno javnostjo in tudi ne z zanimivejšim predmetom kakor prof. Bartoli s svojim predavanjem o »Tradiciji in revoluciji v latinščini in italijanščini«.

V gluhonemnici pokazuje učenci marsikdaj posebno nadarjenost za risanje. Prav poseben talent je mladi Mavrič Anton, ki je sedaj učenec 3. razreda in ki je lani z velikim veseljem slikal zlasti domače živali. Zanimivo je, da je učenec pri šolskem risanju risal prav tako nerodno kakor drugi njegovi sošolci. Za svojo lastno zabavo pa je risal tudi s peresnikom prizore s paše, med njimi tudi gornjega. Veliko število takih risb je napravil po fantaziji. Pravi mojster pa je v kopiranju zanimivih lepakov, ki jih vidi nalepljene po Ljubljani.

O vojnih ujetnikih v starem veku

Usodo vojnih ujetnikov lahko zasledujemo tako daleč nazaj, kakor lahko zasledujemo vojne. Njihov položaj je bil vedno zelo težak. V starem veku so smatrali vojne ujetnike za sužnje in je lahko zmagovalce, oziroma nasprotniki, ki jih je ujel, počenjal z njimi, kar je hotel. Ze takrat so jih uporabljali za težka javna dela, kar je še tudi danes v navadi. Znano je, da so vojni ujetniki že 1350 let pred Kristusom pod egiptovskim kraljem Ramzesom II. skopali prekop do Nilove delte skozi Vadi Tulumat na jug proti Črnemu morju. Isti kralj je naložil Izraelcem plačevanje tlake. Z njihovim delom je spremenil velike puščave v rodovitno zemljo. Pod njegovim naslednikom so se Izraelci preselili v Kanaan. Zato pa v Egiptu niso prenehali z živnimi deli. Egipčani so se bojevali z vsemi sosedi. Pri vsakem bojnem pohodu so naložili več ali manj ujetnikov. Pod njihovo oblastjo je bilo vedno mnogo ujetnikov Skitov, Tračanov, Indijcev, Abesincev. Njihove žuljave roke so poslavile krasne egiptovske hrambe, sfinge, obeliske in piramide, ki jih še danes občuduje ves svet.

Omenjeni prekop, ki so ga skopali Ramzesu II. vojni ujetniki, je znamenit zavoljo tega, ker je to prav za prav prvi Sueški prekop. Faraon ga ni mogel dokončati, ker so mu inženirji dokazali, da je gladina Rdečega morja višja od gladine Slanih jezer, pa je obstojal strah, da bi vdrla morska voda v deželo in bi povzročila velike poplave. Novo merjenje je to potrdilo. Višinska razlika med gladinama Slanih jezer in Rdečega morja znaša sedem metrov. Prekop je kmalu zasul pesek. Dvesot let kasneje ga je dal ponovno očistiti faraon Neko. Pri teh delih je bilo zaposlenih 120.000 vojnih ujetnikov. Na svarilo proročišča je tudi on prenehal z delom. Prekop je dovršil šele leta 522 pred Kristusom perzijski kralj Darij Histarpis, ki je podjarmil Egipt.

Tako vidimo, da so vojni ujetniki že dolgo pred Kristusom izvrševali dela, ki jih komaj zmore današnja tehnika. Clovek je bil pač že od nekdaj najboljša, najcenejša in najzanesljivejša delovna moč.

ŠPORT

Nogometna tekma Nemčija—Jugoslavija

Za nogometno tekmo med Nemčijo in Jugoslavijo, ki bo prihodnje nedeljo v Zagrebu, bo postavila Nemčija tele svoje igralce: Klodt (Schalke 04, Gensekirchen), Janes (Fortuna, Düsseldorf) — Streitle (Bavarn, München), Kupfer (Schweinfurt 05) — Rhode (Eimsbüttel, Hamburg), Kitzinger (Schweinfurt), Lehner (Blauweiss, Berlin) — Walter (Kaiserlautern), Conen (Kickers, Stuttgart), Fiederer (Sp. V. Fürth), Arlt (Riesa, Riesaensel).

Jugoslavijo pa bodo zastopali tile možje: Glaser, Brozović (oba Gradjanski), Dubac (BSK), Djančič, Jazbinšek (oba Gradjanski), Lechner, Glišović, Valjarevič, Božović (vsi BSK), Živković in Matekalo (oba Gradjanski). Razlika v predlogu hrvatske nogometne zveze je le v desnem krilu. Hrvati predlagajo na to mesto Cimermančiča, medtem ko predlagajo Srbi Glišoviča.

Tekma bo v nedeljo na igrišču Concordije v Zagrebu.

Ustanovljena je slovenska boksarska zveza

Zadnje nedeljo je bila ustanovljena slovenska boksarska zveza na običnem zboru, na katerem so bili zastopani klubi iz Ljubljane, Maribora, Jesenice in Trbovlj. Na tem običnem zboru so bila sprejeta nova pravila ter je bil izbran odbor s predsednikom dr. Heisterjem na čelu. Boksarski dvoboj med slovenskimi in hrvatskimi zastopniki boksarskega športa bo 23. novembra 1940.

Filharmonija ima posebno društvo, ki ima nalogo financirati njene koncerte, poleg tega imata obe Filharmoniji izdatno banovinsko in mestne občine podporo, pa tudi razni mecenji so ob hudi sili na razpolago. In naša Filharmonija? Edina podpora zadnjih par let je banovinska podpora v znesku 10.000 din na leto, mestna občina nam je dala v vsem času obstoja dvakrat po 1000 din. Filharmonija je strogo kulturna institucija, v njej ni prostora za malenkostno politiziranje. Kdor želi resno pomagati, mora to storiti nesebično in brezpogojno. Naša Filharmonija je s svojo pripravljenostjo in večkratnim brezplačnim sodelovanjem pri raznih nacionalnih, kulturnih in socialnih prireditvah dokazala neizpodbitno življenjsko upravičenost in kulturno potrebo našega naroda. Toda kljub krasni zamisli izmenjevalnih koncertov Filharmonij Zagreba, Beograda in Ljubljane, Ljubljana vse dotlej ne bo mogla igrati določene vlog, dokler njen finančni temelj ne bo vsaj razmeroma enak onemu Zagreba in Beograda. Prva naloga novega odbora naj pa bo: zdraviti našo Filharmonijo iz vsiljenega ji letargičnega spanja, pomagati ji do polnega razmaha in do zasluženega ugleda, in glavno, poskrbeti za potrebna sredstva, ker je brez njih obstoj Filharmonije nemogoč.

Po poročilu tajnika I. Bajde, ki je bilo z velikim odobravanjem vzeto na znanje, je v imenu nadzornega odbora poročal g. dr. I. Karlin in predlagal razrešnico staremu odboru, ki je bila soglasno sprejeta. Pri volitvah novega odbora je bila z vzklikom in velikim odobravanjem izvoljena edina predložena kandidatna lista z ravnateljem Opere g. Vilkom Ukmarjem kot predsednikom na čelu. Na prvi seji se je novi odbor konstituiral takole: Predsednik g. Vilko Ukmar, ravnatelj Opere, podpredsednik g. prof. Cenda Sedlbauer, I. tajnik Ivan Bajda, II. tajnik Filip Bernard, blagajnik Avgust Ivančič, gospodar in arhivar Pegan Leander, odborniki: gg. Hubad Samo, profesor L. M. Škerjanc in Flego Branko; odbornika namestnika: gg. Zebre Demetrij in Sušteršič Vinko; nadzorni odbor: gg. dr. Ivan Karlin, prof. Saša Santel in Vaelav Laun.

Po dolgotrajnem odobravanju novemu odboru in posebno še njegovemu predsedniku, je bil ta v soglasju potekajoč plenarni sestanek Ljubljanske Filharmonije zaključen.

Naši plavalci povabljeni v Budimpešto

O božiču priredi madžarska plavalna zveza veliko mednarodno tekmovalje v plavanju, na katero je povabila tudi nekatere naše odlične plavalce, in to: Žizka, Ciganoviča, Cererja in pa Curtinija. Čez teden dni, torej že za Novo leto pa bi madžarski plavalci vrnil našim poset ter bi prišli gostovat v Beograd.

Madžarski nogomet

Zadnje nedeljo je bilo odigrano osmo kolo madžarskega nogometnega prvenstva, ki je takole izpadlo:

Ferencváros: Haladás 4:1 (1:0), Újpest: Csepel 3:2, Gamma: Szt. 3:2 (1:1), Diosgyör: Kispest 1:0 (1:0), Szeged: Elektromos 3:1 (1:0), Szolnok: Bskrt 3:0 (0:0), Tokod: Törökves 4:1 (2:0). V prvenstvu vodi Ferencváros s 14 točkami pred Újpestom (1) in Diosgyörom (10). Na zadnjem mestu je Törökves.

Nemci pred Japonci v tenisu

V povračilni tekmi, ki je bila v Osaki med Nemčijo in Japonsko, je izpadel rezultat 4:1 za Nemčijo.

Svetovni par v drsanju Herber-Baier poročen

Najboljši drsalni par v umetnem drsanju na svetu Herber-Baier se je v Monakovem poročil. Novi zakonski par je nastopal na olimpijskih igrah, mednarodnih tekmah in svetovnem prvenstvu ter si je osvojil svetovno prvenstvo v umetnem drsanju parov na ledu. Prihodnji mesec nastopi ta par v berlinski športni palači o priliki otvoritve letošnje drsalne sezone.

FIFA in svetovno prvenstvo

Zaradi svetovnih političnih razmer je bil kongres, ki bi se moral vršiti letos, preložen na nedoločen čas. Prihodnji mesec bi se imela vršiti seja eksekutiv, ki naj bi se bavila predvsem z obstojem svetovne zveze. Finančna plat te svetovne nogometne zveze ni ravno rožnata, kajti glavni dohodki se stekajo od svetovnih tekmovalj, ki se vrše vsake štiri leta (zadnje take tekme so bile v Franciji, ki so prinesle FIFA okrog 50.000 švic. frankov), dalje dajatve od meddržavnih tekem ter prispevki zvez, ki so se pa že tudi izčrpali. — Na mednarodne politične spremembe pa zaenkrat še ni računati, četudi so tu pa tam listi pisali o stvari. Predlog južnoameriške zveze, glasom katerega naj bi bilo prihodnje svetovno prvenstvo šele osemnajst mesecev po končanih sovražnostih, se je vzel na znanje.

Gimnastično plavalni tečaj za dame in gospode

Ponovno je bil poudarjen namen tega tečaja, ki naj bos mučarjem nekaj uvod v zimsko sezono, kopalcem pa podaljšanje kopalne. Poleg tega pa se vam bodo z izbranimi vajami omehele mišice, ki so sedaj, ko zaradi slabega jesenskega vremena ne moremo toliko v naravo in smo se predali prijetnemu brezdelju, izgubile na svoji prožnosti.

Dovolj je bilo odmora. Blíža se smučanje in ne sme vas prehiteti sneg in najti nepravilne. In ne samo to: v tem tečaju boste dobili potrebno kondicijo za smučanje, poleg tega pa si boste lahko izboljšali svoj plavalni stil.

Mnogo jih je, ki imajo predodke, češ da je nevarno za prehlajenje. Zagotavljamo vas, ni treba imeti ta strah, ker sta voda in zrak v kopališču dovolj topla. Poleg tega je v kopališču tudi čakalnica s fenom, da se lahko kopalke (-ci) ohladi in osuše lase.

Tečaj traja od 4. XI. do srede decembra vsak ponedeljek in četrtek ob 20. Prijavnina za ves tečaj znaša 100 din. Prijave se sprejemajo pri blagajni kavarne Evrope. Ker je število tečajnikov omejeno, se bodo upoštevale prijave po vrstnem redu.

Traviata z Leventovo in Franciom

V soboto, 26. t. m. je operno gledališče uprizorilo Verdijevo »Traviato«, v kateri sta pela naslovni vlogi gospa Vanja Leventova Violeto in gospod Franci Alfreda. Gospa Leventova je dobra znanaka še iz lanskih gostovanj; kakor v lanski sezoni, nam je tudi to pot nudila visokovredno oblikovno kulturo v glasbenem pogledu in celo več: pevka je z izboljšanjem in pevsko-tehničnem smislu — kar sem konec lanske sezone omenil — estetski učinek še povečala, dasi je bilo čutili v glasu motnje, ki pa so le zgolj posledica zamenjave klime. Igralsko se je mnogo bolj poglobila in dasi je bila njena igra mirna, je vendar docela vplivala notranje prepričevalno. V taki oblikovitosti jo bomo z veseljem poslušali in naravnost želimo še takih nastopov. — Gospod Franci je prvič nastopil v vlogi Alfreda. Zanimalo nas je, kako bo v tej izrazitega lirčnega tenorja zahtevalo vlogi izpeljal svojo nalogo. Njegov nastop izpričuje močno voljo in pridnost; čeprav ni dosegel popolnosti niti v igri niti v petju, je vendar bil v posameznih mestih zadovoljiv. Poleg že o priliki omenjenih ugotovitev pevsko-tehničnega značaja mu pač tudi glas dramatskega značaja ne dovoljuje večjega estetskega nivoja v oblikovanju Verdijevih melodičnih črt, ki ne prenašajo sunkovitosti, temveč zahtevajo izrazite kantilenske izpeljave. Zato je bil muzikalno najboljši v zadnjem dejanju, kjer je s pravilnim pojmovanjem — pa čeprav na škodo polnosti svojega glasu — pel s falzetnim tonom in s tem preprečil v dinamičnem niansiranju trganje fraz. Imel pa sem v celoti občutek, da je bil morda v naglici pripravljen in da mu ta vloga še ne leži dobro. Sicer pa moram pripomniti, da je ta pevec preobremenjen, zlasti opereta ga utruja, kakor smo imeli priliko opaziti (Graf Luksemburški — Fidele...). Pri razdeljevanju operetnih vlog opernim pevcem je treba previdnosti sploh in ne samo pri omenjenem gospodu, ker proza zahteva posebne tehnike in rutine. Tudi naj se ne sili pevca neposredno po nastopu v opereti v operno vlogo.

Dve otroški enodejanki Mirka Kunčiča

Mirko Kunčič, ki se je letos uveljavil s svojo mladinsko folklorno igro Triglavsko rožo, je sedaj v založbi Jugoslovanske knjigarne izdal dve enodejanki za materinske proslave: Ali je kaj trden most? ter Mirko in abeceda. Prvo je krstil »veselo otroško opereto« ter predstavlja dve sestrici in šest bratcev z markantnimi verzji, grotesknimi in veselimi, na predvečer materinega godu, ter vsak na operetski način pove tudi, kaj bi dal materi, če bi postal to, kar želi. Po molitvi ležejo spat, tedaj pa nastopijo — angelčki in parkeljčki, krilatci in rogatci. Krilatci po svileni lestevici prinesejo iz nebes tehnično ter tehtajo dobra dela bratcev. Rogatci pa prinesejo iz pekla med slabih del ter jih polagajo na tehnično. Slaba je prede bratcem, slabih del je več kot dobrih, tedaj pa se spominjo angelčki, da imajo bratci radi mater: materinska ljubezen, ki jo predstavlja veliko srce, nagne tehnično v dobro bratcem. Toda parkeljčki se spominjo zopet ugovorov. Da bi razsodili, se gredo »trden most«, pri čemer seveda rogatci propadejo. Bratci so rešeni in angelčki zapoje veselo zmagoslavno pesem. To je vsebina te ljubke otroške igrice, ki jo odlikuje krepak jezik in živahno delovanje. Kakor se je videlo pri lanskem predstavi materinskega dne v Operi, tudi igralsko lahko odlično uspe v živahno veselje najmlajših. Dr. A. Dolinar je k posameznim pevskim točkam napisal posebno melodijo, ki je vsaki knjižici priložena, kar je seveda podražilo knjižico, pa jo napravilo bolj uporabno.

Občni zbor Ljubljanske Filharmonije

Orkester naše Filharmonije je sodeloval pri raznih kulturnih prireditvah in koncertih. Brezplačno je sodeloval pri dobrodelnem koncertu Odpora za zimsko pomoč (v aprilu) in pri slavnostnem koncertu ob priliki svečanega odkritja spomenika pokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju. 22. aprila je imela Filharmonija svoj XV. redni simfonični koncert z gostom, bolgarskim pianistom Pančo Vladigerovom. Moralni uspeh tega koncerta je bil velik, ogromen pa je bil tudi deficit, ki ga je Filharmonija utrpela z njim (10.198,25 din). Pod okriljem UJME so nameravani koncerti v različnih zasedbah in s slovenskimi kompozicijami. V septembru je Zagrebačka Filharmonija predlagala naši recipročno izmenjavo skladb, reproduktivnih umetnikov in filh. orkestror. Z veseljem je odbor pozdravil idejo izmenjevalnih koncertov, ker jih smatra za nujno potrebne za medsebojno spoznavanje glasbene kulture in za čim tesnejšo kulturno povezavo bratskih narodov. Nedavno se je mudil v Ljubljani tajnik Beogradske Filh. v zavezi koncerta, ki ga bo imela B. F. 5. novembra v Ljubljani. Aranžman tega koncerta je prevzela naša Filharmonija, kar odgovarja smislu izmenjevalnih koncertov. Za take koncerte smo prejeli predloge tudi iz Bratislave. V marcu smo povabili mojstra Talicha, naj bi prišel dirigirat enega naših koncertov. Za vabilo se nam je toplo zahvalil, priporočal nam pa je, da z njegovim gostovanjem počakamo do takrat, ko bo šlo življenje zopet svojo normalno pot. Na odborovih sejah se je razpravljalo o podleželskih koncertih. Dandanes so za take prireditve precej neugodne razmere. Ljudstvo tajejo skrbi za vsakdanje življenje in prav malo jih je, ki bi si lahko privoščili obisk koncerta. Vendar pa imamo predvidene koncerte v Kranju, Trbovljah in na Jesenicah. Tudi koncert v Mariboru imamo že dogovorjen. Letos ima Ljubljanska Filharmonija preko 16 ponudb za sodelovanje. Odbor je sklenil, da se bo teh sodelovanj poslužil, kolikor bo pač čas dopuščal. Poročilo obsega še več zanimivih momentov, ki so pa bolj interne značaja; končno razmotriva o nalogah novega odbora in pravi: Primerjajmo finančni plat vseh treh Filharmonij, pa bomo z lahkoto našli vzrok, ki ovira našo Filharmonijo v njenem razmahu. Vsa nemerna požrtvovalnost celokupnega članstva in še taka delavnost odbora ji ne pomaga, da bi prišla iz teh ozkih razmer. Beogradska Filharmonija ima 120.000 din letne državne subvencije, Zagrebačka

MARIBOR

Palačo Vzajemne zavarovalnice so začeli graditi

Maribor, 29. oktobra.

Poročali smo že, da je mariborski župan dr. Juvan podpisal gradbeno dovoljenje za palačo Vzajemne zavarovalnice in da je bilo delo oddano ljubljanski gradbeni tvrdki Mavrič, ki je lani in letos v Mariboru zidala stanovanjske objekte Pokojninskega zavoda. Danes pa so se na stavbišču nove palače poleg dravskega mostu pojavili delavci Mavričevega podjetja ter začeli pripravljati teren za novo stavbo. Danes so posekali drevje, ki je zaraščalo parcelo poleg mostu, kjer je bil svoje dni majhen park, zadnja leta pa je iz njega nastala pravca džungla. Poleg grmovja so padli tudi stari kostanj ter je sedaj prostor na ta način očisti ter pripravljen za nadaljnja dela, ki se bodo pričela s polno paro. Na malokaterem stavbišču v Mariboru so bila dosedaj potrebna namreč tako obsežna in draga pripravljala dela kakor na tem, na katerem bo zraslo mogočno poslopje Vzajemne zavarovalnice.

Parcela, na kateri bo nova palača zgrajena, je najlepše in najbolj reprezentativno stavbišče v Mariboru. Vzajemna zavarovalnica je parcelo kupila pred tremi leti. Cena je bila takrat draga, danes pa bi stalo stavbišče najmanj trikrat toliko, tako da je nova lastnica prišla do njega še na zelo ugoden način. Parcela leži med dravskim mostom in Bergovo štirinadstropno hišo ter med Glavnim trgom in Dravsko ulico. V omenjeni ulici je morala občina odkupiti od tovarnarja Berga zemljišče z objekti bivše usnarne, ki so stali severno od ulice ter jih je občina podrla, stavbišče pa prodala Vzajemni.

Proračun za palačo je bil prvotno določen na 6 in pol milijona din, ker pa je Vzajemna predolgo z gradnjo odlašala, se je material med tem tako podražil, da bo znašal novi proračun okrog 8 milijonov din. Dolžina zgradbe bo znašala ob Glavnem trgu 25 metrov med mostom in Bergovo palačo. Nadzidek nad transformatorjem

na Kar naprej sneži. V Mariboru je zapadel sneg v noči od nedelje. V ponedeljek je bilo vreme vedro ter je sneg hitro gnil, v noči na torek pa je začelo na novo snežiti ter je zapadlo precej na debelo snega. Posledice so se včeraj poznale precej neprijetno na telefonskem omrežju, ki je bilo v mestu na mnogih progah raztrgano.

m Dišajki kuhinji v Mariboru je g. J. Sernec, predsednik sodišča v p., nakazal namesto venca na grob pokojni učiteljici Ani Sernetevi 300 din. Iskrena hvala!

m Maistrovi borci se zberejo v počastitev spomina generala Maistra v petek, 1. novembra, ob pol 11 dopoldne na njegovem grobu. Udeležba za člane obvezna!

m Vence, šopke, krizanteme naročite v vrtnariji Jemec, Maribor, Prešernova ulica.

m Tečaj mojstrskih izpitnih predavanj v Mariboru, ki ga priredi mariborska poslovalnica Zavoda za pospeševanje obrti Zbornice za TOL, se prične drevi ob 20 v Trgovski akademiji na Zrinjskem trgu. Nove prijave se še sprejemajo.

m Avtobusne vožnje Maribor—Murska Sobota. Na progi Maribor—Murska Sobota bo začel obratovati mariborski mestni avtobus poleg dosedanjih dnevnih vožnj tudi jutraj iz Maribora ob 6.15 ter s prihodom v Mursko Soboto ob 8.45, z odhodom iz Murske Sobot ob 11.15 in prihodom v Maribor ob 13.45 vsak delavnik, počenši s 1. novembrom. Vožnje ob nedeljah in praznikih kakor do sedaj. S tem bo ustrezno splošni želji prebivalstva Slovenskih gor in Prekmurja.

m Predstojništvo mestne policije poziva vse bne lastnike motornih vozil, ki so jih dali v tem letu predelati na pogon z domačimi pogonskimi sredstvi (ogljje, metan itd.), da prijavijo na policiji v sobi št. 4 kakšno pogonsko sredstvo uporabljajo in od kdaj, ali in kakšno bencinsko karto posedujejo in ali jim je potrebna bencinska mešanica za inicialno vžiganje predelane vozila.

m Umrla je v Mlinski ulici 21 v visoki starosti 72 let Amalija Lorber. Naj počiva v miru!

m Pomotoma smo objavili, da je bil pokojni Franc Šabeder, ki so ga ob lepi udeležbi številnih pogrebcev in zastopnikov društev prejšnjo nedeljo pokopali, sin gostilničarja g. Šabedra na Tezenu. Pokojnik je bil sin mojstra na Tezenu.

m S kolesom se je zapeljal v Dravo, orožnik pa mu je rešil življenje. Na brodu čez Dravo v Rušah se je pripetil razburljiv dogodek, ki bi bil skoraj terjal mlado življenje. Z večernim vlakom se je pripeljal iz Maribora v Ruše 17 letni tapetniški učenec pri tapetniku Cerinu Rudolf Pungertl, doma iz Selnice. Od ruske postaje je nadaljeval pot v Selnico s kolesom. Peljal se je že v temi po strmini proti Dravi, kjer je čakal Volmajerjev brod, ki pa je v istem hipu, ko je kolesar privozil do mostišča, odrinil od obale. Pungertl ni videl, da je brod že krenil ter je naglo zapeljal s kolesom

ob mostu, ki je poprej služil za avtobusno postajo in trafiko, bodo porušili, transformator sam pa ostane na svojem dosedanjem mestu. Najbolj reprezentativna bo fronta nove palače ob mostu, kjer bo merila v dolžino 50 m. Na Glavni trg bo imela palača 4 nadstropja, dvorišni trakt od Bergove hiše do Dravske ulice bo imel dve nadstropji za stanovanja. Vsa stavba bo podkletena ter se bodo nahajale kleti v več etažah.

Pritličje na Glavni trg in na most bo prirejeno samo za trgovske in poslovne lokale. Med mostom in novo zgradbo se bo razširil hodnik za pešce še za 10 m, tako da bo imel celotne širine 12 m. Pod tem trotoarjem bo stopnišče z dvema vhodoma proti Dravi. V prvem nadstropju glavnega trakta na Glavni trg in na most bodo pisarne Vzajemne zavarovalnice in Karitas ter druge pisarne. Na kraju glavnega trakta na vogalu mostu in Dravske ulice bodo urejeni prostori za restavracijo. V podzemnih prostorih bodo moderna skladišča, centralna kurjava, kleti in dve veliki, sodobno urejeni zaklonišči. Stanovanja bodo opremljena z vsi sodobno udobnostjo in centralno kurjavo ter bodo zelo prostorna in velika.

Kakor smo že omenili, bo gradnja palače predstavljala za graditelje v tehničnem pogledu trd oreh. Temelje bo namreč treba temeljito pripraviti za takšno ogromno stavbo, ker je teren ob mostu nasut ter bodo morali zaradi tega iti v znatno globino. Temelji bodo stali na takozvanih betoniranih vodnjakih.

Za Maribor bo nova palača Vzajemne zavarovalnice velik okras in lepa pridobitev. Vzajemni zavarovalnici gre za tako podjetnost vse priznanje. Ta naš največji domači zavarovalni zavod pa bo na severni meji Slovenije s svojo novo reprezentativno stavbo tudi veliko pridobil na svojem ugledu in svojem razmahu.

na mostišče in zavozil naravnost — v Dravo. Valovi narasle in kalne reke so se zgrnili nad njim, hip nato pa se je že pokazal na površju. Morda bi bil sam splaval k bregu, pa se je bat za kolo ter ga je z nogami krčevito držal, toda kolo ga je vlečilo na dno. Na brodu je bilo poleg brodarja 10 potnikov, ki so večinoma nemi obstali ter si no-

Kaj pomeni Gibraltar za Angleže

V vojaškem pogledu Gibraltar ni več tisto, kar je bil. To velja kakor v krajevem, tako tudi v splošnem pogledu. Francoska Španija ni več slabotna, odvisna Španija 19. stoletja. Nemški vpliv sega danes neposredno do Pirenejev. S tem še seveda ni rečeno, da Španija ni več odvisna od Angležev. Angleži še vedno lahko nadzirajo španski uvoz po morju in je to najbrž tudi vzrok, da se Španjolci še niso odločili za vojno proti njim.

V vojaškem pogledu so si Španci ustvarili enotno, v državljanski vojni trdo preizkušeno armado, ki je potrdila zgodovinsko samozavest nekdanje španske sile. Nova Španija težko prenaša vojaške omejitve bodisi na jugu, bodisi na severu gibraltarske ožine. To je pokazala pred kratkim, ko je prevzela oblast v Tangerju. Proti taki samozavestni Španiji, ki težko čaka tistega trenutka, ko bo prišel v njeno last tudi Gibraltar in ki ima vse obljube za podporo in pomoč od strani velesil osi, proti taki Španiji seveda Gibraltar nima takega pomena, kot ga je imel nekoč. Šli pa bi zopet predalec, če

Krf, najsevernejši grški otok v Jonskem morju. Od celine ga loči le neznan preliv. Otok ima milo sredozemsko podnebje, rodovitna tla in je priljubljen med letoviščarji. Obala otoka Krfa je divja in nima ugodnih tal za pristanišča. Izvaja v prvi vrsti oljčno olje. Otok meri 566 kvad. kilometrov. Prebivalcev pa ima okrog 104.000. — Na sliki vidimo del otoka Krfa s trdnjavo.

beden ni vedel pomagati. K sreči pa sta bila na brodu tudi dva orožnika iz Selnice: podnarednik Jagodič Vinko in kaplar Svetozar Dragaš. Podnarednik Jagodič je naglo izročil puško svojemu tovarišu ter se pogljal z broda v kalno Dravo. V hipu je priplaval do fanta, ki se je pravkar pojavil spet na površju, ga zgrabil za ovratnik ter ga nato s pomočjo svojega tovariša Dragaša izvlekel iz vode na brod. Pungertl je bil že nezavesten ter je prišla pomoč požrtvovalnega orožnika v zadnjem hipu, ker bi bil sicer gotovo utonil. Orožnik mu je rešil celo kolo. Hrabri rešitelj zasluži javno pohvalo za svoje pogumno dejanje.

m Pobegnili sta iz kaznilnice dva nevarna vlomilca, ko sta se nahajala na delu v Meljskem dvoru. Sta to 35 letni Vinko Kocjan iz Cigelnice in 31 letni Ignac Krajnc iz Gor. Korene. Kocjan je bil letošnjo pomlad obsojen na 2, Kranj pa na 3 in pol leta robije. Opa sta jako nevarna tuji lastnini ter sta se udeleževala zlasti kot vlomilca.

m Tri kolesa v enem dnevu ukradena. V ponedeljek so bili tatovi koles v Mariboru posebno agilni. Ukradena so bila kar tri kolesa, in sicer vojaškemu rezervistu Antonu Lemertu pred neko gostilno na Tržaški cesti kolo »Ideal« v vrednosti 800 din, delavcu Francu Feršu iz Košakov izpred Zdravstvenega doma v Korosčevi ulici 1200 din vredno kolo in dve zimski suknji vredni 1000 din. Trgovskemu vajencu Antonu Perku iz Frana pa je izginilo kolo z zavoji nakupljenega blaga na Glavnem trgu. Za tatovi še ni nobenega sledu.

bi trdili, da je Gibraltar za Angleže sploh zgubil pomen. To bi se zgodilo le takrat, če bi prišlo do oboroženega spora med Anglijo in Španijo. V moderni vojni bi bila angleška trdnjava vendarle premajhna za uspešno brambo pred špansko vojsko. Težko in že tudi srednje špansko topništvo lahko doseže gibraltarsko pristanišče. V času zračne vojne je zelo težko preskrbovanje gibraltarske posadke z živežem in municijo, vedno ogroženo od nasprotnikovega letalstva. Hrana in municija pa mora skoro v celoti prihajati od zunaj. Odločno premalo je v skalnati trdnjavi pitne vode. Francoško in italijansko letalstvo je letošnje poletje dokazalo, da lahko napade Gibraltar tudi takrat, če Španija ni v vojni. To pomeni, da angleške ladje v gibraltarskem pristanišču niso povsem izven nevarnosti. Če bi se primerilo, da bi Gibraltar res padel, bi pač Angležem zaenkrat preostala za ohranitev zveze z bogato Indijo stara pot okoli rta Dobre nade. Angleška blokada pa bi bila v notranjosti Sredozemskega morja neučinkovita.

Behring, rešitelj otrok

Na božično noč 1. 1891 so prinesli na berlinsko kirurško kliniko hudo bolnega otroka. Imel je visoko vročino, hud kašelj in komaj je dihal. Ni bilo nobenega dvoma, da je imel otrok davico. Na ozdravitev ni bilo več misliti. Tedaj se je spomnila sestra na infekcijskem oddelku, da ji je šef nekoč naročil, naj pri kakem posebnem hudem primeru davice pokliče nekega štabnega zdravnika Behringa, ki je zatrjeval, da je iznašel novo sredstvo proti davici.

Cez nekaj časa je prišel v bolnišnico visokorasel, pet in trideset let star zdravnik. Kot da bi ne bilo nič posebnega, je vbrizgal otroku neko rumeno tekočino, kake pol ure počakal pri njem, nato pa je mirno odšel. Drugo jutro je otroku odleglo. Bil je že izven smrtno nevarno-

sti. Kakor da se je zgodil čudež. Nihče si ni mogel razložiti tako nenadnega ozdravljenja.

Svet se je oddahnul

Pozneje se izkazalo, da zgodba o tem divnem otroku in Behringovem serumu ni resnična. Je to v glavnem le legenda. Toda legende nastajajo le okoli velikih moči, ki so s svojim delom in s svojimi idejami svetu res nekaj dali. So torej vendarle slike neke zgodovinske veličine. Tudi v našem primeru je tako. Kajti vsaj na približno podoben način je prodiral Behringov serum v medicinsko znanost. Stoletja je bil človek proti davici brez moči, stoletja so morali gledati zdravniki, starši in učitelji, kako je hodil morilni angel v obliki davice med otroke in neusmiljeno redil njihove vrste. Pa je nenadoma vstal mož, ki se je ojunail in napovedal boj tej otroški morilki. Uspel je, njegov serum se je obnesel, število za davico umrlih je naglo padalo.

Revolucija v medicini

Skoro pol stoletja je že tega, ko je Behringova iznajdba globoko in revolucionarno posegla v ustroj interne medicine. Behringov serum ni bil nekaj slučajnega. Nastal je po letih najtršega dela, bil je uspeh neskončnih poskusov, pri katerih so sodelovali strastno znanstveno iskanje, dobra metoda in genij. Petdeset let je sedaj tega, ko je neznani asistent na higijenskem zavodu berlinske univerze, ki je bil pod vodstvom Roberta Kocha, objavil članek o imuniteti davice in tetanusa pri živalih. S tem uspehom se ni bil zadovoljen, ampak je zagrizeno delal naprej. Njegov cilj je bil: iznajti serum proti davici pri ljudeh. Spomladi leta 1893 je že toliko napredoval, da je lahko dal bolnišnicam v Berlinu, Monakovem in Leipzigu prve količine seruma. Uspeh ni izostal. Število na davico umrlih je padlo v Nemčiji na petino. Če je znašalo prej 70 do 80%, je padlo sedaj na 15 do 20%.

In še serum proti tetanusu

Behringov genij se ni ustavil pri iznajdbi prvega seruma. Njegovega ustvarjalna sila je ostala še v naprej plodovita. Kakor je iznašel serum zoper davico, je ob Kitasatovem sodelovanju iznašel tudi serum zoper tetanus.

Aretacije komunistov v pariški pokrajini

V pariški pokrajini je rovarstvo več komunistov, po večini vplivnih ljudi v prejšnjem režimu. Kakor sedaj poročajo, jih je pariška policija zaprla.

Usmrtitev Companysa v Barceloni

Vsem je še v spominu predsednik Katalonije Companys, ki se je v španski državljanski vojni naslonil na rdeče, misleč, da bodo ti po končani vojni dali Kataloniji avtonomijo. Companys ni bil levičar, ampak je bil veren katoličan. V procesu, ki ga je naperila španska nacionalistična vlada proti njemu, je 13. avgusta izpovedal, da upora delavstva in državljanske vojne ni povzročil on, ampak Negrin. On se je samo naslonil na republikance v upanju, da bo s tem uresničil stari sen Kataloncev po avtonomiji. Sodišče ga je obsodilo na smrt. Na predvečer njegove usmrtitve so ga smeli obiskati sorodniki, med njimi tudi sestra z nečakom. V noči je prošil za duhovnika, se spovedal, prejel sv. obhajilo in se udeležil lastne zadušnice. Petnajsteja oktobra ob pol sedmih zjutraj so ga usmrtili.

Olje iz tobaka

Bolgarija in naša država, zemlji tobaka, poskušata pridobiti z novim načinom pridobivanja olje iz tobaka. Vsi so vedeli, da vsebuje tobakno seme olje, nikomur pa še doslej ni padlo v glavo, da bi začel stiskati iz tobaka semena olje. Ko so vsled nastalega položaja začeli v Bolgariji premišljevati, kako bi se dala še najti kakšna nova možnost za pridobivanje rastlinskega olja, so se ustavili pri tobaku. Zdobili so na drobno tobakno seme in ga stiskali. Prvi začetki so bili kaj priprosti. Dobili so 30% olja. Tobakno olje uporabljajo v industrijske svrhe, primerno pa je tudi za izdelovanje margarine. V Bolgariji upajo na žetev, ki bi znašala 200 kg tobaknega semena na hektar. Če posade s tobakom 400.000 ha zemlje, bi pridelali na leto 8 milijonov kg tobaknega semena. Ako pridelajo iz tega samo 30% tobaknega olja, bi ga bilo vendar 2.400.000 litrov. Bolgarsko poljedelsko ministrstvo, kmetijsko gospodarska društva, zadruga in poljedelski strokovnjaki se živo zanimajo za novo tobakno olje.

Bolgarski poskusi so zbudili zanimanje tudi pri nas v Jugoslaviji. Sedaj tudi pri nas preučujejo razne možnosti, kako bi dobili iz tobaknega semena čim več in čim boljše tobakno olje.

Novo mesto

Šolam in učiteljstvu. Letos obhaja Slovenska šolska matica pomemben jubilej — 40-letnico obstoja. V tej dolgi dobi je obogatila našo pedagoško literaturo z deli, ki so trajne vrednosti. Vsekar je šla z duhom časa in je seznanjala učiteljstvo z najmodernejšimi metodami in izsledki znamenitih pedagogov. V čast nam je, da smo obdržali navzile težkim časom to kulturno ustanovo, ki nam daje že 40 let duhovno hrano in odpira pot v pedagoški svet, ki pripravlja šoli in narodu boljše bodočnost. Naj ne bo šole in tudi učiteljstva ne v okraju, ki se ne bi ob jubileju Slovenski šolski matici oddolžil s tem, da postane njen član. Saj je članarina za publikacije dragocene vsebine malenkostna in znaša za šole 42 din, za učitelje(ice) pa le 32 din. Poslužite se poštinih položnic, ki jih prejmete v bližnjih dneh in nakazite članarino z obratno pošto.

Trbovlje

Ureditev in olepšava pokopališča je letos napredovala v tem, da so pota dobila kamenite obronke, kar dela zelo lep vtis. To je izvršeno šele na prvem delu pokopališča, bo se pa nadaljevalo. Svoje umrlih hitijo z urejevanjem in krašenjem grobov, s čemur Trboveljčani vsako leto prav lepo počastijo spomin svojih rajnih. Te dni urejujejo in postavljajo tudi nagrobni spomenik pokojnemu župniku msgr. Gašpariču, katerega so prenesli na drug prostor, kjer bo znanprej skupna grobnica v Trbovljah umrlih duhovnikov. Spomenik je umetniško delo Toneta Kralja in bo do Vseh svetih gotov in postavljen.

Občinska seja bo prihodnji četrtek popoldne, bo pa menda precej dolga, ker obsega dnevni red »samoc« 53 točk!

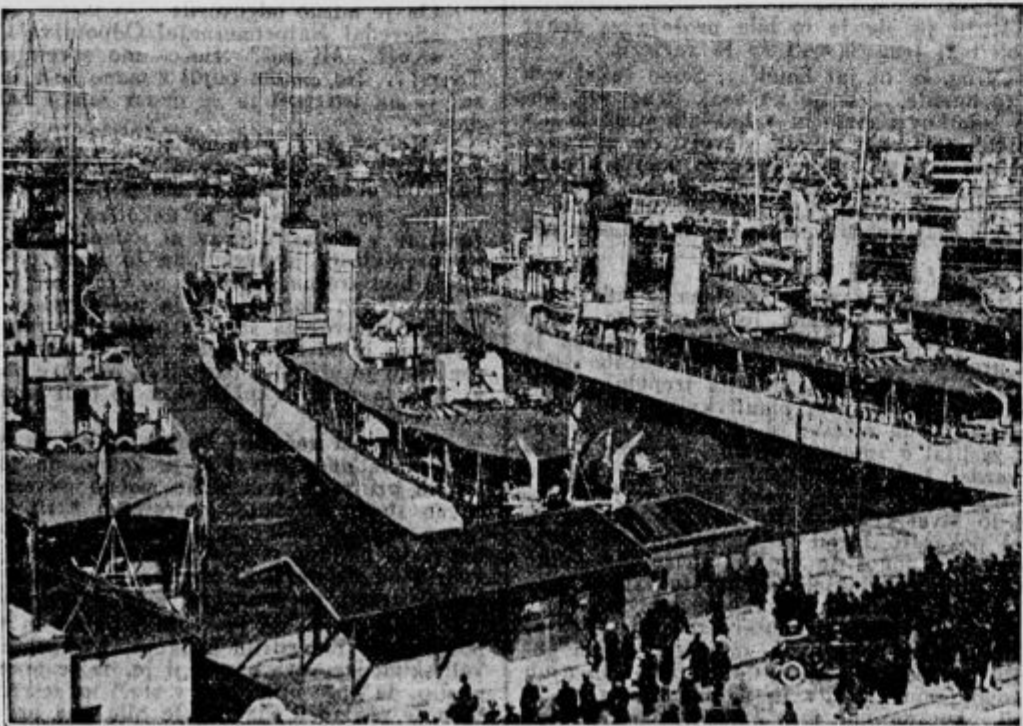
Povišanje cen za mleko na 3 din za liter stopi v veljavo s 1. novembrom. Prvotno je bilo nameravano zvišati na 4 din, končno so kmetje uvideli, da delavci kljub zvišanim plačam težko zmagujejo draginjo in so se zadovoljili s 50 parami poviška na 3 din.

»Edvard VII. in njegova dobac je zgodovinski film zadnje svetovne vojne, kaže namreč ozadje francosko-angleške srčne zveze, kar spada danes res že v zgodovino. Film je odlično delo francoske produkcije in ga bo predvajal prihodnje dni kino Društveni dom v Trbovljah.

Radeče pri Zid. mostu

Nepredvidni kolesar se je zaletel v g. Lenardiča, uslužbenca v papirnici na Njivicah pri Radečah. G. Lenardič je padel tako nesrečno, da je ležal dalje časa nezavesten, dočim je kolesar nevarnemu sunku srečno ušel; le plačilo pri mehaniku za popravilo razbitega kolesa ga bo opominjalo, da je treba voziti v mraku z lučjo in previdno.

Ze drugi pretep beleži v zadnjih dneh Zandermerijska kronika. Prejšnji teden so se stekli fantje v vasi Vrhovo. Zrtev grde fantovske razvade je bil g. Skobec iz Hotemeža, ki je za svoje pomirjevalno posredovanje dobil plačilo v tem, da so mu izbili štiri zobe. V nedeljo proti mraku pa je prišlo v tovarniški kantini na Njivicah pri Radečah do drugega pretepa, v katerem se je najbolj izkazal neki tesar, ki je zabodel z velikim nožem svojega oženjenega tovariša tako nevarno v koeno, da je moral ta iskati hitre zdravniške pomoči. Junaka noža so tukajšnji orožniki aretirali.

Pirej, največje grško pristanišče in drugo največje mesto v Grčiji. Pirej je prav za prav atensko pristanišče, saj ga loči le majhna razdalja od prestolnice. Pirej ima 350.000 prebivalcev. Leži ob Egejskem zalivu. Pirej ni samo največje grško trgovsko, ampak tudi največje grško industrijsko središče. Ima tudi velik zgodovinski pomen. Leta 460. pr. Kr. ga je utrdil Themistokles in ga z Atenami vred obdal z velikim obzidjem. Za časa Perikleja je bil Pirej najvažnejše pristanišče tedanjega sveta. — Na sliki pred nami je pirejsko pristanišče, v ozadju pa je videti del mesta.

Najboljše oglasno sredstvo ! „SLOVENEČEV KOLEDAR“

Zakaj! — Ker bo vse leto na mizah številnih slovenskih družin!

NAROCITE OGLASE V NJEM, DOKLER JE ŠE ČAS!

Nova cerkva

Po žalostnem tednu raznih tatvin in vlomov je prišel tih in miren teden, ugoden za setev. Zadnji teden pa moramo zabeležiti celo vrsto raznih kupčij in posestnih sprememb. Pogorelec Karl Mattek, lesotrojec, je pokazal, da kar nič ni obupal in si kupil hišo od Jakoba Gobeca v Novi cerkvi št. 49, kjer je svoje dni kraljeval do svoje smrti šaljivi stric Matevž Šip. — Gobec Jakob je kupil od Antona Kranjca posestvo Novake 21. Restavracija g. Liza Pekošek je dokupila sosednjo hišo Andreja Modrijančiča, ki si hoče izven vasi postaviti na svojih njivi novo hišo. Kamenšekova obitelj iz Dobrne hiti popravljati poslopja od Ignacija Jakl kupljenega posestva, kjer se že dviga na hiši novo nadstropje. — Rodbina Jekl-Gorenšek pa je dogradila ob potu v Polze novo hišo. — Občinska uprava v Novi cerkvi pa pridno in z velikimi stroški popravila ceste v Polze, katero so povodnji v avgustu in naslednjih mesecih skoraj celo odplavile. Škoda, da se vršijo regulacijska dela tako počasi!

Pljujska gora

Velika pridobitev za Pljujsko goro je novi studenec na severozahodni strani pod cerkvijo, ki ga je letos tako lepo uredil Higijenski zavod v Ljubljani. Izvir je že star in gotovo znan vsem romarjem ter obiskovalcem Pljujske gore, saj je to trgu in cerkvi najbližji javni studenec, samo da je bil poprej silno zanemaren, zelo nehygieničen ter zaradi velikega blata skoraj nedostopen, voda pa je bila zelo nečista. Tam, kjer je bilo poprej največje blato, stoji sedaj lep studenec na ročno črpalno, poglabljen, lepo betoniran in popolnoma zaprt z betonsko ploščo. Ves prostor okrog pa je lepo zravnal in kanaliziral, tako da je sedaj voda čista in zdrava, posebno za utrjene romarje. Ko je sedaj studenec tako lepo uredjen, bi morala občinska uprava poskrbeti, da se uredijo tudi stopnice, ki vodijo s trga k studencu, in na trgu naj bi bil napis, kje je pitna voda. Higijenski zavod v Ljubljani se Gorani prav lepo zahvaljuje, da nam je napravil in uredil ta nujno potrebni studenec, ki ni samo korist najbližje okolice, temveč tudi okras Pljujske gore.

Litija

Dijaštvo na vlakih. Ker vetropi vsak dan na litijski postaji okrog 70 dijakov in dijakinj, zato se od tu eno pripombo. »Slovenski dom« dne 24. t. m. prinesel prav umesten članek z naslovom: »Mladina ima v vlakih šolo pohujšanja« in pristavlja, da je zadnji čas, da se uvedejo posebni vagoni za dijaštvo. Ne samo da je zadnji čas, saj je skoraj že prepozno, kolikor mladih ljudi se je v teku teh let med vožnjo pokvarilo; in ti bodo kvarili druge. Kdo bo odgovarjal za to? Vlaki in vožnja so ne samo šola pohujšanja, marveč so strokovna in visoka šola pohujšanja. Ne samo posebne vagone naj da železniška uprava, marveč tudi nadzorstvo v teh vagonih. Za nadzorstvo bi bili najbolj na mestu profesorji. Naj napravi prosvetna oblast vrstni red učiteljskega zbora iz učnih zavodov, v katere so dijaštvo vozi. Ako rešujemo mladino, jo rešujemo temeljito, ali je sploh ne rešujemo, ker je s polovičnim delom ne bomo rešili, marveč se bomo samo osmešili.

Zahvaljujemo se

vsem, ki so počastili spomin predobrega moža in skrbnega očeta

Pribošič Matija

z molitvijo in cvetjem, prav tako č. duhovščini ter godbi »Vič« in vsem onim, ki so ga spremili na zadnji poti k večnemu počitku.

Maša zadušnica se bo brala v četrtek ob pol 8 v cerkvi sv. Antona na Viču.

Ljubljana, dne 29. oktobra 1940.

Globoko žalujoča soproga in ostalo sorodstvo.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; število najvišje 10 din. Dobelo tiskane naslovnice besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. Pri oglasih reklamnega značaja se računajo enokolonsko, 1 mm visoka belina vrstice po 1 din. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Hlapca
sprejemem takoj. Ljubljana, Jernejeva ulica 14.

Brivskega pomočnika
tako sprejemem. — Vsa oskrba v hiši. Ponudbe: Jože Lorber, zastopstvo »Slovenca«, Zagorje ob Savi.

Mlekar in sirar

popolnoma vešč v samostojni izdelavi masla in vseh vrst sira, se sprejemem. Nastop takoj. — Ponudbe z zahtevkom plače poslati na: Mlekarnstvo Dragica, Hercegovac.

Kupimo

Srebro, drage kamne
in vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
Jos. Eberle, Ljubljana
Tyrševa 2
(Galaša hotela »Slov«)

Stare moške obleke

čevlje, perilo itd., kupujem. Pridem na dom. Dopisnica zadostuje. Alojzija Drame, Ljubljana, Gallusovo nabrežje 29.

Stanovanja

ODDAJO:
Trisobno stanovanje
s pritlikinami, pri tobačnici tovarni, takoj oddam.
Vprašati: Zlivič, Breg 2.

Pohištvo

Spalnica
imitirana orehova korelina, proda mizar za lastno ceno. Naslov v upravi »Slov.« pod 16577.

Denar

Mizarski pomočnik
ki mi posodi za povečanje obrata 15.000—20.000 din, dobi stalno službo s plačo po dogovoru. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Sigurnost« 16537.

Prodamo

Cvetje
italijansko in jaseca dobiti vedno pri Baloh, Kolodvorska 18. Tel. 31-66.

Čebulo

zelje in krompir dobavlja Josip Lah, Osluševci pri Ptuj.

Furnir

vsakovrsten, dobite najceneje neposredno v tovarni furnirja: Samsa Boris, Litija.

Uradni list

letnik 1938 in 1939, prodam. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »List« 16539.

STROJI

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke!

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

Kupujte pri naših inserentih!

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(117) Nebo se je prevleklo z oblaki in hud veter je začel pihati. Morje je postajalo čezdalje bolj valovito, dokler niso začeli veliki valovi ladjico premetavati. »Sedaj se mi pa nič dobrega ne obeta,« je pomislil Mihec »Morda pa vihar ne bo trajal posebno dolgo.«

(118) Toda morje je postajalo vedno hušje. Valovi so začeli udarjati čez ladjico. In če si je Mihec še toliko prizadeval, njegova krmarska umetnost ni zadoščala več, da bi mogel uspešno kljubovati takšnemu viharju.

Posedstva

»REALITETA«
zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 54, I. nadst. Telefon 44-20.

Priložnost!

Hiša za 2.900.000

prav v ulici Kralja Milana, z lokali in komfortnimi stanovanji. Dohodek 260.000 din. Prostor sam predstavlja večjo vrednost. Izredno ugodna prilika za kupce!

Hiša za 900.000

in prevzem manjše ugodne hipoteke. Nova, solidno zidana, z najmodernejšimi komfortnimi stanovanji. Dohodek 144.000.

Hiša za 540.000

in prevzem 260.000 din hipoteke. Nova, s stanovanji po 2—3 sobe, udobne. Cisti donos 8%.

Centralni zavod

Obilničev venec 38 nasproti »Ruskega carja« Beograd. Telefon 25-7-66.

Vnajem

ODDAJO:

Velik trgovski lokal

oddam v centru Ljubljane za 1000 din mesečno. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 16538.

Razno

Dokolenice (gamaše)
priporoča Ivan Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta 13.

Gumbnice, gumbje, pilse, monogrami, entel, azur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union
Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Otroški voziček

kolo ali šivalni stroj najbolje in najhitreje kupite, prodaste ali zamenjate v trgovini Josip Uršič, Celje, Narodni dom.

Razpis službe

Občina Podvelka, okraj Maribor desni breg, razpisuje pogodbeno mesto

občinskega služitelja

Zahteva se pismenost. Pravilno kolkovanje prošnje je vložiti v 15 dneh po objavi tega razpisa v »Službenem listu« pri tej občini.

Občina Podvelka, dne 28. oktobra 1940.

Zahvala

Dne 25. t. m. je bil moj nepozabni mož, bratranec, svak, stric, gospod

Franc Henke

hotelir in posestnik

položen k večnemu počitku. Za obilico pietetne pozornosti, ki je bil dragi pokojnik deležen od strani sp. Laščanov in od drugih, kakor tudi za nešteto mi izkazanih sožalnih izjav, sočustvovalnih pisem i. dr., sem v stanju zahvaliti se zaenkrat samo časopisnim potom. Prav posebno naj velja moja javna zahvala g. dr. A. Hrovatu za njegovo vrgledno zdravniško skrb, ki so jo negovalno izpopolnjevale njegova sp. soproga in bolniške sestre sanatorija v Ormožu; nadalje preč. domači duhovščini, ki je z obrednimi molitvami vodila veličastni pogreb, zlasti še preč. dekanu msgr. dr. Fr. Kruljcu za prelep in v srce segajoč nagrobni govor; šol. upr. J. Velkavru za enako ganljiv govor ob krsti pred hišo žalosti; družbu »Hum« za pozorno žalno petje, gg. zastopnikom uradov, oblasti, korporacij in društev, osobito še laškemu Gasilskemu in Lovskemu društvu, mnogoštevilnim darovalcem krasnih vencev in šopkov, vsehvišja zahvalo onim, ki so ta blag namen nadomestili z denarnim odkupom v dobrodelne namene, časopisom in gg. dopisnikom za lepe članke v pokojnikovo posmrtno počaščenje, ter vsem onim, ki so mi stali v težkih urah s kakršno koli tolažbo in pomočjo ob strani, odnosno, ki so prihiteli od blizu in daleč, da v mogočnem številu in s toplo spominsko mislijo v srcu pospremijo mojega vse prerano umrlega plemenitega moža na njegovi poslednji poti v naročje zemlje božje. Vsem, prav vsem hvala in čast!

Laško, 29. okt. 1940

Karolina Henke, vdova, s sorodstvom

Alphonse Daudet:

79

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Prav iz tega razloga je poslal dečka tako daleč, tako daleč. Toda materino srce je pač tako, da ljubi otroka toliko bolj, kolikor bolj daleč je, kot bi hotelo premagati razdaljo in zblizati oboje srce.

Odkar je Jakec odšel, je njegovo mater mučil kes in zato ga je toliko bolj ljubila. Izgubila se je, da bi o njem govorila v pričo poeta, toda mislila je vedno nanj.

On je to dobro videl. Njegova mrznja do dečka se je še bolj zaostrila in ob prvih Roudicovih pismih, v katerih se je ta pritoževal čez dečka, je govoril s prezirljivim zadoščenjem:

»Vidiš, še delavca ni mogoče napraviti iz njega.«

Toda s to mislijo še ni bil zadovoljen. Hotel je Jakec še bolj potolči, ponižati. Tokrat je imel srečo. Že po prvih besedah, ki jih je prečital (končno se je namreč le odločil odpreti pismo), že po prvih besedah mu je obraz pobledele v razburjenju, oči so mu zagorele v nekem zlobnem zmagoslavju:

»Vedel sem, da bo kaj takega!«

In ko je prečital o času, do katerega je treba vrniti denar, je napovedal celo kopo neveseljnosti, ki bodo šle iz tega nastale in končno z bolestinim izrazom izročil pismo šarloti.

Po vseh udarcih jo je še ta zadela! Ranjena je bila pred početom v svojem materinskem ponosu, ranjena je bila njena ljubezen, a očitki vesti so ubogo žensko še najhuje zadeli.

»Tvoja krivda je!« je klical rezek glas vesti, ki prevpije vse sofizme in vsa človeška modrovanja... »Tvoja krivda je! Zakaj si ga zapustila?«

Zdaj ga je treba rešiti za vsako ceno. Toda kako naj to stori? Kje naj dobi denar? Svojega nima ničesar. Pohištvo je že prodala. Dobila je par tisoč frankov, ki pa so se kmalu raztresli. »Dobri strice« ji je, preden je odšel, hotel zapustiti malo darilce, spominček, toda ona ga je z ozirom na d'Argentonovo čast odločno odklonila. Ostalo ji torej ni ničesar, razen nekaj draguljev, ki pa tudi ne bi vrgli niti četrte potrebne vnote. Da bi prosila svojega pesnika, ji še na misel ni prišlo. Predobro ga je poznala. Prvič je fanta sovražila in drugič je bil skop. Sicer pa ni bil posebno premožen. Jelševje je bilo drago, za vzdrževanje je bilo potrebnih precej dohodkov; pozimi so dokaj štedili, čeprav jim je bilo silno dolgčas, treba je bilo nazaj prirediti, kar so poleti preveč razsipali, ko so vzdrževali tisti dirindaj gostov, ki je zmedenemu literatu tvoril »intelektualno okolje«, ki ga je pa drago plačal.

Ne, ona ni mislila na njega. On pa je seveda pričakoval in že vnaprej kazal leden obraz človeka, ki misli, da ga bodo prosili za denar.

»Vedno sem pravil, da ima ta fant nekaj slabega, pokvarjenega v sebi,« je dejal, ko je velikodušno počakal, da je prečitala pismo.

Ona mu ni odgovorila, inoče ga celo slišala ni, kajti samo ena misel jo je prešinjala: »V treh dneh moram dobiti denar, sicer pojde moj sin v zapor.«

On je nadaljeval:

»Kako me je sram pred svojimi prijatelji, ker sem od njih dosegel, da so priporočali tako počast!... To bo izužilo moje dobrotljivost... V lepo nepriklono sem padel...«

Mati je zardela.

»Se preden minejo trije dnevi, moram imeti denar, da moj sin ne pojde v zapor.« Oopazoval jo je in uganil; da bi ji že vnaprej vzel pogum, ji je namignil.

»Nobenega izhoda ne vidim, kako bi se izognila tej sramoti, kako bi nesrečneža rešili pred kaznijo... Saj veš, da nisva bogata...«

»Oh, če bi ti hotel...« je rekla in povešila glavo.

Mislil je, da je to bila prošnja za denar in ob taki trmoglavosti se je razjezil.

»Vrag, če bi jaz hotel!... Samo čakal sem na te besede... Bolje ko vsak drug veš, koliko izdatkov imamo in v kakšnih strašnih neprilikah sem. Ali ni bilo dovolj, da sem dve leti imel tega zlobnega tepca na svojih ramah? Zdaj naj plačujem še njegove tatvine. Šest tisoč frankov! Povej, kje naj jih vzamem?«

»Oh, Saj dobro vem... saj tudi nisem mislila nate.«

»Name? ... Na koga pa?«

S sklonjeno glavo in zmedena je tedaj imenovala moža, s katerim je dolgo časa živela skupaj, Jakečevega »dobrega strička«, ki ga je ona pred d'Argentonom vedno imenovala »stari striček«. To ime je izgovorila trepetaje, kajti mislila je, da bo poet planil kvisku od ljubosumnosti. Toda ničesar ni bilo. Ko je d'Argenton zaslišal o »dobrem stricu«, je samo nalahno zardel; tudi on je mislil nanj. Menil je sam pri sebi: »Je bilo pač pred mano... Naj uređita to stvar!« Toda svojega zadovoljstva ni hotel pokazati. Dejal je z mučeniškim obrazom: »Moj ponos je tvoji ljubezni že toliko žrtvoval in doprinesel bo tudi to žrtvo.«

»Oh, hvala lepa!... Kako si dober!«

Lene copate brezposelnega Hirscha so pričele drsati po hiši in zato sta pričela govoriti previdneje in tišje. Čuden je bil ta njun razgovor: nerazumljiv in dvoumen. On se je hlinil, kot da mu je silno neljubo, ona je ljubeznivo vztrajala. Ves čas se je slišal samo neki »one«. »One« najbrž ne bo odklonil... »One« je zdajnjaj hotel nekaj žrtvovati, pa so odklonili... Na nesrečo »one« stanuje v Touraine. Kaj naj storita? Če napišeta pismo, ga dobi

še čez dva dni in čez dva dni potem prejmeta odgovor. Nenadoma je šarloti dejala:

»Če bi jaz šla...« in se prestrašila svoje lastne predrznosti.

On je mirno odgovoril:

»Seveda! Najprimerneje! Odpotujva!«

»Kaj? Ali res? Hočeš me spremljati v Tours? ... No, potem pojdi z mano še v Indret, saj je na isti poti in še denar lahko brž od-dava!«

»Dobro! Tudi v Indret.«

»Kako si dober! Kako si dober!« je ponavljala uboga norica in mu poljubljala roke.

Res pa je, da se je nekoliko bal pustiti jo samo v Tours. Čeprav ni točno poznal njene preteklosti, je vedel, da je tam žvela in da je bila srečna. In če se ne vrne več k nje-mu? ... Tako slabotna je in nestanovitna! Zagledala bo svojega starega prijatelja, razkošje, ki se mu je odrekla, deček bo vplival nanjo in vse to bi jo utegnulo iztrgati iz njegove oblasti, ki je bila trda in težka, kar je tudi sam dobro vedel.

Ni mogel več biti brez nje. Bil je egoist in ošaben, domišljeval si je vedno, da je bolan in pri vsem tem se je močno navezal na njeno slepo nežnost, neprestano skrb in na njeno vedrino. Sicer se pa ni prav nič branil napraviti majhno potovanje in se nekoliko razvedriti od naporov, ki jih ima ob svoji strašni lirični drami, ob kateri že tako dolgo stoka.

Jasno pa je, da je svojo bojazen in svojo potrebo po razvedrilu pobarval z raznimi kavalirskimi izgovori, pravil ji je, da je noče zapustiti, da hoče biti z njo v sreči in nesreči, — tako je povzročil, da mu je bila ona pri vsej materinski žalosti še hvaležna in radostna. Poleg tega je mrzličnost, ki vlada ob takih prilikah bila kriva, da je uboga Lola popolnoma pozabila na strašni smrtni udarec, ki jo je bil zadel.

Najnovejša poročila

Italijansko službeno pojasnilo o sklepih sestanka v Firenci

Rim, 29. okt. AA. Stefani: Sestanek med Hitlerjem in Mussolinijem označujeta popolno pristranost in soglasje naziranj in programa. Položaj, ki je nastal po tem sestanku, je močje na kratko povzeti takole:

1. Vojna proti Angliji se neizprosno nadaljuje do popolne zmage, po kateri se bo Evropa osvobodila nevdržnega britanskega despotizma. Italijansko-nemške letalske sile so številčno in po kakovosti v ogromni meri v premoči nad angleškim in bodo nadaljevale napade proti Angliji vse dotlej, dokler ne bodo vsa vojaška središča uničena. London je treba napraviti nezmožen za oskrbovanje, izselitev milijonov ljudi iz prestolnice pa bo imelo katastrofalne posledice za vso organizacijo Anglije. Poraz Francije je prišel iz psihološko vojaških razlogov. Nekaj podobnega temu se zdaj dogaja tudi v Angliji, toda položaj je še težji.

2. Državi osi postopno začenjata z organizacijo novega reda v evropskem življenju ter izključujeta versajsko zmož. Ta reorganizacija se bo izvedla na ta način, da bo Anglija popolnoma izgnana z evropske celine, ker je njena politika temeljila na evropskih razprtijah. Državam osi so se pridružile še Ro-

munija, Madžarska in nova Francova Španija.

3. Solidarnost med Italijo in Nemčijo se kaže na vseh področjih in glede vseh evropskih vprašanj, prav tako pa tudi glede izven-evropskih vprašanj. Uspehe nedavnih sestankov, ki jih je imel Hitler, je treba z ozirom na to smatrati in ocenjevati v duhu popolne istovetnosti naziranj.

4. Stališče Francije je bilo bolj uradno v Berlinu ocenjeno tako, da se jasno vidi, da je Francija solidarno odgovorna za vojno in je z ozirom na to dolžna povrniti škodo Nemčiji in Italiji. Francija lahko zboljša svoj položaj edino, če se pridruži postopku preurejanja Evrope kakor sta si to zamislili državni osi, in mora spremeniti svoje naziranje in svoj način delovanja ter ga spraviti v sklad z državama osi. Takšnega mnenja Nemčije je v celoti tudi Italija.

5. Grčija igra na dve struni, ko se na eni strani opira pri vojaških akcijah proti državam osi na druge države, na drugi strani pa skuša dobiti nevtralnostne olajšave. Toda Grčija mora vedeti, da se vsak, kogar Anglija podpira, smatra od strani držav osi za sovražnika.

gleških lovskih letal. Eno nemško letalo se ni vrnilo. Ob priliki napada na dok »West India« in na železniško postajo Waterloo se je neki skupini lahkih nemških bojnih letal posrečilo zagnati 24 težkih bomb točno na določene cilje in povzročiti veliko opustošenje. Iz dokov so šinili proti nebu na dveh krajih visoki plameni, na drugih mestih pa je bilo opaziti gost dim, znamenje, da je izbruhnil požar. Tudi drugi napadi so bili namenjeni ciljem, ki so važni za vojskovanje, tako v Londonu in v mestih južno in srednje Anglije.

Brzovjav predsednika albanske vlade Mussoliniju

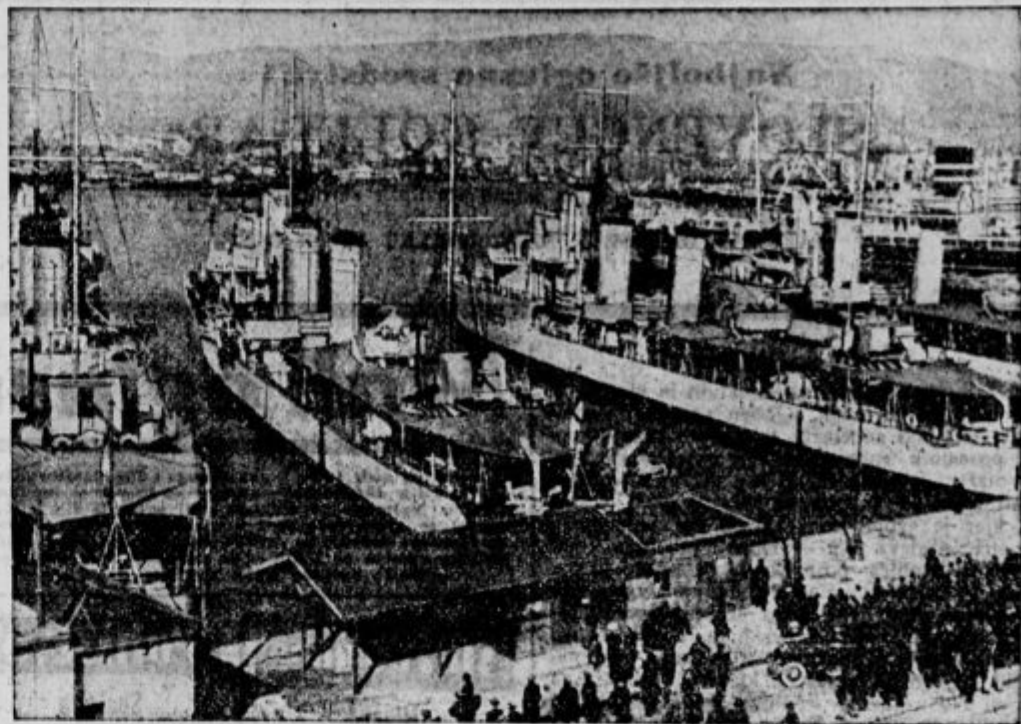
Nekje v Italiji, 29. okt. AA. Duce je sprejel od predsednika albanske vlade Vrlacia naslednjo brzovjavo: V trenutku, ko moč fašističnega orožja v imenu rimske pravice v tem velikem dnevu določa usodo nove Albanije ter ob priliki srečne obletnice fašističnega osvobodjenja, in ko na drugi strani meje, ki so bile naravnost vsiljene, še vedno traja osvobodilno gibanje pod slavniimi znamenji revolucije črnih srca, vam, duce, v imenu albanske vlade izražam našo najiskrenejšo vero, naše navdušenje in našo najglobljo vdanost za veliko stvar in za še večjo slavo cesarstva, ki ste ga vi ustvarili.

Tajnik fašistične stranke se je javil na fronto

Nekje v Italiji, 29. okt. AA. Stefani: Mussolini je ugodil želji tajnika fašistične stranke, Ettorea Mutia, naj ga razreši dolžnosti tajnika, da bi se mogel ves posvetiti vojni kot letalski major-pilot italijanske vojske. Na mesto tajnika fašistične stranke je duce imenoval dosedanjega strankinega podtajnika Sorrana Adelfia, ki je tudi vodil posle ministrstva javnih del. Narodni svetnik inž. Giuseppe Pella, tajnik nacionalnega sindikata inženirjev, je imenovan za ministra javnih del.

Romunska vlada zahteva izročitev gospe Lupescu

Sevilla, 29. oktobra. b. Romunska vlada je zahtevala izročitev ge. Lupescu in generala Ernesta Urdareanu, bivšega svetovalca romunskega kralja Karla v njegovih privatnih zadevah. Zahteva po izročitvi je bila utemeljena z obtožbo, da sta general Urdareanu in ga. Lupescu kriva umora voditelja železne garde Cornelia Codreanu 30. novembra 1939.

Pirej, največje grško pristanišče in drugo največje mesto v Grčiji. Pirej je prav za prav atensko pristanišče, saj ga loči le majhna razdalja od prestolnice. Pirej ima 350.000 prebivalcev. Leži ob Eginskem zalivu. Pirej ni samo največje grško trgovsko, ampak tudi največje grško industrijsko središče. Ima tudi velik zgodovinski pomen. Leta 460. pr. Kr. ga je utrdil Themistokles in ga z Atenami vred obdal z velikim obzidjem. Za časa Perikleja je bil Pirej najvažnejše pristanišče tedanjega sveta. — Na sliki pred nami je pirejsko pristanišče, v ozadju pa je videti del mesta.

Donavska konferenca v Bukarešti

Bukarešta, 29. oktobra. AA. DNB: Romunski tisk objavlja govore predstavnikov starih držav v donavski komisiji na prvi seji konference. Predsednik konference Romun Ferla je izjavil, da goji Romunija trdno upanje, da bo začasna ureditev plovbe, katero bodo sklenili predstavniki Nemčije, Italije, Sovjetske Rusije in Romunije, spoštovala načela svobodne plovbe in enakost postopka napram raznim državam. Življenjski interesi Romunije ob izlivu Donave so isti, kakor interesi veselih, ki žele, da bi se ohranila ta vodna pot svobodna in varna. Po tem govoru je govoril nemški delegat Martius in vodja italijanske delegacije Silenci, ki je opozoril na to, da sodeluje Italija že od leta 1866 pri organizaciji režima ob spodnjem teku Donave. Končno je govoril vodja sovjetske delegacije državni podtajnik Sobolev, ki je pripomnil, da Sovjetska Rusija privrta sodeluje na donavski konferenci. Konferenca je začela delovati danes opoldne.

24. november — po vsem svetu dan molitve

Rim, 29. oktobra. AA. DNB: Papež pij XII. je odredil, da naj se dne 24. novembra v vseh cerkvah opravljajo posebne službe božje po vsem svetu. Sv. oče v svojem posebnem pismu pravi, da naj bo ta dan križarska vojna molitev za lajšanje trpljenja, v katerem sedaj živi človeški rod.

Nemški napadi na London

Berlin, 29. okt. AA. DNB: Napadi nemških bojnih letal na London so se danes ves dan nadaljevali. Bombne eksplozije so na raznih londonskih okrajih spet povzročile požare. Val lahkih nemških bombnikov je izvedel napad na večje število pristanišč in sta bili pri tej priliki težko poškodovani dve ladji. Ena ladja je bila zadeta in se je takoj naslonila na stran, druga pa je bila težko poškodovana na krnu. Pri Dunjenesu je nemško letalo, ki se je spustilo zelo nizko, obstreljevalo tovorni vlak. Zadet je bila lokomotiva ter je eksplodirala, vlak pa je iztiril. Več valov britanskih lovskih letal je vzletelo v protinapad. Toda razen ene eskadrile se ta letala niso spustila v boj z nemškimi aparati. Pri spopadu je bil sestreljen en »Spitfire«. Nemška letala so se vrnila brez izgub v svoja oporišča.

Kakor se je naknadno zvedelo, so nemški bombniki in lovška letala sestrelila pri današnjih spopadih nad Britanskim otokom šest an-

Kaj pomeni Gibraltar za Angleže

V vojaškem pogledu Gibraltar ni več tisto, kar je bil. To velja kakor v krajevnem, tako tudi v splošnem pogledu. Francova Španija ni več slabotna, odvisna Španija 19. stoletja. Nemški vpliv sega danes neposredno do Pirenejev. S tem še seveda ni rečeno, da Španija ni več odvisna od Angležev. Angleži še vedno lahko nadzirajo španski uvoz po morju in je to najbrž tudi vzrok, da se Španjolci še niso odločili za vojno proti njim.

V vojaškem pogledu so si Španci ustvarili enotno, v državljanski vojni trdo preizkušeno armado, ki je potrdila zgodovinsko samozavest nekdanje španske sile. Nova Španija težko prenaša vojaške omejitve bodisi na jugu, bodisi na severu gibraltarske ožine. To je pokazala pred kratkim, ko je prevzela oblast v Tangerju. Proti taki samozavesti Španiji, ki težko čaka tistega trenutka, ko bo prišel v njeno last tudi Gibraltar in ki ima vse obljube za podporo in pomoč od strani velesil osi, proti taki Španiji seveda Gibraltar nima takega pomena, kot ga je imel nekoč. Šli pa bi zopet predalec, če bi trdili, da je Gibraltar za Angleže sploh zgubil pomen. To bi se zgodilo le takrat, če bi prišlo do oboroženega spora med Anglijo in

pol sedmih zjutraj so ga usmrtili. Španijo. V moderni vojni bi bila angleška trdnjava vendarle premajhna za uspešno brambo pred špansko vojsko. Težko in že tudi srednje špansko topništvo lahko doseže gibraltarsko pristanišče. V času zračne vojne je zelo težko preskrbovanje gibraltarske posadke z živežem in municijo, vedno ogroženo od nasprotnikovega letalstva. Hrana in municija pa mora skoro v celoti prihajati od zunaj. Odločno premalo je v skalnati trdnjavi pitne vode. Francoško in italijansko letalstvo je letošnje poletje dokazalo, da lahko napade Gibraltar tudi takrat, če Španija ni v vojni. To pomeni, da angleške ladje v gibraltarskem pristanišču niso povsem izven nevarnosti. Če bi se primerilo, da bi Gibraltar res padel, bi pač Angležem zaenkrat preostala za ohranitev zveze z bogato Indijo stara pot okoli rta Dobre nade. Angleška blokada pa bi bila v notranjosti Sredozemskega morja neučinkovita.

Usmrtili so Companysa v Barceloni

Vsem je še v spominu predsednik Katalonije Companys, ki se je v španski državljanski vojni naslonil na rdeče, misleč, da bodo ti po končani vojni dali Kataloniji avtonomijo. Companys ni bil levičar, ampak je bil veren katoličan. V procesu, ki ga je naperila španska nacionalistična vlada proti njemu, je 15. avgusta izpovedal, da upora delavstva in državljanske vojne ni povzročil on, ampak Negrin. On se je samo naslonil na republikance v upanju, da bo s tem uresničil stari sen Kataloncev po avtonomiji. Sodišče ga je obsodilo na smrt. Na predvečer njegove usmrčitve so ga smeli obiskati sorodniki, med njimi tudi sestra z nečakom. V noči je prošil za duhovnika, se spovedal, prejel sv. obhajilo in se udeležil lastne zadušnice. Petnajstega oktobra ob

Krf, najsevernejši grški otok v Jonskem morju. Od celine ga loči le neznačen preliv. Otok ima milo sredozemsko podnebje, rodovitna tla in je priljubljen med letoviščarji. Obala otoka Krf je divja in nima ugodnih tal za pristanišča. Izvaja v prvi vrsti oljčno olje. Otok meri 566 kvad. kilometrov. Prebivalcev pa ima okrog 104.000. — Na sliki vidimo del otoka Krf s trdnjavo.

Behring, rešitelj otrok

Na božično noč 1. 1891 so prinesli na berlinsko kirurško kliniko hudo bolnega otroka. Imel je visoko vročino, hud kašelj in komaj je dihal. Ni bilo nobenega dvoma, da je imel otrok davico. Na ozdravitve ni bilo več misliti. Tedaj se je spomnila sestra na infekcijskem oddelku, da ji je še nekdo naročil, naj pri kakem posebnem hudem primeru davice pokliče nekega štabnega zdravnika Behringa, ki je zatiralval, da je iznašel novo sredstvo proti davici. Cez nekaj časa je prišel v bolnišnico visokorasel, pet in trideset let star zdravnik. Kot da bi ne bilo nič posebnega, je vbrizgal otroku neko rumeno tekočino, kake pol ure počakal pri njem, nato pa je mirno odšel. Drugo jutro je otroku odleglo. Bil je že izven smrtno nevarnosti. Kakor da se je zgodil čudež. Nihče si ni mogel razložiti tako nenadnega ozdravljenja.

Svet se je oddahnil

Pozneje se je izkazalo, da zgodba o tem davičnem otroku in Behringovem serumu ni resnična. Je to v glavnem le legenda. Toda legende nastajajo le okoli velikih moči, ki so s svojim delom in s svojimi idejami svetu res nekaj dali. So torej vendarle slika neke zgodovinske veličine. Tudi v našem primeru je tako. Kajti vsaj na približno podoben način je prodril Behringovo serum v medicinsko znanost. Stoletja je bil človek proti davici brez moči, stoletja so morali gledati zdravniki, starši in učitelji, kako je hodil morilni angel v obliki davice med otroke in neumsi-

ljeno redčil njihove vrste. Pa je nenadoma vstal moč, ki se je ojuhalil in napovedal boj tej otroški morilki. Uspeh je, njegov serum se je obnesel, število za davico umrlih je naglo padalo.

Revolucija v medicini

Skoro pol stoletja je že tega, ko je Behringova iznajdba globoko in revolucionarno posegla v ustroj interne medicine. Behringovo serum ni bil nekaj slučajnega. Nastal je po letih najtršega dela, bil je uspeh neskončnih poskusov, pri katerih so sodelovali strastno znanstveno iskanje, dobra metoda in genij. Petdeset let je sedaj tega, ko je neznan asistent na higijskem zavodu berlinske univerze, ki je bil pod vodstvom Roberta Kocha, objavil članek o imuniteti davice in tetanusa pri živalih. S tem uspehom se ni bil zadovoljen, ampak je zagrizeno delal naprej. Njegov cilj je bil: iznaesti serum proti davici pri ljudeh. Spomladi leta 1893 je že toliko napredoval, da je lahko dal bolnišnicam v Berlinu, Monakovem in Leipzigu prve količine seruma. Uspeh ni izostal. Število na davici umrlih je padlo v Nemčiji na petino. Če je znašalo prej 70 do 80%, je padlo sedaj na 15 do 20%.

In še serum proti tetanusu

Behringov genij se ni ustavil pri iznajdbi prvega seruma. Njegovega ustvarjalna sila je ostala še v naprej plodovita. Kakor je iznašel serum zoper davico, je ob Kitasatovem sodelovanju iznašel tudi serum zoper tetanus.

Olje iz tobaka

Bolgarija in naša država, zemlji tobaka, poskušata pridobiti z novim načinom pridobivanja olje iz tobaka. Vsi so vedeli, da vsebuje tobakno seme olje, nikomur pa še doslej ni padlo v glavo, da bi začel stiskati iz tobaknega semena olje. Ko so vsled nastalega položaja začeli v Bolgariji premišljevali, kako bi se dala še najti kakšna nova možnost za pridobivanje rastlinskega olja, so se ustavili pri tobaku. Zdrobili so na drobno tobakno seme in ga stiskali. Prvi začetki so bili kaj priprosti. Dobili so 30% olja. Tobakno olje uporabljajo v industrijske svrhe, primerno pa je tudi za izdelovanje margarine. V Bolgariji upajo na žetev, ki bi znašala 200 kg tobaknega semena na hektar. Če posade s tobakom 400.000 ha zemlje, bi pridelali na leto 8 milijonov kg tobaknega semena. Ako pridelajo iz tega samo 30% tobaknega olja, bi ga bilo vendar 2.400.000 litrov. Bolgarsko poljedelsko ministrstvo, kmečka gospodarska društva, zadruga in poljedelski strokovnjaki se živo zanimajo za novo tobakno olje.

Bolgarski poskusi so zbudili zanimanje tudi pri nas v Jugoslaviji. Sedaj tudi pri nas preučujejo razne možnosti, kako bi dobili iz tobaknega semena čim več in čim boljše tobakno olje.

Aretacije komunistov v pariški pokrajini

V pariški pokrajini je rovarilo več komunistov, po večini vplivnih ljudi v prejšnjem režimu. Kakor sedaj poročajo, jih je pariška policija zaprla.

Novo mesto

Šolam in učiteljstvu. Letos obhaja Slovenska šolska matica pomemben jubilej — 40-letnico obstoja. V tej dolgi dobi je obogatila našo pedagoško literaturo z deli, ki so trajne vrednosti. Vsek-

dar je šla z duhom časa in je seznanjala učiteljsko z najmodernejšimi metodami in izsledki znamenitih pedagogov. V čast nam je, da smo obdržali navzile težkim časom to kulturno ustanovo, ki nam daje že 40 let duhovno hrano in odpira pot v pedagoški svet, ki pripravlja šoli in narodu boljše bodočnost. Naj ne bo šole in tudi učiteljska ne v okraju, ki se ne bi ob jubileju Slovenski šolski matici oddolžil s tem, da postane njen član. Saj je članarina za publikacije dragocene vsebine malenkostna in znaša za šole 42 din, za učitelje(ice) pa le 32 din. Poslužite se poštnih položnic, ki jih prejmete v bližnjih dneh in nakazite članarino z obratno pošto.

Trbovlje

Ureditev in olepšava pokopališča je letos napredovala v tem, da so pota dobila kamenite obronke, kar dela zelo lep vtis. To je izvršeno šele na prvem delu pokopališča, bo se pa nadaljevalo. Svoje umrlih hitijo z urejevanjem in krašenjem grobov, s čemur Trboveljani vsako leto prav lepo počastijo spomin svojih rajnih. Te dni urejujejo in postavljajo tudi nagrobni spomeniki pokojnemu župniku msgr. Gašpariču, katerega so prenesli na drug prostor, kjer bo znanprej skupna grobnica v Trbovljah umrlih duhovnikov. Spomenik je umetniško delo Toneta Kralja in bo do Vseh svetih gotov in postavljen.

Občinska seja bo prihodnji četrtek popoldne, bo pa menda precej dolga, ker obsega duevni red »samoc 53 točk!

Povišanje cen za mleko na 3 din za liter stopi v veljavo s 1. novembrom. Prvotno je bilo nameravano zvišati na 4 din, končno so kmetje uvideli, da delavci kljub zvišanim plačam težko zmagujejo draginjo in so se zadovoljili s 50 parami poviška na 3 din.

»Edvard VII. in njegova doba« je zgodovinski film zadnje svetovne vojne, kaže namreč ozadje francosko-angleške srčne zveze, kar spada danes res že v zgodovino. Film je odlično delo francoske produkcije in ga bo predvajal prihodnje dni kino Društveni dom v Trbovljah.

Radeče pri Zid. mostu

Nepredvidni kolesar se je zaletel v g. Lenardiča, uslužbenca v papirnici na Njivicah pri Radečah. G. Lenardič je padel tako nesrečno, da je ležal dalje časa nezavesten, dočim je kolesar nevarnemu sunku srečno ušel; le plačilo pri mehaniku za popravilo razbitega kolesa ga bo opominjalo, da je treba voziti v mraku z lučjo in previdno.

Ze drugi pretep beleži v zadnjih dneh žandarmerijska kronika. Prejšnji teden so se stekli fantje v vasi Vrhuvo. Zrtev grde fantovske razvade je bil g. Skobec iz Hotomeža, ki je za svoje pomirjevalno posredovanje dobil plačilo v tem, da so mu izbili štiri zobe. V nedeljo proti mraku pa je prišlo v tovarniški kantini na Njivicah pri Radečah do drugega pretepa, v katerem se je najbolj izkazal neki tesar, ki je zabodel z velikim nožem svojega oženjenega tovariša tako nevarno v koeno, da je moral ta iskati hitre zdravniške pomoči. Junaka noža so tukajšnji orožniki aretirali.

Najboljše oglasno sredstvo! „SLOVENEČEV KOLEDAR“

Zakaj! — Ker bo vse leto na mizah številnih slovenskih družin!

NAROCITE OGLASE V NJEM, DOKLER JE SE ČAS!

Nova cerkva

Po žalostnem tednu raznih tatvin in vlomov je prišel tih in miren teden, ugoden za setev. Zadnji teden pa moramo zabeležiti celo vrsto raznih kupčij in posestnih sprememb. Pogorelec Karl Mattek, lesotrtič, je pokazal, da kar nič ni obupal in si kupil hišo od Jakoba Gobeca v Novi cerkvi št. 49, kjer je svoje dni kraljeval do svoje smrti šaljivi stric Matevž Sip. — Gobec Jakob je kupil od Antona Kranjca posestvo Novake 21. Restavracija g. Liza Pekošak je dokupila sosednjo hišo Andreja Modrijančiča, ki si hoče izven vasi postaviti na svoji njeni novo hišo. Kamenšekova obitelj iz Dobrne hiti popravljati poslopja od Ignacija Jakl kupljenega posestva, kjer se že dviga na hiši novo nadstropje. — Rodbina Jekl-Gorenšek pa je dogradila ob potu v Polže lepo novo hišo. — Občinska uprava v Novi cerkvi pa pridno in z velikimi stroški popravlja cesto v Polže, katero so povodnji v avgustu in naslednjih mesecih skoraj celo odplavile. Škoda, da se vršijo regulacijska dela tako počasi!

Pljujska gora

Velika pridobitev za Pljujsko goro je novi studenec na severozahodni strani pod cerkvijo, ki ga je letos tako lepo uredil Higijenski zavod v Ljubljani. Izvir je že star in gotovo znan vsem romarjem ter obiskovalcem Pljujske gore, saj je to trgu in cerkvi najbližji javni studenec, samo da je bil poprej silno zanemarjen, zelo nehygieničen ter zaradi velikega blata skoraj nedostopen, voda pa je bila zelo nečista. Tam, kjer je bilo poprej največje blato, stoji sedaj lep studenec na ročno črpalko, pogobljen, lepo betoniran in popolnoma zaprt z betonsko ploščo. Vse prostor okrog pa je lepo zravnal in kanaliziral, tako da je sedaj voda čista in zdrava, posebno za utrjene romarje. Ko je sedaj studenec tako lepo uredjen, bi morala občinska uprava poskrbeti, da se uredijo tudi stopnice, ki vodijo s trga k studencu, in na trgu naj bi bil napis, kje je pitna voda. Higijenski zavod v Ljubljani se Gorani prav lepo zahvaljuje, da nam je napravil in uredil ta nujno potrebni studenec, ki ni samo korist najbližje okolice, temveč tudi okras Pljujske gore.

Litija

Dijaštvo na vlakih. Ker vstopi vsak dan na litijski postaji okrog 70 dijakov in dijakinj, zato se od tu eno pripombo. »Slovenski dom« dne 24. t. m. prinesel prav umesten članek z naslovom: »Mladina ima v vlakih šolo pohujšanja in pristavlja, da je zadnji čas, da se uvedejo posebni vagoni za dijaštvo. Ne samo da je zadnji čas, saj je skoraj že prepozno, kolikor mladih ljudi se je v teku teh let med vožnjo pokvarilo; in ti bodo kvarili druge. Kdo bo odgovarjal za to? Vlak in vožnja so ne samo šola pohujšanja, marveč so strokovna in visoka šola pohujšanja. Ne samo posebne vagone naj da železniška uprava, marveč tudi nadzorstvo v teh vagonih. Za nadzorstvo bi bili najbolj na mestu profesorji. Naj napravi prosvetna oblast vrstni red učiteljskega zbora iz učnih zavodov, v katere se dijaštvo vozi. Ako rešujemo mladino, jo rešujemo temeljito, ali je sploh ne rešujemo, ker je s polovičnim delom ne bomo rešili, marveč se bomo samo osmešili.

Zahvaljujemo se

vsem, ki so počastili spomin predobrega moža in skrbnega očeta

Pribošič Matija

z molitvijo in cvetjem, prav tako č. duhovščini ter godbi »Vič« in vsem onim, ki so ga spremili na zadnji poti k večnemu počitku. Maša zadušnica se bo brala v četrtek ob pol 8 v cerkvi sv. Antona na Viču.

Ljubljana, dne 29. oktobra 1940.

Globoko žalujoča soproga in ostalo sorodstvo.

Mali oglasi

V malih oglasih volja vsaka beseda 1 din; število oglasov oglasni 3 dni. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonaka, 3 mm visoka polna vrstica po 3 din. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti snemka.

Službo dobe

Hlapca sprejemem takoj. Ljubljana, Jernejeva ulica 14.

Brivskega pomočnika

takoj sprejemem. — Vsa oskrba v hiši. Ponudbe: Jože Lorber, zastopstvo »Slovenca«, Zagorje ob Savi.

Mlekar in sirar

popolnoma več v samostojni izdelavi masla in vseh vrst sira, se sprejemem. Nastop takoj. — Ponudbe z zahtevkom plače poslati na: Mlekarnstvo Dragica, Hercegovac.

Kupimo

Srebro, drage kamne in vsakovrstne

zlatu kupuje po najvišjih cenah

Jože Eberle, Ljubljana

Tyriševa 2

Galata hotel »Slov.«

Stare moške obleke

čevlje, perilo itd., kupujem. Pridem na dom. Dopisnica zadostuje. Alojzija Drame, Ljubljana, Gallusovo nabrežje 29.

Stanovanja

ODDAJO:

Trisobno stanovanje

s pritlikomami, pri tobačni tovarni, takoj oddam.

Vprašati: Zlivič, Breg 2.

Pohištvo

Spalnica imitirana orehova korenina, proda mizar za lastno ceno. Naslov v upravi »Slov.« pod 16577.

Denar

Mizarski pomočnik

ki mi posodi za povečanje obraza 15.000—20.000 din, dobi stalno službo s plačo po dogovoru. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Sigurnost« 16537.

Prodamo

Cvetje

italijansko in jaseca dobiti vedno pri Baloh, Kolodvorska 18. Tel. 31-66.

Čebulo

zelje in krompir dobavlja Josip Lah, Osluševci pri Ptuj.

Furnir

vsakovrsten, dobite najceneje neposredno v tovarni furnirja: Samsa Boris, Litija.

Uradni list

letnik 1938 in 1939, prodam. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »List« 16539.

STROJI

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke!

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44

Maribor, Vetrinjska 30

Kupujte pri naših inserentih!

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(117) Nebo se je prevleklo z oblaki in hud veter je začel pihati. Morje je postajalo čezdalje bolj valovito, dokler niso začeli veliki valovi ladjico premetavati. »Sedaj se mi pa nič dobrega ne obeta,« je pomislil Mihč. »Morda pa vihar ne bo trajal posebno dolgo.«

(118) Toda morje je postajalo vedno hujše. Valovi so začeli udarjati čez ladjico. In če si je Mihč še toliko prizadeval, njegova krmarska umetnost ni zadoščala več, da bi mogel uspešno kljubovati takšnemu viharju.

Posedstva

»REALITETA«

zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 54, I. nadst. Telefon 44-20.

Priložnost!

Hiša

za 2.900.000

prav v ulici Kralja Milana, z lokali in komfortnimi stanovanji. Dohodek 260.000 din. Prostor sam predstavlja večjo vrednost. Izredno ugodna prilika za kupec!

Hiša

za 900.000

in prevzem manjše ugodne hipoteke. Nova, solidna zidana, z najmodernejšimi komfortnimi stanovanji. Dohodek 144.000.

Hiša

za 540.000

in prevzem 260.000 din hipoteke. Nova, s stanovanji po 2—3 sobe, udobne. Cisti donos 8%.

Centralni zavod

Obilčev venec 38 nasproti »Ruskega carja« Beograd. Telefon 25-7-66.

Vnajem

ODDAJO:

Velik trgovski lokal

oddam v centru Ljubljane za 1000 din mesečno.

Naslov v upravi »Slov.« pod št. 16538.

Razno

Dokolenice (gamaše)

priporoča Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova cesta 13.

Gumbe, gumbe, plise, monogrami, entel, ašur

fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica

nasproti hotela Union

Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Otroški vozilek

kolo ali šivalni stroj najbolje in najhitreje kupite, prodaste ali zamenjate v trgovini Josip Uršič, Celje, Narodni dom.

Razpis službe

Občina Podvelka, okraj Maribor desni breg, razpisuje pogodbeno mesto

občinskega služitelja

Zahteva se pismenost. Pravilno kolkovanje prošnje je vložiti v 15 dneh po objavi tega razpisa v »Službenem listu« pri tej občini.

Občina Podvelka, dne 28. oktobra 1940.

Zahvala

Dne 25. t. m. je bil moj nepozabni mož, bratranec, svak, stric, gospod

Franc Henke

hotelir in posestnik

položen k večnemu počitku. Za obilico pietetne pozornosti, ki je bil dragi pokojnik deležen od strani sp. Laščanov in od drugod, kakor tudi za nešteto mi izkazanih sočasnih izjav, sočustvovalnih pisem i. dr., sem v stanju zahvaliti se zaenkrat samo časopisnim potom. Prav posebno naj velja moja javna zahvala g. dr. A. Hrovatu za njegovo vzgledno zdravniško skrb, ki so jo negovalno izpopolnjevale njegova sp. soproga in bolniške sestre sanatorija v Ormožu; nadalje preč. domači duhovščini, ki je z obrednimi molitvami vodila veličastni pogreb, zlasti še preč. dekanu msgr. dr. Fr. Krulju za prelep in v srce segajoč nagrobni govor; šol. upr. J. Velkavru za enako gniljiv govor ob krsti pred hišo žalosti; društvu »Hum« za pozorno žalno petje, gg. zastopnikom uradov, oblasti, korporacij in društev, osobito še laškemu Gasilskemu in Lovskemu društvu, mnogoštevilnim darovalcem krasnih vencev in šopkov, vsehvihi zahvalo onim, ki so ta blag namen nadomestili z denarnim odkupom v dobrodelne namene, časopisom in gg. dopisnikom za lepe članke v pokojnikovo posmrtno počestje, ter vsem onim, ki so mi stali v težkih urah s kakršno koli tolažbo in pomočjo ob strani, odnosno, ki so prihiteli ob blizu in daleč, da v mogočnem številu in s toplo spominsko mislijo v srečo pospremito mojega vse prerano umrlega plemenitega moža na njegovi poslednji poti v naročje zemlje božje. Vsem, prav vsem hvala in čast!

Laško, 29. okt. 1940

Karolina Henke, vdova, s sorodstvom

Alphonse Daudet:

79

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Prav iz tega razloga je poslal dečka tako daleč, tako daleč. Toda materino srce je pač tako, da ljubi otroka toliko bolj, kolikor bolj daleč je, kot bi hotelo premagati razdaljo in zblizati oboje src.

Odkar je Jakec odšel, je njegovo mater mučil kes in zato ga je toliko bolj ljubila. Izgubila se je, da bi o njem govorila vprico pošta, toda mislila je vedno nanj.

On je to dobro videl. Njegova mržnja do dečka se je še bolj zaostila in ob prvih Roudicovih pismih, v katerih se je ta pritoževal čez dečka, je govoril s prezirljivim zadoščenjem:

»Vidiš, še delavca ni mogoče napraviti iz njega.«

Toda s to mislijo še ni bil zadovoljen. Hotel je Jakec še bolj potolči, ponižati. Tokrat je imel srečo. Že po prvih besedah, ki jih je prečital (končno se je namreč le odločil odpreti pismo), že po prvih besedah mu je obraz poblebel v razburjenju, oči so mu zagorele v nekem zlobnem zmagovalstvu:

»Vedel sem, da bo kaj takega!«

In ko je prečital o času, do katerega je treba vrniti denar, je napovedal celo kopo nevestnosti, ki bodo še iz tega nastale in končno z bolestinim izrazom izročil pismo šarloti.

Po vseh udarcih jo je še ta zadela! Ranjena je bila pred potom v svojem materinskem ponosu, ranjena je bila njena ljubezen, a očitki vesti so ubogo žensko še najhuje zadeli.

»Tvoja krivda je!« je klical rezek glas vesti, ki prevpije vse sofizme in vsa človeška modrovanja... »Tvoja krivda je! Zakaj si ga zapustila?«

Zdaj ga je treba rešiti za vsako ceno. Toda kako naj to stori? Kje naj dobi denar? Svojega nima ničesar. Pohištvo je že prodala. Dobila je par tisoč frankov, ki pa so se kmalu raztresli. »Dobri strice!« ji je, preden je odšel, hotel zapustiti malo darilce, spominček, toda ona ga je z ozirom na d'Argentonovo čast odločno odklonila. Ostalo ji torej ni ničesar, razen nekaj draguljev, ki pa tudi ne bi vrgli niti četrtine potrebne vsote. Da bi prosila svojega pesnika, ki je na misel ni prišlo. Pre-dobro ga je poznala. Prvič je fanta sovražil in drugič je bil skop. Sicer pa ni bil posebno premožen. Jelševje je bilo drago, za vzdrževanje je bilo potrebnih precej dohodkov; pozimi so dokaj štedili, čeprav jim je bilo silno dolgčas, treba je bilo nazaj prirediti, kar so poleti preveč razsipali, ko so vzdrževali tisti dirindaj gostov, ki je zmedenemu literatu tvoril intelektualno okolje, ki ga je za drago plačal.

Ne, ona ni mislila na njega. On pa je seveda pričakoval in že vnaprej kazal leden obraz človeka, ki misli, da ga bodo prosili za denar.

»Vedno sem pravil, da ima ta fant nekaj slabega, pokvarjenega v sebi,« je dejal, ko je velikodušno počakal, da je prečitala pismo.

Ona mu ni odgovorila, mogoče ga celo slišala ni, kajti samo ena misel jo je prešinjala: »V treh dneh moram dobiti denar, sicer pojde moj sin v zapor.«

On je nadaljeval:

»Kako me je sram pred svojimi prijatelji, ker sem od njih dosegel, da so priporočali tako pošast!... To bo izuščilo moje dobrotljivost... V lepo neprimerno sem padel...«

Mati je zardeala.

»Še preden minejo trije dnevi, moram imeti denar, da moj sin ne pojde v zapor.«

Opozavol jo je in uganil; da bi ji že vnaprej zvel pogum, ji je namignil:

»Nobenega izhoda ne vidim, kako bi se izognila tej sramoti, kako bi nesrečneža rešili pred kaznijo... Saj veš, da nisva bogata...«

»Oh, če bi ti hotel...« je rekla in pove-sila glavo.

Mislil je, da je to bila prošnja za denar in ob taki trmoglavosti se je razjezil.

»Vrag, če bi jaz hotel... Samo čakal sem na te besede... Bolje ko vsak drug več, koliko izdatkov imamo in v kakšnih strašnih neprimlikah sem. Ali ni bilo dovolj, da sem dve leti imel tega zlobnega tepca na svojih ramah? Zdaj naj plačujem še njegove tatvine. Šest tisoč frankov! Povej, kje naj jih vzamem?«

»Oh, Saj dobro vem... saj tudi nisem mislila nate.«

»Name?... Na koga pa?«

S sklonjeno glavo in zmedena je tedaj imenovala moža, s katerim je dolgo časa živela skupaj, Jakčevega »dobrega strička«, ki ga je ona pred d'Argentonom vedno imenovala »stari striček«. To ime je izgovorila trepetaje, kajti mislila je, da bo poet planil kvišku od ljubosumnosti. Toda ničesar ni bilo. Ko je d'Argenton zaslišal o »dobrem stricu«, je samo nalahno zardel; tudi on je mislil nanj. Menil je sam pri sebi: »Je bilo pač pred mano... Naj uredi to stvar!« Toda svojega zadovoljstva ni hotel pokazati. Dejal je z mučeniškim obrazom: »Moj ponos je tvoji ljubezni že toliko žrtvoval in doprinesel bo tudi to žrtev.«

»Oh, hvala lepa!... Kako si dober!«

Lene copate brezposelnega Hirscha so pričele drsati po hiši in zato sta pričela govoriti previdneje in tišje. Čuden je bil ta njun razgovor: nerazumljiv in dvoumen. On se je hlinil, kot da mu je silno neljubo, ona je ljubeznivo vztrajala. Ves čas se je slišal samo neki »on«. »On« najbrž ne bo odklonil... »On« je že zdavnaj hotel nekaj žrtvovati, pa so odklonili... Na nesrečo »on« stanuje v Touraine. Kaj naj stori? Če napiše pismo, ga dobi

še čez dva dni in čez dva dni potem prejmeta odgovor. Nenadoma je šarloti dejala:

»Če bi jaz šla...« in se prestrašila svoje lastne predrznosti.

On je mirno odgovoril:

»Seveda! Najprimernejše! Odpotuj!«

»Kaj? Ali res? Hočeš me spremljati v Tours?«

»No, potem pojdi z mano še v Indret, saj je na isti poti in še denar lahko brž od-dava!«

»Dobro! Tudi v Indret.«

»Kako si dober! Kako si dober!« je ponavljala uboga norica in mu poljubljala roko.

Res pa je, da se je nekoliko bal pustiti jo samo v Tours. Čeprav ni točno poznal njene preteklosti, je vedel, da je tam živela in da je bila srečna. In če se ne vrne več k njej, mu... Tako slabotna je in nestanovitna! Zagledala bo svojega starega prijatelja, razkošje, ki se mu je odrekla, deček bo vplival nanjo in vse to bi jo utegnulo iztrgati iz njegove oblasti, ki je bila trda in težka, kar je tudi sam dobro vedel.

Ni mogel več biti brez nje. Bil je egoist in ošaben, domišljeval si je vedno, da je bolan in pri vsem tem se je močno navezal na njeno slepo nežnost, neprestano skrb in na njeno vedrino. Sicer se pa ni prav nič branil napraviti majhno potovanje in se nekoliko razvedriti od naporov, ki jih ima ob svoji strašni lirčni drami, ob kateri že tako dolgo stoka.

Jasno pa je, da je svojo bojazen in svojo potrebo po razvedrilu pobarval z raznimi kavalirskimi izgovori, pravil ji je, da je noče zapustiti, da hoče biti z njo v sreči in aestrčji, tako je povzročil, da mu je bila ona pri vsej materinski žalosti še hvaležna in radostna. Poleg tega je mržljivost, ki vlada ob takih prilikah bila kriva, da je uboga Lola popolnoma pozabila na strašni smrtni udarec, ki jo je bil zadel.